

מפתחות

רשימת ערכי המפתחות

ביאה	אב ואם - בן ובת
בן סורר ומורה	אברהם אבינו
בני בנים	אגריפס המלך
בני קטורה	אדם - איש
בעלי חיים	אהבת לרעך כמוך
בשר בחלב	אחיך
גוי - בן נח	אי עבד מהני או לא מהני
גיד הנשה	אילונית
גר תושב	אין אדם משים עצמו רשע
גרות	כללי
כללי	מה נקרא רשע
מצות גרות	דרך תשובה, על העבר, בממוץ, בקנס,
קבלת מצות	ע"י "יכיר"
מילה	ביחד עם כחות אחרים
גר צריך שלשה	אין איסור חל על איסור
גרות צריכה יום	כללי
הדיינים של גרות	מוסיף, כולל, בבת אחת
מהות וסדר מילה וטבילה וקבלת מצות	נשבע לקיים או לבטל את המצוה, וכן
גרות של עובר	שבועה על שבועה
עדות על גרות	אין ספק מוציא מידי ודאי
דיני גרים	איסורי אכילה
גרמי	איסורי הנאה
דברים שבלב	אישות
דבר שבערוה	אשה
דיינים	בושת
דינא דמלכותא דינא	בחירה

מצוה	דיני ממונות
הלאו של יבמה לשוק	דיני נפשות
דיני היבם	הבחנה
זיקה	הודאת בעל דין
קרובי זקוקתו וקרובי חלוצתו	הוראה
נאסרה שעה אחת	הזמה
כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה	הקדש
האיסור שיש על היבם ועל האחים שלא	השלמה
לבעול אחרי יבום או חליצה את	ודאי
החלוצה או את הצרות	זוהר
מאמר	חובל
ערוה שנפלה ליבום	חופה
צרת ערוה	חזיר
אשת שני מתים	חזקה
חייבי לאו ועשה	חזקיהו המלך
המתנת ג' חדשים	חזקת מרא קמא
חליצה	חייבי לאו ועשה
יהרג ובל יעבור	חליצה
יום טוב	חמיו, חמותו
יום כיפור	חנופה
יין נסך	חסיד
יכיר	טבילה
ילפותות	טומאה
יפת תואר	טומטום
יצר הרע	טוען ונטען
ירושה	טענה
כללי	טריפה
משמוש	יאוש
ירושת בן, בן הבן, בת, טומטום ביחד	יבום וחליצה
עם בן וטומטום ביחד עם בת	גדר מצות יבום וגדר קנין יבום
ירושת אבי האב	טעם המצוה
ירושת אח	דיני קיום המצוה
ירושת אחי האב ובן אח	מצוה בגדול ליבם
כהונה	מצות יבום והאיסור של אשת אח
כהן גדול	דברי אבא שאול שאוסר יבום שלא לשם

עדות	כיבוד אב ואם
כללי	כלאי בגדים
דרישה ותקירה	לא תתחתן במ
תרי ותרי	למפרע
פסולי עדות	לשון הקודש
מפי כתבם, פסול אילם, עדות בשטר	מודה בקנס
נאמן עלי עד פסול או נאמן עלי אחד	מוחק
כשנים	מיאון
נמצא א' מהם קרוב או פסול כולם פסולים,	מיגו
ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה	מיטב ובינונית וזיבורית
עד מפי עד	מילה
עד תלמיד חכם	מלך
עדות אשה	ממזר
עונשים	מסרק
עושה מעשה עמך	מעילה
עיקרי הדת	מצוות
ערבות	מראית עין
עריות - חייבי לאו ועשה	מרה
כללי	נבוכדנצר
אמו	נדה
אשת אביו	נדרים
אנוסת אביו	נטילת ידים
שומרת יבם של אביו	נישואין
כלתו	נשיא הסנהדרין
בת בנו ובת בתו	נתינה
אשת אחיו מאביו	סוטה
אשת אחי אביו	סוכה
אשה ובתה	סנחריב
חמותו ואם חמותו ואשת חמיו	ספקות
אחות אשה	עבד כנעני
שניות לעריות	עבד עברי
חייבי לאו ועשה	עבודה
עשה דוחה לא תעשה	עבודה זרה
הציוור של אפשר לקיים שניהם, והציוור	עבירות
שאינו מוכרח לקיים את המצוה	עד אחד

קרבן פסח	אין עשה דוחה לא תעשה ועשה, עשה
קרבן ציבור	נגד שני ב' לאוין, אין עשה דוחה עשה
קרבן תמיד - השלמה	ציורים שונים בענין עשה דוחה ל"ת
רב ותלמיד	בענין היכא שעשה את העשה בציור שאינו
רוב	דוחה, האם קיים מיהא את המצוה
רובע	פלגינן דיבורא ופלגינן נאמנות
רשע	פלגש
שבועה	פסולי עבודה
שבת קודש	פצוע דכא
שומע כעונה	פרעה
שחיטה	פרו ורבו
שטרות	צער
שילוח הקן	קדשים - קרבנות
שכר ועונש	קהל
שעטנו	קול
תלמיד	קטורה
תלמיד חכם	קידוש לבנה
תפילין	קידושין
תפיסה	קיום מצות
תרומה	קיום שטרות
תרת דסתרי	קנין ד' אמות
תשובה	קנס
תשעה באב	קרבן חטאת יחיד

מפתחות ענינים

אב ואם - בן ובת

בענין כיבוד אב ואם, ע"י ערך כיבוד אב ואם.

אברהם אבינו

הדרך שהי' נחשב ישראל רק לאחר שמל. תשל"ז.

אגריפס המלך

בענין מה שאגריפס המלך עמד וקיבל את הספר תורה בשעת הקהל וקרא מעומד ושבתוהו חכמים כי הי' מותר לו למחול על כבוד מלך כי הי' לצורך מצוה (סוטה דף מ"א).
תנ"ט סק"ב (קטע "ולכאורה").

אדם - איש

דברי רבינו גרשום שגם אם מצערים בן אדם יש כאן האיסור של צער בעלי חיים. תרצ"ה סק"ב.

אהבת לרעך כמוך.

בענין "ברור לו מיתה יפה" בחייבי מיתות ב"ד, ע"י בערך מיתות ב"ד.

אחיק.

ע"י בערך עושה מעשה עמך.

אי עביד מהני או לא מהני

דברי הערל"ג שאם אין האיסור מפורש בתורה גם רבא מודה דמהני. ש"נ סק"ב.

שלא אמרינן כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני היכא שהאיסור הוא רק לזמן.
ש"נ סק"ב בההערה.

שבאיסור דרבנן לא אמרינן לא מהני. ש"נ סק"ב בההערה.

אילונית

לענין יבום, ע"י בערך יבום וחליצה - צרת ערוה.

אין אדם משים עצמו רשע

כללי

שהטעם למה אין אדם משים עצמו רשע הוא משום שאינו נאמן לפסול את עצמו מחזקתו כיון שהוא קרוב אצל עצמו. תכ"ז (קטע "מיהו לא הבנתי"), ת"ל סק"א (קטע ראשון).

דברי הקובץ הערות בענין לומר את הכלל של אאמע"ר היכא דליכא פסול קורבה. ת"ל (קטע "ועכ"פ הא מיהא").

דברי רעק"א שכשאומרים אאמע"ר בכלל אין שומעים את דבריו, ולכן ב"אנוסים היינו מחמת ממונ" לא אמרינן פלגינן נאמנות ושאע"פ שאין מאמינים לו לגבי עצמו אבל מאמינים לו לגבי השטר. תכ"ז (קטע ראשון).

דברי רב יוסף ודברי רבא בדף כ"ד וסנהדרין דף ט' ב"פלוגי רבעני לרצוני". תכ"ו, תכ"ז, תכ"ח.

הדרך שרב יוסף שם סובר שאדם משים עצמו רשע.

תכ"ו סק"א (קטע "א"), תכ"ז (קטע "והנה מדברי"), תכ"ח.

עוד דרכים בביאור סברת רב יוסף. תכ"ו.

מה נקרא רשע

חקירת המל"מ על היכא שידענו שעשה את המעשה רק שאנו תולין שאולי לא ידע שאסור, האם הוא נאמן לומר מזיד הייתי. תל"ד בההערה.

בענין אם אדם משים עצמו אינו חסיד.
 תכ"ז (קטע "והנה אכתי"), ת"ל
 סק"א (קטע "ובאמת") סק"ב
 בהערה השני'.

דברי הנודע ביהודה שאאמע"ר אומרים רק
 על עבירה שהתורה קוראה אותו רשע, וכן
 לענין לפסול את עצמו לעדות.
 ת"ל סק"ג, תל"א בהערה.

**דרך תשובה, על העבר, כממון, בקנס,
 ע"י "יכיר"**

הסוברים שכשהוא אומר דרך תשובה הרי
 הוא שפיר משים עצמו רשע.
 תל"א (קטע "גם י"ל" וקטע
 "ועכ"פ"), תל"ד.

דברי הר"י הלוי שאדם עושה עצמו רשע
 בהעבר, והחולקים עליו.
 תל"ד (קטע ראשון).

בענין אם אמרינן הודאת בעל דין כמאה
 עדים דמי גם היכא שהוא עושה את עצמו
 רשע.
 תל"א.

בענין למה צריכים פסוק לומר שמודה
 בקנס פטור, תיפוק לי' משום שאאמע"ר.
 תל"א.

משמעות דברי רש"י במכילתין שמודה
 בקנס פטור מפני שאאמע"ר.
 תל"א.

הקושיא למה נאמן כהן לומר זה בני בן
 גרושה מדין יכיר, הלא הוא משים עצמו
 רשע. האם הוא נאמן רק היכא שהוא אומר
 שהי' שוגג אבל במזיד אמרינן באמת
 שאאמע"ר.

ת"ל סק"א (קטע "עוד הביא
 הקובץ").

ביחד עם כחות אחרים

דברי הש"ש שהיכא שיש לדבריו הכח של
 עדות אדם נאמן לומר על עצמו שעשה
 עבירה אם אותה עבירה אינה פוסלת אותו

לעדות, אבל עם הכח של מיגו אינו נאמן
 לעשות את עצמו רשע כי לא מהני מיגו
 נגד חזקה.
 תכ"ו (קטע "ג'"), תכ"ז.

המחלוקת בין הראשונים בענין אם נאמן
 אדם לומר בדרך טענה שעשה עבירה כדי
 לפטור את עצמו מממון על ידי זה.
 ת"ל סק"א (קטע "עוד הביא
 שבהגהות").

אין איסור חל על איסור

כללי

בענין אם יסוד הדין של אין איסור חל על
 איסור הוא שקיים כח של הפקעה שגורם
 שהאיסור השני אינו חל, או האם סוף הדין
 הוא רק שהתורה לא קבעה איסור היכא
 שהדבר כבר נאסר, אבל אין כאן כח של
 הפקעה.

תקמ"ו (קטע "מיהו החזו"א"),
 תק"נ.

בענין אם אע"פ שאין איסור חל על איסור
 אבל היינו רק לענין העונש אבל המדריגה
 של איסור שפיר חלה.

תצ"ט, תקמ"ד סק"ב (קטע "וגם
 האחיעזר" ולהלן שם), תקמ"ה
 סק"ב, תקמ"ח, תקנ"ה, תק"ס
 סק"ב, תקס"א, תרס"ח.

הדרך שאע"פ שאין איסור חל על איסור
 אפילו לענין המדריגה של איסור אבל הרי
 זה נקרא שיש כאן מיהא סיבת האיסור של
 האיסור השני.

תקמ"ח סק"א (קטע "ועי' גם
 בקובץ הערות"), תקס"א.

דברי הנודע ביהודה שצריך לעשות תשובה
 גם על האיסור השני.
 תקמ"ח סק"א (קטע ראשון).

דברי המאירי שבדיני שמים חייב גם על
 האיסור השני.

תקמ"ח סק"א (קטע "ועי' בלשון
 המאירי").

הוצאת שבת ואכילה ביום כיפור, אין שניהם יכולים לחול כשעושה אותם ע"י מעשה אחד, ודברי הקובץ הערות שחולק על זה.
תקס"ז.

מוסיף, כולל, בבת אחת

שכדי שיהי' הכח של איסור כולל או מוסיף, הרי אנו צריכים שבהציוור הזה שלפנינו תהי' בחינה של כולל או מוסיף, ולא סגי בזה שיש בחינה של כולל או מוסיף בציורים אחרים.
תקמ"ז (קטע ראשון), תקנ"ב.

בענין אם מהני כולל בשני שמות.
תקמ"ו (קטע ראשון ולהלן שם), תקנ"ב, תקנ"ג.

בענין אם מהני מוסיף בשני שמות.
תקמ"ו (קטע ראשון ולהלן שם), תקמ"ז (קטע ראשון), תקנ"ג.

בענין אם מהני כולל בב' פעולות.
תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר" ולהלן שם), תקס"ו סק"ב.

בענין אם מהני מוסיף בב' פעולות.
תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר" ולהלן שם).

בענין אם מהני כולל בקל על חמור.
תק"נ (קטע "מיהו לפי"), תקנ"ח סק"ב, תק"ס סק"א.

בענין אם מהני מוסיף בקל על חמור.
תקמ"ז (קטע "ותי' הריטב"א"), תקנ"ח סק"ב.

שכולל מיקרי רק כשהמעשה שאוסר דבר זה אוסר גם חפצים אחרים, אבל לא אמרינן שהאיסור של נבילה הוא איסור כולל כי גם שאר נבילות אסורות, כי ע"י שנתנבלה בהמה אחת או עוף אחד הרי לא נאסרו עופות אחרים, ולכן אין זה קרוי כולל.

תק"ס סק"א.

דברי הבית הלוי שהיכא ששניהם הם מין אחד של איסור (כגון שתי שבועות), אין השני חל אפילו לענין המדריגה של איסור, אבל היכא שהם ב' מיני איסור, השני שפיר חל לענין המדריגה של איסור.
תצ"ט, תקמ"ח סק"ב (קטע "מיהו מהש"ך" ולהלן שם).

הדרך שאפילו אם בציוור רגיל אין האיסור השני חל אפילו לענין המדריגה של איסור, אבל היכא שהשני הוא איסור כולל רק שאינו חל משום שהוא בגדר קל על חמור, או משום דסבירא לן שלא מהני כולל, הרי השני שפיר חל מיהא לענין המדריגה של איסור.

תקמ"ח סק"ב (קטע "עוד כתב לצדד").

הדרך שאפילו אם האיסור השני שפיר חל לענין איסור אבל הרי הוא איסור יותר קל מהיכא שאין כאן איסור אחר.
תקמ"ח סק"א (קטע "וי"ל" ולהלן שם), תק"ס סק"ב (קטע "מיהו עיין לעיל").

ביאורים בלמה קוברים אותו בין רשעים גמורים.

תקמ"ד סק"ב (קטע "עוד מבואר") ובהערה השני' שם, תקמ"ח.

חילוקים בענין לקוברו בין רשעים גמורים.
תקנ"ז (קטע "מיהו המהרש"א"), תקס"א.

בענין אם כשהתרו בו רק בשביל האיסור השני הרי הוא נענש בשביל האיסור השני.
תקנ"ה.

דברי תוס' שאפילו האיסור של מעילה בלי החיוב קרבן מעכב איסור אחר מלחול משום שאין איסור חל על איסור.
תק"ס סק"ב.

דברי הרש"ש שהיכא שעושה ב' איסורים שהם שני שמות נפרדים של פעולות, כגון

דברי רש"י שיוה"כ על שבת הוא בגדר איסור כולל כי הוא כולל איסור גם על אכילה ושתיה.

תקמ"ו (קטע "ועיי' עוד בחולין"), תקנ"ג סק"א.

דברי השאגת ארי' דהא דמועיל בבת אחת הרי זה כי הי מינייהו אפקת, אבל אם אחד מהאיסורים הוא כולל או מוסיף, רק הוא לברו חל, דכמו שהוא חל על איסור אחר בזה אחר זה משום דחשיב כאילו הוא קודם (רק שלא נפקע הראשון כיון שכבר חל), ה"ה שהיכא שהם באים בבת אחת הרי זה כאילו הכולל או המוסיף קדם וממילא רק הוא חל ואין השני חל. תקנ"ג, תקנ"ח סק"א.

נשבע לקיים או לבטל את המצוה, וכן שבועה על שבועה

דעת האב"מ שהכוונה ב"מושבע ועומד מהר סיני הוא" אינה להכליל של אין איסור חל על איסור, אלא הכוונה היא לגדר חדש ואין השני חל אפילו לענין איסור. תקמ"ח סק"א בההערה הראשונה.

דברי הרמב"ם שבנשבע שלא לאכול נבילות, אע"פ שאין השבועה חלה לענין מלקות או קרבן, אבל לא חשיבא שבועת שוא, וביאר הבית הלוי דהיינו משום שהשבועה השני' שפיר חלה לענין המדריגה של איסור. תקמ"ח סק"ב (קטע ראשון).

דברי הש"ך בשם המהר"ם מינין שאע"פ שבשבועה על שבועה אם שאל על הראשונה חלה השבועה השני', אבל היינו רק בשאלת חכם כיון שהיא עוקרת את השבועה הראשונה למפרע, אבל לא בהפרת הבעל.

תקמ"ח סק"א (קטע "איברא").

בענין הא שבשבועה שלא אוכל תאנים וחזר ונשבע שבועה שלא אוכל תאנים וענבים הרי השבועה השני' חלה משום כולל. תקמ"ו (קטע "ואולי").

דברי החזון איש שאם איסור מסוים של ביאה חל על האיש משום איסור מוסיף הה"נ שהוא חל על האשה בדרך תולדה מהאיש אע"פ שלגבי האשה אינו בגדר איסור מוסיף (אלא בגדר כולל ואזלינן שלא מהני כולל), ודברי הגו"ב שחולק על זה. תקמ"ו (קטע "מיהו החזו"א", ועיין לעיל שם בשם המקנה).

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל גמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בס' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ובסק"ד כתב ביאור אחר).

תקמ"ו (קטע "והנה המקנה"), תקס"ו סק"א (קטע ראשון וקטע "ושוב כתב" וקטע "והנה מרש"י" ובההערה השני'), תקס"ז בההערה.

שיטת רש"י שאיסור הנאה נחשב איסור מוסיף, ושיטת תוס' שאינו נחשב איסור מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור. תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"א בההערה, תקנ"ג סק"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה גם בחולין" וקטע "ובע"כ צ"ל"), תקס"ז.

שיטת רש"י שחומרא בעונש נחשב איסור מוסיף, ושיטת תוס' שאינו נחשב מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור. תקנ"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה מרש"י").

דברי רש"י ששבת על יוה"כ היא בגדר איסור מוסיף כי האיסור של שבת מוסיף חיוב מיתת ב"ד. תקנ"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה מרש"י").

אין ספק מוציא מידי ודאי

בענין מה שמבואר בדברי הט"ז שיש שני סוגים של ודאי: א' היכא שידוע רק שהאדם הראשון הוא בגדר קרוב להמת אבל לא ידוע שהוא קרוב הראוי ליורשו, כגון היכא שידוע שהראשון הוא אח אבל יתכן שהשני הוא בן, ב', היכא שידוע שהראשון הוא בודאי קרוב הראוי ליורשו, כגון כשידוע שהראשון הוא בן אבל יתכן שגם השני הוא בן.
תקפ"ה (קטע "והט"ז"), תקצ"ה (קטע ראשון).

המחלוקת ראשונים בצירוף של הסוג הראשון הנ"ל, דהיינו היכא שיש ספק בן וכן ודאי את, האם הודאי אח מיקרי בגדר ודאי יורש ואין ספק מוציא מידי ודאי. תקצ"ה.

משמעות דברי רש"י במכילתין שאין ספק מוציא מידי ודאי כי הודאי מיקרי מוחזק. תקפ"ד, תקצ"ב סק"א.

חילוקים שונים בענין אין ספק מוציא מידי ודאי.

תקצ"ב.

בענין ספק ויבם.

תקצ"ב.

בענין ספק ובני יבם.

תקצ"ג.

איסורי אכילה

דברי הרמב"ם ב"מ ב"מ שבדבר שאסור בהנאה גם האיסור אכילה הוא בגלל ההנאה שבהאכילה ולא משום המעשה אכילה בזכות עצמו.
תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"ג סק"א, תקס"ו סק"א (קטע "ושוב") ובהערות שם, תקס"ז בהערה.

הדרך שגם בדבר שאסור רק באכילה ולא בהנאה יסוד האיסור של אכילה הרי הוא משום הנאת מעיו וגרונו.
תקס"ו סק"ב ובהערה, תקס"ז.

איסורי הנאה

דברי הרמב"ם ב"מ שבדבר שאסור

בהנאה גם האיסור אכילה הוא בגלל ההנאה שבהאכילה ולא משום המעשה אכילה בזכות עצמו.
תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"ג סק"א, תקס"ו סק"א (קטע "ושוב") ובהערות שם.

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יחול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג את כוונת הרמב"ם, ושוב הסיק שכוונת הרמב"ם היא כדבריו ב"מ).

תקמ"ו (קטע "והנה המקנה"), תקס"ו סק"א (קטע ראשון וקטע "ושוב כתב" וקטע "והנה מרש"י") ובהערה השני, תקס"ז בהערה.

שיטת רש"י שאיסור הנאה נחשב איסור מוסיף, ודעת תוס' שאינו נחשב איסור מוסיף אלא הרי זה דין חדש של איסור חמור.

תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"א בהערה, תקנ"ג סק"א, תקס"ו סק"א (קטע "והנה גם בחולין" וקטע "ובע"כ צ"ל"), תקס"ז.

בענין אם השיעור של איסור הנאה הוא כזית (כלומר הנאה מחתיכה שהיא כזית) או הנאה שהיא שוה פרוטה.
תקס"ו סק"א בהערה הראשונה.

אישות

ע"י עוד בערך קידושין, ובערך חופה, ובערך נישואין.

בענין אם פלגשות היא רק היתר ביאה, או האם היא סוג חדש של אישות, ועוד בענין פלגש, ע"י בערך פלגש.

דברי הנודע ביהודה שמיעוט נשים מתעברות גם מביאה ראשונה. שמ"ז בההערה.

בן סורר ומורה

דברי הרמב"ם שממעטים בת מדין בסו"מ כי אין דרכה להמשך באכילה ושתיה. ת"ז סק"א.

בני בנים

בענין "מכח אבוא דאבא קאתינא", עיי' בערך ירושה - ירושת בן, בן הבן, בת, טומטום ביחד עם בן וטומטום ביחד עם בת.

בענין שכמו דאמרינן מכח אבוא דאבא אתינא הה"נ שי"ל מכח בן בני אתינא, עיי' בערך ירושה - ירושת אבי האב.

בני קטורה

שיטת הרמב"ם שבני קטורה נצטוו במילה לדורות, ושיטת רש"י שרק הששה שבהדור הראשון נצטוו. תרצ"ב (קטע "והנה יש לעיין").

שהכריתות ברית שבמילה היא רק ליצחק. תרצ"ב (קטע "והנה יש לעיין").

בענין היכא שבא איש מבני קטורה, שנמול כבר לחובתו (לפי הרמב"ם), להתגייר, האם צריכים להטיף ממנו דם ברית. תרצ"ב (קטע "והנה יש לעיין").

בענין אם הנודר מן הערלים אסור גם במולי בני קטורה (לפי הרמב"ם). תרצ"ב (קטע אחרון).

דברי המדרש שערכים וגבנונים באים מבני קטורה. תרצ"ב (קטע "ודע עוד").

בעלי חיים

דברי רבינו גרשום שגם אם מצערים בן

בענין אם מאמר נחשב אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם הוא סוג חדש של אישות, ועוד בענין מאמר, עיי' בערך יבום וחליצה - מאמר.

בענין אם אשת איש נאסרת בשעת הקידושין לעולם רק שאח"כ מיתת הבעל וגירושין מפקיעין את האישות, או האם היא נאסרת רק עד אותה שעה כי מה שאוסר אותה הוא המצב של כל רגע ורגע שהיא עוד אשת איש. תקמ"ז (קטע "גי").

בענין אם נשאת שארות לאחר מיתת האשה, וכן לאחר מיתת הבעל. ש"ב (קטע "וגם ביארנו"), ש"ט סק"ב (קטע "מיהו השתא" וקטע אחרון) סק"ד סק"ו.

אשה

בענין דברי הרא"ש שאשה אינה מצווה בערבות, עיי' בערך ערבות.

(בחירה)

בענין המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן בענין למה נענשו פרעה והמצרים וסנחריב ונבוכדנצר, הלא הי' נגזר על כלל ישראל. תי"ט קטע "והנה הרמב"ן").

בושת

שאילת הגמ' אם תשלומי בושת הם משום כיסופא או משום זילותא. שס"ח (קטע "מיהו לפי").

שתשלומי בושת הרי הם רק עבור הבושה אבל לא עבור מה שהוא דואג ומצטער על זה כל זמן שהוא נזכר מזה, כי זה מיקרי צער ולא בושת, ואין על זה תשלומי צער כי אינו צער גופני. שס"ח (קטע "מיהו לפי").

ביאה

הסברא שהפעולה של הבעל והפעולה של הנבעלת חשיבי ב' פעולות שונות. תקמ"ז (קטע "והנה יש לומר").

אדם יש כאן האיסור של צער בעלי חיים.
תרצ"ה סק"ב.

עוד בענין צער בעלי חיים.
תרצ"ה סק"א.

בשר בחלב

בענין ה"נקודה נפלאה" שכתב הרמב"ם בפיה"מ על מס' כריתות שהיכא שרוצים שהאיסור אכילה של בשר בחלב יהול על דבר שכבר אסור באכילה משום איסור אחר, העובדא שבשר וחלב אסור בהנאה אינו יכול לשמש כאיסור מוסיף על איסור אכילה ושנימא שמיגו שחל האיסור הנאה חל נמי האיסור אכילה, כי האיסור הנאה הרי הוא תוצאה מהאיסור אכילה (כן ביאר הקובץ הערות בסי' ל' סק"ג, ועצ"ש בסק"ד).
תקמ"ו (קטע "והנה המקנה"),
תקס"ו סק"א (קטע ראשון וקטע "ושוב כתב" וקטע "והנה מרש"י")
ובהערה השני', תקס"ז בהערה.

גוי - בן נח

בענין שגויים משיבין על האיסור של כלאים, עי' בערך כלאים.

בענין שגויים משיבין על רוק יבמה, עי' בערך יבום - חליצה.

בענין שגויים משיבין על האיסור של חזיר, עי' בערך חזיר.

בענין הפגם של כל הגויים ערלים באשה, ובבני קטורה.

תרצ"ב (קטע "והנה נראה"),
תרצ"ז, תשט"ו (קטע "ובדעת")
וקטע "והנה יש לעיין"), תשל"ה
(קטע "מיהו י"ל").

דברי הרמב"ם שמיקרי מחסידי אומות העולם ויש לו חלק לעוה"ב, רק אם הוא מקיים את הז' מצות כי "צוה בהם הקב"ה בתורתו והודיענו ע"י משה שבני נח מקודם נצטוו". ומשמע שמספיק אם הוא מקבל את הז' מצות כדרך שנצטוו בני נח ובלא הדברים הנוספים שנאמרו לישראל.
תש"מ (קטע אחרון).

"ראה שבע מצות שקיבלו עליהם בני נח ולא קיימום עמד והתירן להם וכו' וכו' שאפילו מקיימין אותן אין מקבלין עליהן שכר וכו', אמרי אין מקבלין עליהן שכר כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה".
תש"מ (קטע "ברם").

דעת הפוסקים שגוי אינו מצווה על שיתוף.
תשי"ז.

גיד הנשה

בענין קושיית תוס' למה האיסור של גיד הנשה אינו חל על האיסור של מוקדשין, כי אע"פ שמוקדשין חל קודם, במעי אמם, לפני האיסור של גיד הנשה, אבל האיסור של גיד הנשה הוא איסור מוסיף משום שהוא מוסיף איסור לגבוה (ודברי המהרש"א שם).
תקמ"ו (קטע "והנה המקנה"),
תקמ"ח סק"ב (קטע "ומיהו מתוס")
וקטע "עוד כתב לצדד"), תקס"א.

גר תושב

דברי הרמב"ם שגר תושב צריך לקבל על עצמו את הז' מצות בני נח בפני ג' חברים דוקא.

תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

דברי הביאור הלכה שגר תושב יכול לקבל על עצמו גם עוד מצות שישראל חייב בהן, והרי הוא מתחייב על ידי זה לקיימן.
תש"מ (קטע "ולא עוד").

הדרך שקבלתו של גר תושב חשיבא מדריגה מסוימת של גרות, ושלכן מעתה הרי הוא חייב בהז' מצות על פי הגדרים של ישראל.

תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

בענין אם גר תושב נצטווה על השיתוף.
תש"מ (קטע "והנה ע"ע בפמ"ג").

דברי הגרי"ז שגר תושב הרי הוא גוי גמור, ואינו חייב בשום דבר שלא הי' חייב עליו לפני קבלתו, רק שמהני קבלתו לענין שיקבל שכר על הז' מצות כמי שמצווה ועושה,

ואינו כשאר גוים שעשה אותם הקב"ה כמי שאינו מצווה ועושה לענין שכו. תש"מ (קטע "ברם").

דברי הגרי"ז שיכול להתחרט מקבלתו. תש"מ (קטע "ברם").

גרות

כללי

בענין אם גרות נחשבת מעשה ב"ד או האם הדין שצריכים בפני ב"ד הוא רק דין של מקום הגרות, וכן הנפ"מ שיוצא אם היא נחשבת מעשה ב"ד או לא. תרפ"ה.

דברי הראשונים שסוברים שמה שתיקנו רבנן בגרות אינו מעכב. תרצ"ט (קטע "והנה אע"ג").

בענין מתי אמרינן מי לא טבלה לנדוטה. תרפ"ט.

דברי הרמב"ן והרשב"א שאם קדם עבד וטבל לשם בן חורין הרי הוא חייב לשלם להאדון משום גרמי. ודברי הריטב"א שאם הב"ד ידעו שהוא עבד הרי הם חייבים משום גרמי, ובענין אם איירי רק כשהב"ד הטבילוהו בידים או האם גם כשרק ציוו לו לטבול. תר"צ.

דברי הרשב"א שפוטר אדם שמיעץ להעבד לטבול לשם בן חורין. תר"צ (קטע "והנה לכאורה").

מצות גרות

שגרות היא מצוה.

תרצ"ג (קטע ראשון), תשי"ד, תשי"ח.

הסוברים שלגייר הרי זה בכלל מצות אהבת הגר, והסוברים שזה בכלל המצות של מילה וטבילה שניתנו לישראל.

תרצ"ג (קטע "מיהו אפילו"), תרצ"ו בההערה, תשי"ח.

בענין אם המצוה היא על הגר או על ב"ד (תלוי בהנ"ל). תשי"ח (קטע "והנה לפי הר"י").

בענין אם רשאים לגייר ב' גרים כאחד או האם יש בזה משום עשיית מצות חבילות חבילות. תרפ"ה (קטע אחרון).

בענין מי מברך בטבילת גר, הגר או ב"ד. תשי"ח (קטע אחרון).

המחלוקת בין הרמב"ן והר"י אלברגלוני (אלברצלוני) בענין מי מברך בטבילת עבד, העבד או האדון. תשי"ח (קטע "והנה עיין ברמב"ן").

הקושיא שמכיון שגרות היא מצוה איך מותר לאיים עליו ולגרום שלא יתגייר. תשי"ד.

הסברא שגרות היא מצוה רק אחרי שהוא בגדר "בא להתגייר", דהיינו בלב נכון, ולכן מותר לאיים עליו, כי צריכים לבדוק אם הוא מבין במה מדובר, וכן שהוא בא בלב נכון, אשר רק אז הרי הוא בגדר "בא להתגייר". תשי"ד.

דברי הרמב"ם שאין מרבים בדברי איום כדי שלא לדחותו מדרך טובה. תשי"ד.

קבלת מצות

שקבלת מצות מעכבת.

תכ"ד (קטע "והנה לכאורה החשש"), תשי"י.

הדרך שאפילו אם הגר מקבל על עצמו מצות בלב שלם אבל אם הטעם למה עושה כן הרי זה לשם סיבה אחרת חסר בהגרות. תכ"ד (קטע "והנה לכאורה הי אפשר ליישב").

הדרך שאפילו אם בהציורים הנ"ל של גרות

שלא לשמה הרי היא גרות והרי הוא גר
אבל ליכא מצות ואהבתם את הגר.
תכ"ד (קטע אחרון).

בענין הודעת מצות קלות וחמורות, מה היא
הכוונה בקלות וחמורות.
תשי"א.

דברי החמדת שלמה שקבלת מצות מעכבת
אבל הודעת מקצת מצות פרטיות אינה
מעכבת.
תשי"ב.

הדרך שמה שדברים שבלב אינם דברים
אינו משום שאין מאמינים לו שכן הי'
בלבו, אלא שפיר מאמינים לו, רק שאין
בכח דברים שבלב לעקור ולבטל דיבור או
מעשה, וממילא בגרות כיון שהעיקר הוא
הדברים שבלב, אם בלבו אינו מקבל על
עצמו את המצות הרי זה מבטל את הגרות
למרות מה שהוא אומר בפיו.
תכ"ד (קטע "והנה לכאורה
החשש").

מילה

בענין אם התכלית של מילת גרות היא כדי
לסלק את ערלות הגוף, או האם היא כדי
לסלק את המדריגה של כל הגוים ערלים,
או האם היא לשם כריתות ברית עם הקב"ה.
תרצ"ב (קטע "והנה נראה"), תרצ"ז.

דברי רמב"ן שאם מל לשם מצוה (כגון
כלל ישראל לפני יציאת מצרים שמלו לשם
מצות מילה שניתנה לאברהם אבינו) הרי זה
יכול אח"כ לעלות למילת גרות.
תרצ"ב, תשכ"ה (קטע ראשון).

שדברי הרמב"ן אמורים רק לענין מילה
אבל לא לענין טבילה, ומשום כך היכא
שטבל כבר לשם איזו מצוה, כגון שטבל
בשעה שנעשה עבד כנעני, הרי הוא צריך
לטבול גם בשעת שחרור.
תשכ"ה (קטע ראשון).

בענין אם לפי הרמב"ן, אחד מבני קטורה

שמל לחובתו, אינו צריך למול עוד הפעם
כשהוא בא להתגייר, או האם שאני בבני
קטורה שלא הי' במילתו ראשונה משום
כריתות ברית.
תרצ"ב (קטע "והנה יש לעיין").

הדרך שגר שמתגייר אינו מקיים במילתו
את המצוה של מילה שניתנה לישראל, רק
דהא דאינו צריך להטיף דם ברית עוד
הפעם אחרי הגרות הרי זה משום שכבר
הפקיעה המילת גרות את השם ערל מעליו.
תרצ"ו, תשי"ח (קטע ראשון).

בענין אם גוי שנולד מהול צריך הטפת דם
ברית בשעת גרותו.
תרצ"ו בההערה, תרצ"ז.

דברי הבה"ג שבנכרת הגיד העדר העדר
מילה מעכבת את גרותו.
תרצ"ז (קטע אחרון).

גר צריך שלשה

הסוברים שרק קבלת מצות צריכה ג' אבל
לא מילה וטבילה.
תרפ"ו.

הסוברים שבטבילה ובמילה צריכה ג'
לכתחילה.
תרפ"ח (קטע "וע"ע") ובההערה
השני' שם.

הסוברים שאע"פ ששתיהן צריכות ג'
לכתחילה, אבל בכל זאת אם טבל שלא
בפני ג' צריך לחזור ולטבול, אבל אם מל
שלא בפני ג' אינו צריך לחזור ולהטיף דם
ברית.
תרפ"ח בההערה השני'.

הסוברים שקבלת מצות וטבילה צריכות ג'
לעיכובא אבל לא מילה, והסוברים שגם לא
לכתחילה.
תרפ"ו בההערה הראשונה.

שהרמב"ם סובר שקבלת מצות צריכה ג'
אע"פ שהזכיר ג' רק בנוגע לטבילה.
תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

הסוכרים שטבילה אינה צריכה ג' לעיכובא, אבל מילה הרי היא כקבלת מצות וצריכה ג' לעיכובא. תרפ"ו (קטע "והנה דבריני" וקטע "ברם גם").

הסוכרים שרק קבלת מצות צריכה ג' לעיכובא, אבל לא מילה וטבילה, אבל שצריך לקבל על עצמו בפני ג' למול ולטבול כדון. תרפ"ו (קטע אחרון).

הדרך שצריכים לכל הפחות שנים בשעת קבלת מצות וטבילה כי חשיב דבר שבעוה וצריכים שנים לקיום הדבר. תרצ"ח.

גרות צריכה יום

דברי הרא"ש שטבילה כשירה בלילה כי היא נחשבת בגדר גמר דין, ולמה לפ"ז צריכים מיהא לעשותה לכתחילה ביום. תרפ"ז סק"א.

דברי הרשב"א שאם היא כגמר דין טובלים גם לכתחילה בלילה, ובמקום אחר כתב שבכל זאת צריכים יום לכתחילה. ת"ש.

טעמים לומר שטבילה היא כגמר דין. תרפ"ז סק"ב (קטע "ולפי דבריהם"), תשט"ו (קטע אחרון).

טעמים לומר שמילה היא כתחילת דין. תרפ"ז סק"ב (קטע "ולפי דבריהם"), תשט"ו (קטע אחרון).

בענין היכא שצמצמו ועשו את הקבלת מצות בסוף היום האם אפשר לכתחילה לעשות טבילה בלילה, וכן היכא שכבר קיבל על עצמו את המצות מימים, וחסר רק טבילה, האם מותר לטבול לכתחילה בלילה. תרפ"ז סק"א (קטע "ולפי הטעם").

הסוכרים שגם מילה היא כגמ"ד אבל שלכתחילה בעינין יום. תרפ"ז סק"א (קטע אחרון).

הסוכרים שרק טבילה היא כגמר דין אבל מילה היא כתחילת דין. תרפ"ז סק"ב (קטע "והנה לפי הדרך הזה").

הדיינים של גרות

בענין אם צריכים בפני תלמידי חכמים או לכל הפחות דיינים שהם למעלה ממדריגת יכול לפתוח בפתחי נדרים. תרצ"ט, תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

דברי הרמב"ם ש"חברים" מיהא בעינין. תרצ"ט, תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

בענין עבדין שליחותיהו בקבלת גרים. תרצ"ט.

מהות וסדר מילה וטבילה וקבלת מצות

דברי הקרן אורה שלפי רבי יהודה שסובר שסגי לגרות או במילה או בטבילה וצריכים שניהם רק לכתחילה א"כ אחרי שמל בעינין טבילה רק מדרבנן (אבל נראה שאחרי שטבל צריכים מילה לכתחילה מהתורה). תרצ"ה בהערה.

בענין איך שיך לומר שצריכים לכתחילה שניהם, הלא כבר נעשה גר, ומה יוסיף לנו זה שהוא מקיים עכשיו גם את השני. תרצ"ג.

היסוד שעצם הגרות והכניסה ליהדות היא הקבלת מצות, ואילו המילה והטבילה הרי הן בגדר סילוק מעכבים, דהיינו טומאת ערלות וטומאת עכו"ם. תרפ"ו, תרפ"ז סק"ב (קטע "ולפי דבריהם").

בענין למה לפי הנ"ל מהני קבלת מצות לפני טבילה הלא אינו נכנס אז ליהדות כיון שיש עליו עוד הטומאת עכו"ם. תרפ"ו בהערה השלישית.

בענין סמיכות קבלת מצות להטבילה.
תרפ"ז (קטע "ואולי") ובהערה
הראשונה והשני, תרפ"ח (קטע
"וע"ע"), ת"ש.

בענין למה תיקנו קב"מ לפני טבילה ולא
אחרי טבילה.

תרפ"ו בהערה השלישית, תרפ"ז
סק"א בהערה הראשונה.

בענין אם מהני בדיעבד קבלת מצות אחרי
טבילה.

תכ"ד (קטע "מיהו לכאורה"),
תשט"ו (קטע "והנה יש לעיין"
ולהלן שם).

בענין אם לפי הצד דמהני, יוכל לטבול
בלילה (כמו היכא שטבל בסוף אחרי קבלת
מצות), וכן בענין אם יצטרך לעשות בכה"ג
את הקבלת מצות ביום.
תשט"ו (קטע "ועכ"פ").

בענין היכא שקיבל על עצמו מצות בשעת
מילה האם הוא צריך לעשות עוד קבלה
בשעת טבילה.
תשי"ג.

דברי הדגול מרבבה שכיון שבגר קטן אין
קבלת מצות, הרי הטבילה נחשבת עיקר
הגרות וכתחילת דין.

תרפ"ז (קטע אחרון), תש"מ (קטע
"והנה עיין ברמב"ם").

שיטת תוס' שמילה קודמת לטבילה
לעיכובא, ושיטת הרמב"ן שרק לכתחילה,
וביאור שיטותיהם: דהרמב"ן סובר
שהמילה וטבילה באות לשני דברים
נפרדים, דהמילה באה כדי לסלק את
המדריגה של כל הגוים ערלים ואילו
הטבילה באה לסלק מין טומאת עכו"ם
אחרת, ואילו תוס' סוברים ששתיהן באות
לסלק את המדריגה של כל הגוים ערלים.
תשט"ו.

בענין אם לפי הרמב"ן היכא שטבל ואח"כ
מל, נחשבת המילה בגדר גמר דין.
תשט"ו (קטע אחרון).

בענין למה נשים היו מושיבות את הגיורת
במים בשעת קבלת מצות.
תשי"ב.

שהאיש הי' נכנס למים בשעת קבלת מצות
עד למעלה מערותו.
תשי"ב.

גרות של עובר

שכותית מעוברת שנתגיירה, בנה אין צריך
טבילה משום שעולה לו טבילת אמו.
תרפ"ז*.

דברי הדגול מרבבה בענין אם ב"ד צריכים
לדעת שהיא מעוברת.
תרפ"ז*.

עדות על גרות

שעד מפי עד כשר להעיד על גרות.
תרפ"ט (קטע "היוצא" וקטע אחרון).

בענין היכא שאמרו שנים שמענו "שנתגייר
בב"ד של פלוני", האם הוא עצמו נאמן
להכחישם.
תשי"ד (קטע "והנה נראה").

בענין אם פסולים יכולים להעיד שראו
שנתגייר כמו שמהני "שמענו שנתגייר בב"ד
פלוני" דהוי נמי עדות פסולה משום עד
מפי עד.
תשי"ד (קטע "ואולי").

בענין אם צריכים לעיכובא שיפרטו בב"ד
של פלוני.
תשי"ה.

דברי תוס' דהא דבעינן עדים ואינו נאמן
לומר שנתגייר הרי זה רק כשהוא מוחזק לן
עד עכשיו כעכו"ם.
תרצ"ה סק"ג.

המשמעות מלשון הרמב"ם שאע"פ שאם
אין לו עדים לא מחזקינן ליה כישראל היכא
שאומר נתגיירתי אבל הה"נ שלא מחזקינן
אותו בתורת ודאי כעכו"ם.
תרצ"ה סק"ג, תשי"ג.

דיני גרים

הסוכרים שגר שמל ולא טבל חייב לשמור שבת דומיא דבני ישראל במרה. תרפ"ה בההערה השלישית.

בענין אם "מקרב אחיך" שכתוב בפרשת מלך, מעכב. תרע"ט.

שיטת הרמב"ם ש"קהל גרים" אסור למלכות אפילו לאחר כמה דורות אלא צריכים שיבוא מישראל מדור דור. תר"פ.

דברי הכסף משנה דסגי למלכות באביו מישראל אע"פ שאמו גורת כמו שסגי באמו מישראל. תרע"ט.

שיטת הרשב"א שלמלכות צריכים שגם אביו וגם אמו יהיו מישראל. תרע"ט בההערה, תרפ"ד.

דעת רש"י שגר יכול לדון את ישראל רק דיני ממונות, ודיני נפשות יכול לדון רק את הגר. ודעת תוס' שד"נ אינו יכול לדון כלל, וד"מ יכול לדון רק את הגר. תרע"ט.

שיטת הרשב"א שכדי שיוכל לדון דיני נפשות בענין גם אביו מישראל כמו לענין מלכות (דלא כהכ"מ הובא לעיל בסמוך כאן). תרפ"ד.

שיטת הרשב"א שלשררה בענין אמו מישראל (אבל אין צריכים אביו מישראל) והרי זה חמור מדיני ממונות לפי רש"י. תרע"ט בההערה.

גרמי

בענין אם גרמי חייב לפי רבי מאיר מהתורה או מדרבנן. תר"צ (קטע אחרון).

דבר שבערוה

בענין אם עדים על דבר שבערוה צריכים דרישה וחקירה, עי' בערך הזמה.

דברים שבלב

הדרך שמה שדברים שבלב אינם דברים הרי זה אינו משום שאין מאמינים לו שכן הי' בלבו, אלא שפיר מאמינים לו רק שאין בכח דברים שבלב לעקור ולבטל דיבור או מעשה, וממילא בגרות כיון שהעיקר הוא הדברים שבלב, אם בלבו אינו מקבל על עצמו את המצות הרי זה מבטל את הגרות למרות מה שהוא אומר בפיו. תכ"ד (קטע "והנה לכאורה החשש").

דיינים

בענין נשיא הסנהדרין, עי' בערך נשיא הסנהדרין.

בענין אם גר כשר לדון, עי' בערך גרים - דיני גרים.

הטעמים למה לומר קם דינא. תקפ"ו (קטע "והנה מעתה" ולהלן שם).

עוד בענין קם דינא או הדר דינא. תקפ"ו.

דינא דמלכותא דינא

הדרך שהטעם לומר שדינא דמלכותא דינא הוא משום כיבוש מלחמה, דחשיב כאילו המלך כבש אותם במלחמה, דכיון שהמלך שולט עליהם בארצו הרי זה כמו כיבוש מלחמה (דבר אברהם). תרצ"א.

בענין אם אמרינן דינא דמלכותא דינא כשדין המלך סותר את דין התורה. תרצ"א.

דיני ממונות

הדרך שהיו ב' תקנות בענין לדון בזמן הזה אע"פ שאין סמוכים, אחת קדומה שדין הודאות והלואות, ואחת מאוחרת יותר שדין כל מידי דשכיחא ואית בה חסרון כ"ס. תש"א.

חדשים מיום המיתה אע"פ שיש אפשרות שלא נקלט הזרע עד סוף ג' ימים מהביאה. תק"פ בההערה.

הודאת בעל דין

בענין אם אמרינן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי גם היכא שהוא עושה את עצמו רשע. תל"א.

הוראה

ע"י עור בערכים: דיינים, דיני ממונות, דיני נפשות.

בענין סתם משנה ומחלוקת בתוספתא. תרמ"ט (קטע אחרון).

שההלכה היא כהש"ס שלנו נגד הזוהר. שס"א (קטע "והנה בסי' קס"ה").

הזמה

בענין היכא שהעדוה היא בגדר עדות שאי אתה יכול להזימה מחמת סיבה בגופו של העד, האם חשיב העד פסול בגופו משעת ראייתו או האם מיקרי רק שההגדה פסולה. תל"ב.

בענין אם עדים על דבר שבערוה צריכים דרישה וחקירה.

תק"מ (קטע ראשון וקטע "מיהו יש להקשות") ובההערה שם.

הקדש

דברי תוס' שאפילו האיסור של מעילה בלי חיוב קרבן, מעכב איסור אחר מלחול, משום שאין איסור חל על איסור. תק"ס סק"ב.

הדרך שהאיסור של מעילה שיש לאחרי מליקה חשיבא איסור יותר קל מהאיסור שיש לפני מליקה כיון שאין חיוב קרבן. תק"ס סק"ב (קטע "מיהו עיין לעיל").

השלמה

ע"י בערך קרבן תמיד - השלמה

ודאי

ע"י בערך אין ספק מוציא מידי ודאי.

בענין למה גומרים דיני ממונות בלילה. תרפ"ז סק"ב.

דברי רש"י במס' סנהדרין שגמ"ד חשיב עיקר הדין.

תרפ"ז סק"ב (קטע "ונראה דפליגי").

בענין אם מותר גם לכתחילה לעשות גמ"ד של ד"מ בלילה.

תרפ"ז סק"א, ת"ש.

הסוכרים שרק את הפסק דין לחוד מותר לעשות בלילה אבל לא משא ומתן.

תרפ"ז סק"ב (קטע "ונראה דפליגי").

דיני נפשות

בענין עינוי הדין, ע"י בערך עינוי הדין.

בענין אם גר יכול לדון, ע"י בערך גרות - דיני גרים.

הבחנה

בענין מה שאלמנה או גרושה צריכה להמתין מלהנשא ג' חדשים כדי להבחין אם היא מעוברת מבעלה הראשון.

בענין הא שיפת תואר צריכה להמתין ג' חדשים משום הבחנה.

תר"מ.

גרושה מינקת.

תרמ"א.

גרושה מעוברת.

תרמ"א.

נצטמקו דדי'.

תרמ"א.

שגם אשה שהיתה פלגש צריכה להמתין. תרמ"ג.

בענין אם היכא שהיתה רק ארוסה וברור לנו שלא נבעלה הרי היא צריכה להמתין.

תרמ"ו.

דברי האחרונים שכדי שאשה תהי' מותרת להנשא אחרי מות בעלה מספיק בשביל הבחנה בזה שהיא ממתנת עד סוף ג'.

זוהר

שההלכה היא כהש"ס שלנו נגד הזוהר.
שס"א (קטע "והנה בסי' קס"ה").

חובל

שהיכא שחובל לשם רפואה לא חשיב בגדר חבלה ומש"ה מותר, אבל היכא שחובל כדי לצאת ידי ספק בהלכה, וכגון היכא שמשופקים אם הגר מל לשם גרות ורוצים להטיף עוד הפעם דם ברית, א"כ על הצד ששפיר מל הרי זה עכשיו בגדר חבלה, וא"כ י"ל דאסור ושלא מהני מאי דהוי לתועלת, דהיינו מה שהגר יוצא בזה מידי ספקו.

תרצ"ה סק"א.

בענין אם יכול למחול לחבירו ולהרשות לו לחבול בו.

תרנ"ט סק"ב (קטע "גם י"ל"),
תרצ"ה סק"א.

בענין המכה גוי.

תרצ"ה סק"ב.

חופה

בענין אם אסור מדרבנן להעמיד חופה עם איסורי ביאה היכא שאחרי החופה תהי' מותרת לו (כגון נושא אחות זקוקתו דע"י הנישואין פקעה הזיקה מזקוקתו).
ש"א (קטע "והנה תוס'").

חזיר

שהאיסור לאכול בשר חזיר הוא מהדברים שעכ"ם משיבים עליהם.
ת"כ (קטע אחרון).

חזקה

בענין חזקות במקום תרי ותרי, עי' בערך עדות - תרי ותרי.

בענין אם חזקה דמעיקרא מהני משום דחשיב בירור, או האם זה בגדר גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק.
תקל"ו, ת"ר.

שתמיד מכריעים ע"י החזקה שהיא על

הנקודה של מקור הספק, ושוב הרי זה מועיל גם לגבי דבר שהוא בגדר תוצאה אע"פ שעל התוצאה יש חזקה הפכית.
תקל"ג סק"ב.

בענין היכא שנתגלה שנהגנו בטעות, האם שי"ך לומר שבכל זאת נוצרה חזקה.
תקפ"ה (קטע "והנה הרש"ש"
וקטע "והנה בנוגע"), תקצ"ב סק"ג
(קטע "וכתב").

מחלוקת הפוסקים אם ספיקא דרבנן אסור היכא שיש חזקת איסור.
ת"ר.

שיטת הרשב"א שחזקה דאיתרע מהני לחומרא אבל לא לקולא.
רצ"א (קטע אחרון).

בענין חזקת צדקות.
תקל"ט (קטע אחרון).

בענין אם יש לאדם חזקה שיעשה דברי חסידות.

תכ"ז (קטע "והנה אכתי"), ת"ל
סק"א (קטע "ובאמת"), סק"ב
בהערה השני'.

בענין פירש"י שהכוונה ב"בהמה בחיי" בחזקת איסור קיימא" היא להאיסור של אבר מן החי, דזה מהני לאוסרה משום נבילה היכא שיש ספק בהשחיטה, וקושיית תוס' דהא אין מחזיקים מאיסור לאיסור כגון בהציור הנ"ל שרוצים להחזיק מהאיסור של אבר מן החי להאיסור של נבילה, ופירושם של תוס' שהכוונה ב"בהמה בחיי" בחזקת איסור קיימא" היא להאיסור של אינו זבוח.
תקל"ד, תקל"ה, תקל"ו.

עוד בענין מחזיקים מאיסור לאיסור.
תקל"ג סק"א.

חזקיהו המלך

בענין מה שגרר עצמות אחז אביו על גבי מטה של חבלים.
ת"ט סק"ג.

חזקת מרא קמא

חקירת הקונטרס הספקות אם חמ"ק מהני מדין מוחזק או מדין חזקה דמעיקרא. תקל"ח בההערה, תקפ"ה (קטע "והנה בנוגע").

חייבי לאו ועשה

ע"י בערך עריות - חייבי לאו ועשה.

בענין קידושין תופסין בחייבי לאוין, ע"י בערך קידושין - קידושי עבירה.

חליצה

ע"י בערך יבום וחליצה - כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה, שם, - חליצה.

חמיו, חמותו

בענין הערוה של חמותו, ואשת חמיו, ע"י בערך עריות - חמותו ואם חמותו ואשת חמיו.

ע"י עוד בענין אשת חמיו בערך מראית עין. בענין פלגש חמיו, ע"י בערך פלגש.

חנופה

בענין שיש עונש גדול על חנופה מועטת. תרפ"ב.

חסיד

בענין אם אדם נאמן על עצמו לומר שעבר על מדת חסידות או האם אינו נאמן כמו היכא שעושה את עצמו רשע.

תכ"ז (קטע "והנה אכתי"), ת"ל סק"א (קטע "ובאמת") סק"ב בההערה השני'.

בענין אם יש לאדם חזקה שיעשה דברי חסידות.

תכ"ז (קטע "והנה אכתי"), ת"ל סק"א (קטע "ובאמת") סק"ב בההערה השני'.

טבילה

ע"י עוד בערך גרות, ובערך מילה - מילת עבדיו, ובערך עבד כנעני.

הדעה שהטהרה חלה רק בעלותו מן המים אבל לא כשהוא עוד תחת המים. תש"כ.

טומאה

ע"י בערך פסולי עבודה.

טומטום

בענין ירושת טומטום ביחד עם בן, וירושת טומטום ביחד עם בת. תקצ"ב סק"ד.

טוען ונטען

בענין הדרך שטעמו של סומכוס למה ממון המוטל בספק חולקים הרי זה כי הו"ל כאילו שניהם מוחזקים כיון שיש דרא דממונא. תקפ"ז (קטע "מיהו יש לעיין").

טענה

בענין ברי טוב ושמא גרוע, וברי גרוע ושמא טוב. תר"ב.

טריפה

דברי הגר"ח שלענין אכילה אין השחיטה מוציאה את הטריפה מידי נבילה, והאיסור אכילה הוא האיסור של נבילה. תקל"ד.

יאוש

בענין מאיפוא ילפינן שיאוש מועיל. תקפ"ז (קטע "והנה מעתה").

בענין אם "זוטו של ים", ו"אבודה ממנו ומכל אדם", מותר מטעם יאוש, או האם זה היתר חדש שלא מטעם יאוש, וכן בענין היכא שעומד וצווח שאינו מיאש. תקפ"ז (קטע "והנה מעתה").

יבום וחליצה**גדר מצות יבום וגדר קנין יבום**

בענין אם הגדר של מצות יבום הוא לעשות מעשה יבום או חליצה באשה שזקוקה לו, או האם המצוה היא גוף הפקעת הזיקה

דהיינו להפקיע אותה דוקא ע"י יבום או חליצה.
רצ"ח.

בענין אם במצות יבום גם הגמר ביאה הוא חלק מהמצוה, או האם סגי גם בהעראה. ובענין אם המצוה היא המעשה ביאה רק שנאמר תנאי נוסף שכדי שהביאה תהי' קיום המצוה צריכים גם שהביאה תקנה אותה, או האם המצוה היא עצם הקנין שהוא קונה אותה ע"י הביאה.
שמ"ז, שנ"ו, ת"כ, תק"ט.

משמעות דברי התוס' הרא"ש שגם בביאה שני' יש מצוה.
שמ"ז (קטע "ועכ"פ"), שנ"ג.

הדרך שביבום האישות של הבעל מתנתקת להיבם.

שט"ז סק"ב (קטע "וכוונתו") ובההערה השני' שם, שי"ז סק"א (קטע "ברם"), תק"ל (קטע "ובסוף").

בענין למה ביאת יבמין אינה מועלת לעשות לכל הפחות מדריגה של קידושין רגילים. שמ"ב.

בענין למה כסף ושטר אינם מועילים ביבמה מהתורה לעשות לכה"פ מדריגה של קידושין רגילים.
שט"ז סק"א (קטע "וצ"ל"), של"ט, שמ"א, שמ"ב, ש"ס, תצ"ח.

דברי הגרש"ש שקנין יבום בלי קיום מצות יבום אינו פוטר את הצרה.
שמ"ג, שס"ג.

בענין אם מה שהיבם יורש את נכסי האח המת הרי זה חלק מגוף היבום וכדברי רבינו בחיי שנביא להלן כאן, או האם הוא דין צדדי שהתורה זיכתה בו את היבם.
תרכ"ג.

טעם המצוה

בענין אם היסוד והתכלית של מצות יבום הם להקים זרע להמת.
שמ"ז (קטע אחרון), שמ"ח, ת"ז סק"א, ת"כ, תקע"ב.

דברי הזוהר שיבום הוא תועלת להמת כמה שנשאר לו ממלא מקום דהיינו היבם.
ת"כ (קטע "ועכ"פ אכתי").

דברי רבינו בחיי שמצות יבום היא כדי שישארו אשתו וממונו של המת אצל אחיו ולא ימשלו בהם זר כי כן היא בודאי רצונו של המת.
ת"כ (קטע אחרון), תרכ"ג.

דברי רבינו בחיי שעל דרך הקבלה הענין הוא כדי שנפש המת תתגלגל בקרובים.
ת"כ (קטע אחרון) ובההערה השלישית שם.

הדרך דהוי בגדר חוק.
ת"כ (קטע אחרון).

דיני קיום המצוה

בענין מנין שבת פוטר את אמה מיבום.
ת"ז.

בענין מנין שבן הבן פוטר את זקנתו מיבום.
ת"ז סק"ג ולהלן שם.

בענין היכא שהחמות של היבמה מעוברת, האם העובר זוקק את היבמה ליבום ואוסר אותה לשוק.
רצ"א (קטע "וי"ל" ולהלן שם).

שיטת הר"י שבשביל המצוה אין צריכים ביאה שראוי להוליד ממנה.
שמ"ו, שמ"ז, שמ"ח, ת"כ (קטע "עכ"פ"), תקע"ב.

דברי הנודע ביהודה שהיכא שעוד לא נקלט הזרע בשעת מיתת הבעל, אע"פ שנקלט אח"כ ונולד ולד שהוא ולד המת, אבל מ"מ אשתו זקוקה ליבום.
תק"פ.

בענין אם גם היבמה מצווה במצות יבום או האם רק היבם.
ת"כ (קטע "עכ"פ יוצא"), תרי"ז סק"ה.

בענין הגדר של "אסור לבטל מצות יבמין".
רצ"ח, שי"א.

בענין אם מותר ליבם עקרה או זקינה,
ואת"ל שמותר האם גם בהן אמרינן שמצות
יבום קודמת למצות חליצה.
תרי"ב.

בענין שיטת רש"י שהיכא שאין היבמה
רוצה להתיבם כופין את היבם לחלוץ,
ובענין אם זה קאי גם לפי המשנה ראשונה,
וכן בענין אם צריכים דוקא שתתן אמתלא,
ואם צריכים אמתלא האם סגי בכל אמתלא
או האם צריכים אמתלא שהיא על המדרגה
של האמתלא של מוכה שחין.
תרי"ג, תרי"ד.

עוד בשיטת רש"י הנ"ל, והחולקים עליו.
תרי"ד סק"א.

דעת תוס' ור"ת בענין הנ"ל.
תרט"ו, תרט"ז.

בענין היכא שאינו יכול לחלוץ, כגון
שנתעקמה גללו, האם מותר לו ליבם בזה"ז.
תרט"ו.

מצוה בגדול ליבם

בענין מצוה בגדול ליבם: האם זה בגדר
זכותו של הגדול, או האם זה בגדר הידור
בגוף מצות יבום.
תי"ט.

הדרך שהדין של מצוה בגדול ליבם אינו
חל על הגדול עצמו אלא על ב"ד דהיינו
שהם חייבים להשתדל שהגדול ייבם.
תר"ז.

מחלוקת הפוסקים בענין היכא שהגדול אינו
רוצה לא לחלוץ ולא ליבם, והקטן מסכים
לחלוץ, האם כופין את הגדול בכה"ג לחלוץ.
תר"ז, תר"ז*, תר"י.

בענין היכא שייבם הקטן במקום הגדול,
האם הוא עובר באיסור משום שגרים לבטל
הידור בהמצוה, או האם מותר לו כי איהו
מצוה דנפשי' קעביד ואינו חייב להתחשב
בזה שעל ידי הגדול תקיים המצוה בדרך

יותר מהודרת. אבל אם מצוה בגדול ליבם
הוא בגדר זכותו של הגדול בודאי אסור
להקטן לקחת את זכותו ממנו אפילו לצורך
מצוה דנפשי'.
תי"ט (קטע "ולפ"ז").

דברי הער"ל שהיכא שהגדול לפנינו אלא
שאינו רוצה ליבם, אע"פ שחליצת גדול
עדיפא מביאת קטן אבל בכל זאת אם הקטן
ייבם אין הקטן עובר על איסור, אבל גם
אין על ידו קיום מצוה, אלא רק קנין לחוד
(ומודדין רק ע"י האחין שנמצאים לפנינו
כאן).

תי"ט (קטע "שו"ר"), תר"ה, תר"ח
(קטע "והנה כבר הבאנו").

בענין אם הגדר של "גדול", הוא זה שנוצר
ראשון (דהיינו שנוצר מהטיפה הראשונה),
או זה שנולד ראשון.
תכ"ב.

בענין הא שאפילו אם חליצת קטן וחליצת
גדול שוין כמעלה, אבל אם שניהם אינם
רוצים הרי אנו כופין את הגדול.
תרי"א.

מצות יבום והאיסור של אשת אח

בענין אם האיסור של אשת אח הותר לענין
יבום, או רק נדחה.
שנ"ז, תקמ"ז (קטע "בי"), תקע"ו,
תרל"ג (קטע אחרון).

בענין מה שהאיסור של אשת אח הותר
לגמרי ביבום, ונחשב שאין כאן בכלל סיבת
האיסור של אשת אח: האם ה"הותרה"
הנ"ל היא בגלל עצם העובדא שמת בלי
בנים ונפלה ליבום אפילו אם כבר נפקעה
הזיקה, או האם הוא הותר רק בגלל שיש
עכשיו זיקה, או האם הוא הותר רק לאחר
שהוא מקיים את המצוה ע"י ביאה זו.
שט"ז סק"א (קטע "וצ"ל").

בענין מה שצריכים לדרוש מקרא שביאה
שני' מותרת ואין זה מצד הסברא.
שנ"ז, שנ"ח בההערה הראשונה.

דברי אבא שאול שאוסר יבום שלא לשם מצוה

בענין אם גם היבמה צריכה להתכוין לשם מצוה, דהיינו או לשם המצוה שלה או לשם המצוה של היבם (לפי הצד שהיבמה עצמה אינה מצווה בהמצוה), אבל לא לשם הנאה.
תרי"ז סק"ה.

דברי הרמב"ן שלפי אבא שאול אם בעל לשם נוי אינו קונה.
תרי"ז סק"א.

הדרך שרק בדרך תוצאה מהנ"ל מסתעף שאין קיום מצוה כי המצוה היא הקנין.
תרי"ז סק"ד סק"ה.

עוד בענין אם הוא קונה, וכן בענין אם הוא עובר על אשת אח.
תרי"ז סק"ב.

הדרך שלפי אבא שאול בלי כוונה נכונה לא רק שאין כאן קיום מצוה, אלא אין זה נקרא בכלל בגדר מעשה יבום.
תרי"ז סק"ד ובהערה שם, סק"ה.

דברי הנ"י שאבא שאול אוסר רק לכתחילה מדרבנן אבל בדיעבד הרי הוא קונה, וכן שגם לפי רבנן אסור מדרבנן, רק שלפי אבא שאול חמיר טפי.
תרי"ז סק"ב (קטע "ועיין בני").

הדרך שהריטב"א סובר שלפי אבא שאול ה"ה שאינו קונה מדרבנן.
תרי"ז סק"ב (קטע "ועיין בני").

דברי הבית שמואל שמחלק לפי אבא שאול בין אם מתכוין בפירוש לשם לנוי לבין היכא שבוועל סתם.
תרי"ז סק"ב (קטע אחרון).

דברי הנ"ב שאבא שאול איירי כשהוא מתכוין שלא לקנות.
תרי"ז סק"ב (קטע ראשון).

בענין למה אין המחלוקת שבין אבא שאול

ורבנן שייכת בהדי המחלוקת אם מצות צריכות כוונה או לא.
תרי"ז סק"ג.

הסברא שלפי אבא שאול צריכים שיתכוין אך ורק לשם יבום, ולא לשם מצוה ולשם דבר אחר ביחד, ודלא כשאר מקומות למ"ד מצות צריכות כוונה שמספיק בלשם מצוה ולשם דבר אחר ביחד.
תרי"ז סק"ד.

טעמים לומר שגם אבא שאול מודה שחרש וקטן קונים.
תרי"ז סק"ב (קטע ראשון).

הלאו של יבמה לשוק

שהרמב"ם סובר גם בנוגע להלאו של יבמה לשוק כשיטתו לענין חייבי לאו שהלאו אמור רק על ביאה לאחר קידושין.
תשמ"א, תשמ"ט, תשנ"א.

בענין אם לכו"ע יש לאו של יבמה לשוק, או האם לפי רב סובר שכוונת "לא תהי' אשת המת החוצה לאיש זר" היא לומר שאין קידושין תופסין ביבמה לשוק אין פסוק כדי לומר שיש לאו כמו שיש לפי שמואל.
תש"נ.

בענין אם הלאו של יבמה לשוק הוא משום שהיא נחשבת עוד במקצת אשת המת, או האם הוא משום זיקתה להיבם, או האם הוא בגדר חוק בלי טעם ידוע.
שמ"א בהערה הראשונה, תמ"ו (קטע "ונראה שכוונת הרמב"ן"), תק"כ סק"ב, תשנ"ג.

הסוברים שהיכא שאין להאשה תפיסת קידושין עם אף אחד (כגון יבמה לשוק) וישראל הוליד ממנה ולד אין הולד ממזר, ושאני איסור ערוה, שיש לה קידושין עם אנשים אחרים.
תשנ"ג.

הדרך שמה שיבמה אסורה לשוק קודם חליצה אין זה משום זיקתה אלא משום

שלא קיבלה חליצה, וממילא אם קיבלה חליצה מאח אחד הרי היא מותרת לשוק אפילו אם נשאר עלי' זיקה לאח אחר, כיון שהחליצה לא תהי' כדי להתירה לשוק (וכגון בחליצה פסולה שיש אומרים שאפילו למ"ד שהיא מותרת לשוק אבל בכל זאת הרי היא נשאת זקוקה להאח השני, והרי היא צריכה חליצה מהאח השני כדי שהאח השני יהי' מותר בקרובותי ולא יהי' איסור של אחות חלוצתו).

תנ"ו, תס"ג, תס"ד (קטע "ועכ"פ סברת").

בענין אם קידושין לשוק תופסין בהני יבמות שדינן הוא שחולצות ולא מתיבמות. שמ"א.

דיני היבם

גדרי אין היבם נוטל בראוי. תכ"ג.

בענין עמד בדין ליבם וברח, ניוזנת משל היבם. תרל"ד.

זיקה

שגם המ"ד שסובר "אין זיקה" הרי הוא מודה שיש מיהא מהתורה זיקה מסוימת בין היבם להיבמה לגבי כמה דינים.

רצ"ח (קטע "מיהו לק"מ"), ש"ב בהערה השלישית, ש"ה, ש"ח, תפ"ד, תקי"ד.

שיטת הרמב"ן והרשב"א שהמ"ד שסובר יש זיקה הרי הוא סובר שהיא רק מדרבנן, והחולקים שסוברים שהיא מהתורה.

רצ"ח בהערה הרביעית, ש"ב בהערה השלישית, ש"ד (קטע ראשון), ש"ה (קטע ראשון), ת"מ, תק"ד, תקי"ד, תקכ"ד (קטע "ועיין בבית שמואל"), תרכ"ז.

דברי הגרנ"ט שיש ציור שזיקה היא מן התורה ויש ציור שזיקה היא מדרבנן.

ש"ה, ש"ו, ש"ז (קטע ראשון), ש"ח (קטע ראשון), תרכ"ז בהערה.

הדרך שמזה שהיבם יכול להפר נדרי זקוקתו מוכח שזיקה היא מן התורה. ש"ה, ש"ח, תקי"ד.

טעמיהם של רבי יהושע ורבי עקיבא ורבי אליעזר במחלוקתם אודות הפרת נדרים ע"י היבם. ש'.

עוד בטעמיהם של רבי יהושע ורבי עקיבא במחלוקתם אודות הפרת נדרים ע"י היבם. תקט"ו.

עוד בטעמו של רבי עקיבא. תמ"ד.

עוד בטעמו של רבי יהושע. תקט"ז.

עוד בטעמו של רבי אליעזר. תקי"ז.

שיטת הנ"י בענין אם זיקה היא מדאורייתא או מדרבנן. ש"ד.

שיטת ר"ת ששומרת יבם של כהן אוכלת תרומה מדאורייתא. ש"ח (קטע "וכן מוכח").

הסוברים שאפילו המ"ד שסובר אין זיקה הרי הוא סובר שהיבם אסור בקרובי זקוקתו משום מראית עין.

ש"ז (קטע אחרון), ש"ט סק"ב בהערה השני'.

דברי הרא"ש בנדרים דיוצא מדבריו שאין זיקה בתרי אלא רק בחד. תקט"ז.

בענין זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה. תקצ"ז, תקצ"ח, ת"ר.

בענין זיקת נשואה עושה ספק נשואה. תקצ"ט, תר"א, תר"ג.

בענין זיקה ככנוסה. שט"ז - שכ"א, תקצ"ט.

בענין אם כוונת רבי שמעון ב"זיקה ככנוסה" היא לומר שיש כרת חדש של אחות זקוקתו.
תצ"ו.

בענין זיקה ככנוסה היכא שיש ב' יבמין או ב' יבמות.
שכ"ו.

שהיכא שמת אח אחד ונפלה אשתו לפני שני אחין הנותרים, ושוב מת אחד מהנותרים, הרי היא זקוקה ליבום מעתה גם מהאח השני שמת.
ש"י, תקל"א (קטע ראשון).

בענין קידושין ונישואין מפקיעין זיקה.
ש"א, ש"ב, ש"ג, ש"ט סק"ג,
תט"ו (קטע "והנה יש ראשונים"
וקטע "והנה הבית שמואל" וקטע
"והנה הרש"ש"), ת"מ, תק"ה,
תק"ו סק"ב סק"ג, תק"ז.

הדרך שאם קידושין אין מפקיעין זיקה הרי היא צריכה חליצה מן התורה, וכן הדרך שאפילו כשלא פקעה הזיקה אבל בכל זאת כיון שאין היא מתיבמת משום שהיא אחות אשה הוא הדין שאין היא עולה לחליצה אלא הרי היא צריכה חליצה רק מדרבנן.
ש"ב (קטע "ודע עוד").

הדרך שלאחר שייבם אח אחד או חלץ, מעתה נשאר שמעולם לא היתה זקוקה להאחים האחרים, וכן אם נתיבמה צרה אחת או נחלצה, מעתה נשאר שהאחרות לא היו זקוקות, ובענין אם הכוונה בזה היא שנעשה דין של עקירה למפרע, או האם זה בגדר גילוי מילתא ובירור שבאמת מעולם לא היתה זקוקה.

ש"ג (קטע "מיהו לכאורה" ולהלן שם), ש"ה (קטע "וראוי"), ש"ט סק"א סק"ב (קטע "והנה כעין" בסופו) סק"ה, תט"ו (קטע "והנה הפוסקים" ולהלן שם), תע"ח, תרכ"ו (קטע "בי" וקטע "גי").

דברי הב"ח שלאחר חליצה מתגלה שלא

היתה זקוקה אפילו להחולץ.
ש"ט סק"א (קטע "שו"ר"), תט"ו (קטע "והנה הפוסקים" ולהלן שם), תע"ח, תרכ"ו (קטע "בי"), תרל"ז סק"ג.

בענין הציור של "ד' אחין" היכא שהיבמין הם אילמים ואינם יכולים לחלוץ.
ש"א (קטע "עוד" וקטע אחרון).

בענין "חליצה פסולה צריך לחזור על כל האחין".
תמ"ו, תמ"ז, (ולהלן שם).

שיטת תוס' שהיכא שאינו יכול ליבמה רק משום שאסור לבטל מצות יבמין, אין זה עושה את חליצתו בגדר חליצה פסולה, ומה שהבינו בדעת רש"י שגם בכה"ג הוי חליצה פסולה.
תמ"ט, תנ"א.

שהמ"ד סובר אין זיקה סובר שחליצה פסולה אינה צריכה לחזור על כל האחין.
ש"ב (קטע "תירוץ ב").

קרובי זקוקתו וקרובי חלוצתו

בענין יסוד הדין האמור בזה שקרובי אשתו אסורות לו גם לאחר מיתת אשתו משא"כ קרובי זקוקתו דיש סוברים שקרובי זקוקתו מותרות לאחר מיתת הזקוקה (דהיינו משום שהמעשה קידושין אוסר את הקרובות לעולם, אבל בנפילה ליבום הקרובות אסורות משום הזיקה של כל רגע).

ש"ב (קטע "וגם ביארנו"), ש"ט סק"ב (קטע ראשון) סק"ג, תע"ח בההערה, תרכ"ו (קטע "א").

בענין שקידושין תופסין בקרובי היבמה אפילו אם זיקה היא מהתורה.
ש"ד.

בענין שקרובי זקוקתו וקרובי חלוצתו אסורות גם מספק דהיינו היכא שהיא ספק זקוקתו או ספק חלוצתו.
תרכ"ח.

שהאיסור של קרובי חלוצתו הוא איסור חדש ולא המשך של האיסור של קרובי זקוקתו.

ש"ט סק"ב (קטע "שו"ר") ובההערה השני' שם, תרכ"ו.

בענין למה יש סוברים שמיתת היבמה אינה מפקיעה את הזיקה אלא הקרובות נשארות אסורות, ואילו חליצת אח אחד שפיר מפקיעה את הזיקה משאר האחים.
ש"ט, תע"ח בההערה.

בענין אם חליצת אח אחד מתיר את הקרובות של אחת מן הצרות שכבר מתה לפני החליצה או האם רק הקרובות של הצרות שחיות בשעת החליצה.
ש"ט סק"ה.

בענין למה גזרו שניות בחלוצה ולא בזקוקה.
תרכ"ז.

דברי היש"ש ששפיר גזרו שניות בזקוקה.
ש"ט סק"א בההערה השני', תרכ"ז.

נאסרה שעה אחת

דברי תוס' שהטעם למה כל יבמה שנאסרה בשעת נפילה אסורה עולמית הרי זה משום שאין זה "דרכי נועם" שתחזור למצוותה.
ר"צ סק"א (קטע "גם עיין"), רצ"א (קטע "מיהו מרהיטת" וקטע "וע"ע"), תפ"ג, תקכ"ו, תרל"ז (קטע "מיהו הריטב"א").

בענין גדרי דרכי נועם.
ר"צ, רצ"ב בההערה, שי"ח (קטע אחרון).

בענין הא דאם נאסרה שעה אחת הרי היא אסורה עולמית: מה יהי' היכא שנאסרה אבל אח"כ נעקר האיסור למפרע. וכן מה יהי' היכא שאח"כ נתברר שלא היתה אסורה, רק שבתחילה לא ידענו מזה.
רצ"א (קטע "וע"ע"), ש"ט סק"ה, שי"ח, תע"ח, תקל"ב סק"א.

שהיכא שאיגלאי שבטעות התרונה ליכא משום דרכי נועם.
רצ"א (קטע "מיהו שו"ר").

דברי הרשב"א בדף מ"א ע"א על "הותרה ונאסרה וחזרה והותרה (הרי היא) חוזרת

להיתירה", שהכוונה היא שהיא חוזרת רק להיתירה, כלומר שאין איסור של אשת אח כי לאחר שמסתלק האיסור של אשת אח הרי הוא נשאר מסולק ואינו חוזר, אבל אינה חוזרת למצוותה.

ש"ט"ז סק"א (קטע "אולם"), של"ט (קטע "והנה הרשב"א"), תנ"ד, תצ"ו, תק"ב סק"ב, תקמ"ד סק"ב בההערה הראשונה, תרי"ז סק"א בההערה סק"ג (קטע אחרון), תרל"ג.

דברי הריטב"א שחולק על הנ"ל.
תרל"ג.

דברי ר"ש בן התשב"ץ שיבמה שנדרה הנאה מהיבם בחיי בעלה, ואחרי נפילתה ליבום הלכה לחכם והתירה את הנדר הרי היא מותרת ולא אמרינן שכיון שנאסרה שעה אחת הרי היא אסורה עולמית.
שי"ח (קטע "ובספר").

שאם סוברים שנישואין הראשונים מפילים לא מהני אם גירש את הערוה בחייו אלא הצרה נשארת אסורה.
תקל"ב סק"א (קטע "מיהו").

הקושיא שאם הטעם לזה הוא משום דמיקרי שנאסרה שעה אחת, א"כ למה אם היו לו בנים ומתו אין אשתו אסורה ליבום.
תקל"ב סק"ב.

שהיכא שנאסרה בשעת נפילה משום החשש של "אסור לבטל מצות יבמין", לא אסרינן עולמית עבור זה.
שי"ב (קטע "א").

שהיכא שהיבמה אסורה להיבם אבל יש בידו להתירה אין זה נקרא שנאסרה עליו שעה אחת.
תק"ח (קטע "עוד כתב האור שמח").

כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה

דברי הקובץ הערות ששני דינים נפרדים

נכללים בכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה, א', שאם אינה בת זיקת יבום אינה בת זיקת חליצה, ב', שאפילו אם היא שפיר בת זיקת יבום אבל אם אין אפשרות ליבם אותה אז חליצתה פסולה. תקע"ג.

שמכיון שאסור לה להתיבם תוך ג' חדשים מחשש עיבור הה"נ שאסור לה לחלוץ משום הדין שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה. תקע"ג (קטע אחרון).

האיסור שיש על היבם והאחים שלא לבעול אחרי יבום או חליצה את החלוצה או את הצרות.

בענין אם הכוונה בשליחותיהו דאחין קעביד היא לדין שליחות ממש, או האם הכוונה היא רק שכשם שהיבום והחליצה מפקיעים את הזיקה של המיבם והחולץ כמו כן הרי הם מפקיעים את הזיקה גם משאר האחים. תרכ"ו (קטע אחרון), תרכ"ט.

הדרך שאפילו אם סוברים כהרמב"ם שעל חיבי לאו דקהל לוקין רק אם גם קידש אבל בחלוצתו י"ל דלוקה על ביאה לחוד. תשמ"א.

שיטת הרמב"ם שהחלוצה אסורה על החולץ רק מדרבנן, וכן שאין על האחים והצרות לאו אלא רק איסור דרבנן. תרכ"ה.

מאמר

דברי רש"י שבמאמר הרי הוא קונה ב"מקצת מדרבנן". רפ"ה.

בענין גדרי מאמר לפי ב"ש לפי הלשון בגמ' שהוא קונה קנין גמור: האם הוא מדאורייתא או מדרבנן. וכן האם היא חייבת מיתה משום אשת איש אם זינתה.

וכן האם מאמר נחשב סוג חדש של אישות ולא האישות של פרשת כי יקח איש אשה. ש' בההערה, תק"א סק"ב, תק"ג.

בענין אם לפי המ"ד שסובר שלפי ב"ש מאמר עושה קנין גמור ואינה צריכה לחליצה, הרי היבם קיים מצות יבום, או האם מאמר עושה רק קנין אבל מצות יבום היא דוקא ע"י ביאה. תק"ב סק"א, תק"ח (קטע "ובתוך"), תק"ט.

בענין אם לפי הצד שמאמר לפי בית שמאי דוחה דחי' גמורה, הרי זה בתורת תחילת יבום, או בתורת קידושין רגילים. תצ"ט (קטע אחרון), ת"ק, תק"ו סק"ג (קטע "וראיתי"), תק"ח (קטע "ובתוך").

בענין אם מאמר לפי בית שמאי מהני בעל כרחא של האשה. ת"ק.

בענין אם לפי הצד שמאמר לב"ש אירוסין עושה, שוב מספיק במסירה לחופה כדי לעשותה נשואה, או האם צריכים גם ביאה. תקי"ג.

ערוה שנפלה ליבום

שאם בעל את יבמתו נדה קנה (וכמסקנת תוס') ולא אמרינן שאם עביד לא מהני כי אין איסורה איסור עולם. ש"נ סק"ב בההערה.

שיטת תוס' שהיכא שנשא מת ואח"כ נשא חי, אשר בכה"ג הרי היא אסורה על החי משום אשת אח ולא משום אחות אשה, א"כ לאחר מיתת האח הרי היא נשואת אסורה על החי ואינה ניתרת להחי ליבום כמו כל אשת אח, כי שאני הכא דמכיון שאם יפקע האיסור של אשת אח הרי יחול האיסור של אחות אשה, מש"ה נשאר האיסור של אשת אח (בלי אחות אשה), וכתבו תוס' שהיא פוטרת צרתה. תקמ"ד סק"א.

שיטת רש"י דמיקרי שהיא נפטרת מחמת אחות אשה.
תקמ"ד סק"ב.

צרת ערוה

הדרך שצרת ערוה, נחשבת היא עצמה כהערוה המקורית וכגון צרת בתו שגם הצרה עצמה נחשבת בגדר בתו.
תקל"ב סק"ב.

בענין אם איסור אשת אח שלא ניתר ליבום (וכגון הציור הנ"ל של צרת ערוה, ועוד ציורים) מהני לפטור את הצרה.
רפ"ו, של"ד, תקמ"ד סק"א.

דברי תוס' שערוה שנתחדשה לאחר מיתת הבעל אינה פוטרת את צרתה.
תנ"ד, תע"א, תקמ"ד סק"ב (קטע "גם ביאר").

בענין הא דאשת אח שלא הי' בעולמו פוטרת את צרתה.
תקמ"ד סק"א (קטע אחרון).

בענין אילונית פוטרת את צרתה.
רפ"ו, של"ד, תקמ"ד בסק"א.

אשת שני מתים

הדרך שהכוונה באשת שני מתים היא רק להיכא שהיא נופלת ליבום משניהם.
ש"י (קטע "ובאמת"), תק"ב סק"ב, תקכ"ד (קטע "מיהו נראה" ולהלן שם), תקל"א (קטע ראשון).

הדרך שאשת שני מתים אסורה ליבום רק מדרבנן.
ש"ט בהערה השני', תקכ"ד (קטע "ועיין בבית שמואל").

חייבי לאו ועשה

חקירת הפרשת דרכים בענין אם בחייבי לאו ועשה נשאר איסור אשת אח ובכל זאת אינה פוטרת צרתה.
של"ח סק"ב (קטע "מיהו שיטת" ולהלן שם), ש"נ.

בענין הא דאע"פ שבחייבי לאו ועשה "אם

בעלו לא קנו" אבל בכל זאת הרי הן צריכות חליצה ולא אמרינן שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה.
תקע"ג.

שיטת הרמב"ם באלמנה מן הנישואין לכ"ג. שס"ג.

שיטת הרמב"ם שחייבי עשה הרי הן בנות יבום מן התורה כמו חייבי לאו ואם בעל אותן נפטרו צרתן.
שס"ב.

הקושיא איך שיין לומר ביבום בחייבי לאוין שהעשה של יבום דוחה לא תעשה הלא האשה עוברת על הלאו ואינה מצווה בהעשה, ותירוצים על זה.
שמ"ה, תקמ"ו (קטע "והנה כעין").

בענין היכא שהלאו לא ניתן לדחי', אלא נשאר לאו, האם אמרינן שאם בעלו קנו.
שמ"ט.

סברות למה לומר בכה"ג שאם בעלו לא קנו.
ש"נ.

דברי המנ"ח שביבום בחייבי לאו דאמרינן מהתורה שעדל"ת, א"כ אפילו אם לא נתכוין לקיים את העשה, ואפילו אם נסבור שמצות צריכות כוונה, אבל בכל זאת אינו עובר על הלאו, כי סו"ס הרי הוא קונה וזה מספיק כדי לדחות את הלאו.
תרי"ז סק"ג.

שיטת הרמב"ם שאם חלץ לאיסור מצוה או איסור קדושה לא נפטרו הצרות כי כיון שהן אסורות ליבום לכה"פ מדרבנן הרי זו חליצה פסולה.
(תנ"א), תנ"ב.

המתנת ג' חדשים

שמכיון שאסור לה להתיבם תוך ג' חדשים מחשש עיבור, הה"נ שאסור לה לחלוץ משום הדין שכל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה.
תקע"ג (קטע אחרון).

בענין שיטת תוס' שחליצה תוך ג' חדשים
לא מהני אפילו בדיעבד.
תקע"א.

בענין אם יבום או חליצה בתוך ג' חדשים,
כשלא הי' ידוע שהיא מעוברת, יכול להיות
יותר אסור או פסול מחליצה או יבום
כשנודע שהיא שפיר מעוברת.
תקע"א.

דברי ר"ת שאם מת היבם צריכה היבמה
להמתין ג"ח לפני שתנשא.
תרל"ז.

דברי הירושלמי שמי שאין לו בנים ומת
והניח את אשתו מעוברת הרי היא צריכה
להמתין שמא תפיל ותהי' זקוקה ליבום
ואסורה לשוק.
רצ"א (קטע "והנה את היסוד"),
רצ"ב.

חליצה

בענין אם חליצה היא בגדר מצות עשה, או
האם היא רק דין מדיני התורה אין
להתירה.
רצ"ח בההערה השלישית, שי"א,
שס"א, תי"ט (קטע אחרון).

דברי החשק שלמה שהיכא שהיבמה רוצה
חליצה הרי היא בודאי מצות עשה.
שי"א (קטע "שו"ר"), שס"א (קטע
"וע"ע בהגהות חשק שלמה").

שרוק יבמה הוא מהדברים שעכו"ם
משיכים עליהם.
ת"כ (קטע אחרון).

הטעמים שכתב רבינו בחיי לחליצה ורוק
יבמה.
ת"כ (קטע אחרון).

הדרך שחליצה היא תועלת להמת.
ת"כ (קטע "ועכ"פ אכתי").

בענין "הכתוב קראה (לחלוצתו) ביתו".
תרס"ב, תשמ"ג.

בענין "וקראו לו ודברו אליו".
תרנ"ח.

בית אחד הוא חולץ ואין חולץ לשני בתים:
דברי הריטב"א שלאחר שפטורה מחליצה
אסור מהתורה לחלוץ לב' בתים שנפלו
ליבום, או ליבם אחד ולחלוץ להשני, משום
שחליצה היא דבר של בזיון.
תרנ"ט.

הסוכרים שהדרשה של בית אחד הוא חולץ
וכו' הרי היא עצמה באה לאוסרו מהתורה.
תק"ט סק"א.

הסוכרים שאסור מדרבנן משום שהוא
פוסלה עי"ז לכהונה.
תרנ"ט סק"א (קטע ראשון).

ביאור סברת ר"ל בחליצת מעוברת שתיגלי
מילתא למפרע לא אמרינן.
תקע"ה.

דברי הרמ"ה שאם קידש על מנת שיאמר
אבא הן, ומת לפני שאמר האבא הן, וכן
חלץ אחיו לפני שאמר האבא הן, ואח"כ
אמר אבא הן, א"כ מעתה איגלאי מילתא
למפרע שהיתה אשת אח ושהחליצה כשירה.
תקע"ה (קטע "גם יש לפרש").

יהרג ובל יעבור

"קסבר רבי מאיר העדים שאמרו להם חתמו
שקר ואל תיהרגו, יהרגו ואל יחתמו שקר".
ת"ל סק"א (קטע "ובאמת").

יום טוב

דברי הרמב"ם ששמחת יו"ט היא בגדר
מצוה קלה.
תשי"א.

יום כיפור

משמעות לשון הרמב"ם שהאיסור אכילה
של יוה"כ הרי הוא ביסודו מושג של
שביתה כמו האיסור מלאכה.
תקנ"ג סק"א.

יין נסך

דברי הש"ך שגוי שפירש מעבודה זרה אינו אוסר יין בהנאה ע"י מגעו אלא רק בשתי' גזירה אטו בנותיהם.
תשל"ב.

יכיר

בענין אם מה שהאב שהוא כהן נאמן לומר זה בני בן גרושה הרי זה רק היכא שהוא אומר שהי' בשוגג אבל במזיד אמרינן שאין אדם משים עצמו רשע.
ת"ל סק"א (קטע) "עוד הביא הקובץ".

בענין אם יכיר מהני נגד חזקה דמעיקרא.
ת"ל סק"א (קטע) "עוד הביא הקובץ".

ילפותות

הדרך שאי אפשר ללמוד ק"ו מדבר שהוא חוק.
שע"ו (קטע אחרון).

בענין אם פירכא של סברא, דהיינו היכא שהדבר שגורם את הדין אצל המלמד אינו קיים בהנלמד, אפשר לפרוך גם על גזירה שוה.
רצ"ג סק"ב.

דברי הריטב"א בר"ה דף ט"ז שאסמכתות הרי הן בכלל כוונת הפסוק, רק שלא בדרך חיוב, ודעת הרמב"ם בזה.
של"ו (קטע "ונראה" וקטע "אמנם דא עקא").

יפת תואר

שיטת הרמב"ם שבסוף הזמן אינו יכול לגיירה ולנושאה בעל כרחא אלא אם אינה רוצה להתגייר הרי הוא חייב לשלחה. ודברי רש"י והרמב"ן שבסוף הזמן לא בעינן דעתה. ודברי המנ"ח שלא נתכוונו לומר שהוא יכול לגיירה בעל כרחא, אלא רק לנושאה בעל כרחא, וקידושין תופסין בה לענין שאם היא מזנה הרי היא בחנק,

אבל הרי הוא יכול לשלחה בלא גט. והשיטה שיכול גם לגיירה בעל כרחא.
תשכ"ח.

שיטת הרמב"ם שבסוף הזמן מקדשה בקידושין וכתובה, ודברי הספרי שאין לך בה אלא מצות בעילה.
תשכ"ט.

בענין הדרשה שיפת תואר צריכה להמתין ג' חדשים משום הבחנה.
תר"מ.

בענין ועשתה את צפרני' (בענין אם גם רבי אליעזר סובר שגידול הוא הדרך ניוול או האם הוא סובר שהעברה היא הדרך ניוול).
תשכ"ו.

בענין אם היא צריכה עוד גילוח כששוב גדל אצלה קצת שערות.
תשכ"ו.

יצר הרע

בענין שהיצר הרע משיב על איסור כלאים, ע"י בערך כלאים.

ירושא

כללי

הסברא שכשיש כמה יורשים אין הכוונה שכל אחד מיקרי יורש רק על מחצה או שלישי, אלא כל אחד מיקרי יורש על הכל, רק דכיון שאי אפשר שכל אחד יקח הכל משלשים ביניהם.
תקצ"ב סק"ב (קטע "גם יתכן").

בענין אם עובר יורש.
תקפ"ה (קטע "ועכ"פ" וקטע "מיהו כבר"), תקצ"ב סק"ג (קטע "וכתב").

הדרך שרק אלו שיורשים בדרך ישיר ולא ע"י משמוש מיקרי בגדר "משפחה".
תקצ"ה (קטע "והנה בסדר", וע"י עוד בקטע "ויש ליישב").

בענין המחלוקת אם האחין שחלקו יורשים הם או לקוחות הם.
תקצ"ב סק"א סק"ג.

משמוש

בענין אם משמוש הוא ירושה בקבר ממש, או האם השלישי עומד במקום השני לירש מן מת.

רפ"ט (קטע ראשון), ת"ז סק"ד סק"ה, תקצ"ה בהערה הראשונה.

ירושת בן, בן הבן, טומטום ביחד עם בן וטומטום ביחד עם בת

בענין "מכח אבוא דאבא קאתינא".

רפ"ט (קטע ראשון), תקצ"ג (קטע ראשון) תקצ"ה (קטע "ועכ"פ" וקטע אחרון).

בענין ירושת טומטום ביחד עם בן, וטומטום ביחד עם בת. תקצ"ב סק"ד.

ירושת אבי האב

שכמו דאמרינן מכח אבוא דאבא אתינא הה"נ ש"ל מכח בן בני אתינא. תקצ"ה (קטע אחרון).

ירושת אח

בענין אם ירושת האח היא ירושה ישירה, או האם היא משום משמוש האב בקבר. תקפ"ה (קטע "ואולי יש ליישב"), תקצ"ה (קטע "והנה בסדר").

ירושת אחי האב ובן האח

בענין אם ירושת אחי האב היא משום משמוש ולא ירושה ישירה. תקצ"ה (קטע "והנה בסדר").

דברי הבעל התרומות והשט"מ בשם הראב"ד שבן האח אינו יכול לומר מכח אחוה דאבא קאתינא.

רפ"ט (קטע "שוב") [בשם הבעל התרומות], תקפ"ה (קטע "שור" בקובץ") [בשם שט"מ בשם הראב"ד].

כהונה

שיטת ר"ת ששומרת יבם של כהן אוכלת תרומה מדאורייתא. ש"ח (קטע "וכן מוכח").

בענין מה היא זונה, ועל מה עוברים אם היא נבעלה לכהן, וכן מהיכן לומדים שהיא אסורה לאכול תרומה. תרע"ח סק"א.

הדרך שכתב הרשב"א שהיכא שנבעלה באונס אינה נעשית זונה, אבל הרי היא אסורה בתרומה משום ובת כהן כי תהי' לאיש זר (כיון שנבעלה לפסול לה פסלה). תרע"ג.

בענין מה היא חללה, ועל מה עוברים אם היא נבעלה לכהן, וכן מהיכן לומדים שהיא אסורה לאכול תרומה. תרע"ח סק"ב.

בענין אם הבן של חללה פוסל את בתו. תרס"ו, תרע"ח סק"ד.

בענין מה נכלל בהילפותא של ובת כהן כי תהי' לאיש זר (כיון שנבעלה לפסול לה פסלה). תרע"ח סק"ג.

בענין מה שפצוע דכא פוסל את אשתו לתרומה. תרס"ט, תרע"ח סק"ג.

בענין פסקו של הרמב"ם ששומרת יבם שנבעלה לשוק נפסלת לתרומה. תרס"ט, תרע"ח סק"ג.

בענין מה הדין של הבת של אשה שנבעלת לאסור לה. תרע"ח סק"ד.

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאפילו מי שיכול למחול על כבודו (כמו כהן למ"ד שכבודו מחול) אינו יכול למחול על בזיונות.

תרנ"ט סק"ב (קטע "גם י"ל שלעולם"), תרצ"ה סק"א (קטע "ובאמת").

כהן גדול

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאפילו מי שיכול למחול על כבודו (כמו כהן גדול למ"ד שכבודו מחול) אינו יכול למחול על בזיונות. תרנ"ט סק"ב (קטע "גם י"ל שלעולם"), תרצ"ה סק"א (קטע "ובאמת").

דעת הרשב"א שהעשה של בתולה לכהן גדול הוא בגדר איסור עשה שאוסר בעולה. ודעת הרמב"ם שבבתולה לכהן גדול נאמר גם קיום עשה שיקח בתולה. ודעת הרמב"ן ש"זהו אשה בכתולי" יקח" הרי זה איסור עשה שאוסר בעולה, אבל "כי אם בתולה בעמיו יקח אשה" הרי זה ציווי חיובי שיקח בתולה. שמ"ד.

כיבוד אב

השיטה שאם אינו מקיים ציווי אביו (שאינו להאב הנאה מגוף הדבר) הרי זה נחשב סותר את דבריו שהוא ממילי דמורא. ת"ט סק"ב (קטע "וכתב").

דברי רבינו יונה והחרדים שהיכא שהוא עובר על מילי דמורא הרי הוא נקרא גם בגדר מקלה. ת"ט סק"ב (קטע "והנה רבינו יונה").

הדרך שהחיוב לכבדו לאחר מיתה הרי הוא רק מדרבנן. ת"ט (קטע אחרון).

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאע"פ שאב יכול למחול על כבודו אבל על בזיונות לא מהני מחילה. תרנ"ט סק"ב (קטע "גם י"ל שלעולם"), תרצ"ה סק"א (קטע "ובאמת").

בענין כיבוד אב כלפי אביו רשע: שיטת

הרמב"ם שחייב בכבוד אביו רשע, ושיטת הטור שפטור. ת"ט.

כלאי בגדים

ששעטנו הוא מהדברים שהיצר הרע ועכו"ם משיבים עליהם. ת"כ (קטע אחרון).

לא תחתן במ

ע"י בערך נתינה.

למפרע

בענין מכאן ולהבא למפרע (בענין נאסרה שעה אחת, ובענין מיאון). תקמ"ג ובההערה שם.

לשון הקודש

דברי הרמב"ם שלימוד לשון הקודש הוא בגדר מצוה קלה. תשי"א.

מודה בקנס

בענין למה צריכים פסוק לומר שמודה בקנס פטור, תיפוק ל"י משום שאין אדם משים עצמו רשע. תל"א.

משמעות דברי רש"י במכילתין כאן שמודה בקנס פטור באמת מפני שאין אדם משים עצמו רשע. תל"א.

מוחזק

ע"י עוד בערך אין ספק מוציא מידי ודאי. בענין אם מוחזק מהני במקום תרי ותרי, ע"י בערך עדות -- תרי ותרי.

בענין שיטתו של סומכוס דלא אזיל בתר המוחזק, ע"י בערך טוען ונטען.

הדרך שהפסק דין של הממע"ה כבר נפסק מסיני ולא מיקרי שזה מתחדש ע"י ב"ד זה, משא"כ יחלוקו מספק הרי הוא חל ע"י הפסק דין של ב"ד זה, והדרך שגם הדין של הממע"ה חל ע"י הפסק דין של ב"ד זה.

תקפ"ז, תקצ"ג.

הדרך שבדרורא דממונא חשיבי שניהם מוחזקים.

תקפ"ז (קטע "מיהו יש"), תקצ"ג (קטע אחרון).

מיאון

דברי הגר"ח שמיאון אינו מגלה שהקידושין היו טעות אלא המיאון פועל עקירה למפרע, אבל אינו עושה עקירה למפרע לחלוטין אלא רק מכאן ולהבא למפרע. ודברי הקה"י שהמיאון מגלה באמת שהקידושין היו טעות.

שי"ח (קטע "עוד הביא הקה"י ראי"), תקמ"ג ובהערה שם.

בענין הא שלאחר מיאון הרי הבעל מותר בקרובותי והיא מותרת בקרוביו, וכן בענין שאינו מחזיר את הפירות ומעשה ידים שאכל כל ימי הנישואין, וכן הנדרים שהפר נשארים מופרים.

תקמ"ג.

מיגו

שאינן אדם משים עצמו רשע אפילו ע"י מיגו.

תכ"ז (סוף קטע ראשון וקטע "והנה ראיתי").

בענין אם מיגו מהני במקום תרי ותרי. תקל"ט (קטע ראשון).

מיטב ובינונית וזיבורית

בענין אי שתקת וכו'.

תקפ"ח, תקפ"ט, תקצ"א.

מילה

בענין אם אברהם אבינו הי' נחשב ישראל רק לאחר שמל, עי' בערך אברהם אבינו.

בענין מילת גרים, עי' בערך גרות - מילה, ולהלן שם.

שיטת הרמב"ם שבני קטורה נצטוו במילה לדורות, ושיטת רש"י שרק הששה שבהדור הראשון נצטוו.

תמצ"ב (קטע "והנה יש לעיין").

הדרך שהמצוה של מילת עבדיו שניתנה לאברהם אבינו היתה גם לטובלפ, כי המצוה היתה לגיירים ועי"ז להפקיעם מ"כל הגוים ערלים".

תשי"ח בהערה, תשל"ה.

הדרך שכתב הקרן אורה שנעשה עבד כנעני על ידי מילה לחוד או טבילה לחוד, ושמהתורה אין צריכים שתיהן אלא רק מדרבנן, וכמה פרטי דינים בענין זה.

תשכ"ה (קטע "עי"ל"), תשל"ה (קטע "והנה כל דברינו").

הדרך שכתב הקרן אורה שלא נצטוה אברהם אבינו על מילת עבדיו אלא בעבדים שנוולדו בבית ישראל מהשפחה כנענית שלו אשר הם במדריגת עבד כנעני משעת לידתו, אבל היכא שהוא קונה עבדים מהגוים אינו חייב למולם כיון שאינם עוד במדריגת עבדים כנענים.

תשל"ד.

בענין אם חייבים למול גם עבד שקנוי רק למעשה ידיו. תשל"ז.

דעות התנאים בענין אם חייב למול עבדו בעל כרחו.

תשל"ד.

בענין "מגלגלין עמו". תשל"ו - תשל"ח.

דברי המגיד משנה שאם לא קיבל ז' מצות בני נח אין מקיימין אותו אפילו יום אחד, ודעת הרמב"ם שגם בכה"ג מגלגלין עמו.

תשל"ב.

המחלוקת בין הרמב"ן והר"י אלברגלוני

(אלברצלוני) בענין מי מברך בשעת טבילת עבד, העבד או ב"ד.
תשי"ח (קטע "והנה עיין").

מלך

בענין מה שמלך יכול למחול על כבודו במקום מצוה, אם אינו בזיון גדול, א"נ כשהוא מבזה את עצמו ואינו מתבזה מאחרים.
תרנ"ט סק"ב.

ממזר

ש"מעות לא יוכל לתקן" הרי זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר.
ש"ז.

דברי הקובץ הערות שהענין של מעוות לא יוכל לתקן הוא שכיון שהוליד ממזר אין החטא נעקר למפרע ע"י תשובה ואינו נעשה כשגגה או כזכות.
ש"ז.

הסוברים שהיכא שאין להאשה תפיסת קידושין עם אף אחד (כגון יבמה לשוק) וישראל הוליד ממנה ולד אין הולד ממזר, ושאני איסור ערוה, שיש לה קידושין עם אנשים אחרים.
תשנ"ג.

בענין אם יש ממזר מיבמה לשוק, עי' בערך יבום וחליצה - הלאו של יבמה לשוק.

מסרק

בענין מסרק לענין טומאה.
תרמ"ז - תרמ"ט.

מעילה

עי' בערך הקדש.

מצוות

עי' בערך קיום מצות.

מראית עין

גדרי הקפידא של "לזות שפתים הסר ממך".
תכ"ה.

"נראה כנושא אחות זקוקתו".
ש"א, ש"ט"ו (קטע "והנה כבר").

שאשת חמיו אסורה משום מראית עין.
שע"ה, שע"ט, שצ"ה.

הדעה שהחיוב לכבד אביו רשע הוא משום מראית עין.
ת"ט סק"ג בההערה.

שאפילו המ"ד שסובר אין זיקה אבל בכל זאת הרי הוא סובר שהיבם אסור בקרובי זקוקתו משום מראית עין.
ש"ז (קטע אחרון), ש"ט סק"ב בההערה השני'.

מרה

הסוברים שגר שמל ולא טבל חייב לשמור שבת כמו שבני ישראל שמרו שבת במרה כשהיו בין מילה לטבילה.
תרפ"ה בההערה השני'.

(נבוכדנצר

בענין למה נענש, הלא כן נגזר על כלל ישראל.
תי"ט קטע "והנה הרמב"ן").

נדה

בענין יבמה שהיא נדה, עי' בערך יבום וחליצה - ערוה שנפלה ליבום.

נדריים

בענין מה שהיבם מיפר נדרי השומרת יבם, עי' בערך יבום - זיקה.

בענין אם הנודר מן הערלים אסור בנשים גויות, וכן במולי בני קטורה.
תרצ"ב (קטע "והנה נראה" וקטע אחרון).

הדרך שהנדר אוסר לעולם, רק שהפרה מפקיעה את הנדר אח"כ, ואין הכוונה שבתחילה הנדר אוסר רק עד שעת הפרה.
תקמ"ז (קטע אחרון).

ספקות

בענין אם ספיקא דאורייתא הוא לחומרא מן התורה או מדרבנן.
רצ"א (קטע אחרון), תקס"ח סק"ב,
תרצ"ה בהערה.

עבד כנעני

בענין מילת וטבילת עבדיו, ע"י בערך מילה.
הדרך שכשהוא נעשה עבד הרי זה בגדר מקצת גרות, ושעת שחרורו היא בגדר גמור גרות. והדרך שכשהוא נעשה עבד הרי זה בגדר גרות גמורה רק שגזיה"כ היא שהוא חייב במצות רק כאשר ואסור בבת ישראל.
תשכ"ה (קטע ראשון).

בענין ספיקת הכסף משנה בענין הפודה עבד שקנוי להמלך לגופו (ולא רק למעשה ידיו) על שלא שילם את המס, דדינא הוא שהפודה מהמלך קונה אותו לגופו, האם זה רק אם הפודה מהמלך הוא ישראל או האם גם אם הפודה מהמלך הוא גוי.
תרצ"א.

הצד שהטבילה של שעת שחרורו היא מדרבנן.
תשכ"ה (קטע ראשון).

בענין למה אין צריכים להטיף דם ברית בשעת השחרור.
תשכ"ה.

דרכו של הקרן אורה שנעשה עבד כנעני ע"י מילה לחוד או טבילה לחוד, ושמהתורה אין צריכים שתיהן אלא רק מדרבנן, ושלפי דבריו י"ל שהדין האמור בזה הוא שצריכים מהתורה אחת בשעה שנעשה עבד והשני' בשעת שחרורו ואם נעשה עבד ע"י טבילה יצטרך בשעת שחרורו מילה מהתורה וטבילה מדרבנן.
תשכ"ה.

עבד עברי

בענין הדין ב"ד ברציעת עבדים: האם רציעה חשיבא מעשה ב"ד או האם נאמר בזה רק דין של מקום לחוד.
תרפ"ה (קטע אחרון).

דברי הר"ן שהפרה מהני רק כשיודעים בבירור מי הוא המיפר האמיתי, אבל היכא שיש ספק, וכגון היכא שנפלה לפני שני יבמין, לא מהני אפילו אם יפרו יחד.
ש"ה (קטע "עוד הקשה הגרנ"ט דהנה"), תקט"ז.

נטילת ידיים

המחלוקת בין תוס' והרשב"א בביאור דברי הגמרא שנטילת ידיים היא משום "סרך תרומה, ועוד דמצוה לשמוע דברי חכמים".
של"ו (קטע אחרון).

נישואין

ע"י בערך חופה, ובערך אישות.

נשיא הסנהדרין

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאפילו מי שיכול למחול על כבודו (כמו נשיא למ"ד כבודו מחול) אינו יכול למחול על בזיונות.
תרנ"ט סק"ב (קטע "גם י"ל שלעולם"), תרצ"ה סק"א (קטע "ובאמת").

נתינה

דברי רש"י שנתינה אסורה משום לא תתחתן בם.
של"ז סק"א.

סוטה

השיטה שכל הלאו שלא לבעול אשתו שזינתה הוא רק באופן שגירשה והחזירה (ואפילו אם לא נישאת לאיש אחר).
תשמ"ז.

סוכה

דברי הגמ' במס' ע"ז דף ג' שסוכה היא מצוה קלה.
תשי"א.

(סנחריב)

בענין למה נענש, הלא כן נגזר על כלל ישראל.
תי"ט קטע "והנה הרמב"ן".

עבודה

ע"י עוד בעניני עבודה בערך פסולי עבודה, ובערך קדשים - קרבנות.

בענין אם כיון ששחיטה כשרה בזר, מותר לזר לשחוט קרבן ציבור בשבת כמו שמותר לכהן.
תקס"ג.

עבודה זרה

שישראל מצווה על השיתוף.

תשי"ז, תש"מ (קטע "והנה ע"ע").

דעת הפוסקים שגוי אינו מצווה על השיתוף.
תשי"ז, תש"מ (קטע "והנה ע"ע").

בענין אם גר תושב חייב על השיתוף.
תש"מ (קטע "והנה ע"ע").

דברי הרמב"ם שצריכים להודיע לגר אודות יחוד ה' ואיסור עבודה זרה ושמאריכין בדבר זה.
תשי"ז.

הדרך שמה שחילול שבת נחשב כעובר על האיסור של עבודה זרה הרי זה נאמר רק בנוגע להאיסור של עבודה זרה שנאמר לישראל, דבהאיסור הזה נאמר שגם חילול שבת הוא כעובר על האיסור, אבל לא נאמר כן בנוגע להאיסור עבודה זרה שנאמר לבני נח, ולכן בן נח אינו חייב לשמור שבת, אבל גר תושב חייב לשמור שבת כי גר תושב חייב בהז' מצות על פי הגדרים שנאמרו לישראל.
תש"מ.

עבירות

ע"י עוד בערך אי עביד לא מהני.

בענין כל ישראל ערבים זה לזה, ע"י בערך ערבות.

דברי תוס' שהיכא שאוכל במזיד חתיכה ספק חלב ספק שומן הרי זה נקרא שאינו שב מידיעתו.

תקס"ח סק"א (קטע ראשון).

דברי הרשב"א שאם היכם כונס מעוברת

הרי זה נקרא שהוא מכניס את עצמו לספק כרת. ומוכח מדבריו שאם הולד יהי בר קיימא הרי זה נקרא שעבר על איסור כרת.
תקס"ח סק"א (קטע "ועיין ברמב"ן").

משמעות הסוגיא במס' מכות שאם עבר על ספק מלקות או מיתת ב"ד ואח"כ נתברר שהי' באמת אסור הרי זה נקרא מזיד וברין הוא שיענש אי לאו משום שהתראת ספק לא שמה התראה, וזהו כדברי הרשב"א הנ"ל.

תקס"ח סק"א (קטע "ועיין במכות").

בענין אם מותר מהתורה לכנוס את יבמתו תוך ג' חדשים או לא ואפילו אם לא הוכר שהיא מעוברת, דהא חזינן שאם נתגלה שהיא מעוברת ותלד בר קיימא הרי הוא חייב קרבן.
תקס"ח סק"ב.

עד אחד

בענין אם בע"א נאמן באיסורין גם קרוב ובעל דבר נאמנים.

ת"ל סק"א ובהערה הראשונה והשלישית והרביעית.

המחלוקת בין הרא"ש והרמב"ן אם להלכה עד אחד נאמן באיסורין אפילו כנגד חזקה קמייתא (גם כשאינו בידו).
ת"ל סק"א (קטע "ברם ביאור זה").

עדות

בענין עדות בדבר שבערוה, ע"י בערך דבר שבערוה.

בענין הא שצריכים עדות שאתה יכול להזימה, ע"י בערך הזמה.

בענין אם יש חיוב של יהרג ובל יעבור לא להגיד עדות שקר על חבירו, ע"י בערך יהרג ובל יעבור.

כללי

דברי הרמב"ם בהל' יסודי התורה שהנאמנות של שני עדים אינה בגדר סברא

אלא בגדר גזיה"כ לחוד, ואין הכוונה שאתי קרא וקמ"ל סברא.
תש"ד (קטע "והנה נראה").

דרישה וחקירה

בענין אם הדרישה וחקירה חשיבא חלק מגוף העדות.
תק"מ (קטע ראשון).

תרי ותרי

בענין אם קול מהני במקום תרי ותרי, ע"י בערך קול.

הדרך שהטעם של המ"ד שסובר שחזקה מועילה מדאורייתא במקום תרי ותרי הרי זה כי הוא סובר שחזקה אינה בגדר בירור אלא בגדר גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק.

תקל"ט (קטע ראשון).

שיטת הריטב"א להיפך מהנ"ל, והיינו שאפילו המ"ד שסובר שחזקה לא מהני בתרי ותרי מדאורייתא, הרי זה רק חזקה דמעיקרא אבל חזקת בירור שפיר מהני.
תקל"ט (קטע אחרון).

הדרך שאפילו אם תו"ת הוא ספיקא דאורייתא ומהתורה לא אזלינן בתר חזקה במקום תרי ותרי אבל חכמים הקילו לענין תרומה דרבנן, והדרך שהקילו רק אם תרי ותרי הוא ספיקא דרבנן.

תקל"ט (קטע "והנה בב"ב").

בענין אם מיגו מהני במקום תרי ותרי.
תקל"ט (קטע ראשון).

בענין אם רוב מהני במקום תרי ותרי.
תקל"ט (קטע "ושוב").

בענין אם החזקה של אין אדם פורע תוך זמנו מהני במקום תרי ותרי.
תקל"ט (קטע "ושוב").

בענין אם הולכים אחרי המוחזק במקום תרי ותרי, ואם לא הולכים האם הכוונה היא שעושים יחלוקו או האם הכוונה היא רק שתפיסה מהני.
תקל"ח.

בענין אם החזקה של דייקא ומנסבא מהני במקום תרי ותרי.
תקל"ט (קטע "והנה תוס' בב"ב").

פסולי עדות

בענין אם הפסול של רשע הוא בגדר גזירת הכתוב של פסול הגוף, או האם הוא משום שהוא חשוד לשקר.
תכ"ז (קטע אחרון).

בענין אם עדים שחתמו על שטר אמנה נפסלין לעדות.
ת"ל סק"ב.

דברי הרא"ש בשם הראב"ד שבעל דבר לא מיקרי בגדר עד ושלכן לא שייך לומר בגללו שבטלו שאר העדות.
תכ"ט (קטע ראשון), ת"ל סק"א (קטע אחרון).

בענין היכא שהגיד ב' הגדות, הגדה אחת על קרוב והגדה אחת על רחוק, האם שתייהן בטלות משום הדין שעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, וכגון היכא שכתב אדם שטר שכל נכסיו יהיו לשני בני אדם והעדים הם קרובים לאחד מהם (דברי הרא"ש בשם הירושלמי).

תכ"ט (קטע "והנה הרא"ש" ולהלן שם).

מפי כתבם, פסול אילם, עדות בשטר

שיטת ר"ת שיכול אדם לשלוח עדות לב"ד בכתב, ומפיהם ולא מפי כתבם ממעט רק אילם.

תקמ"א, תקמ"ב.

שיטת ר"ת שצריכים שיזכור את עדותו כשהכתב מגיע לב"ד.

תקמ"א (קטע "והנה יש כמה"), תקמ"ב סק"ד.

הטעם למה לפי ר"ת צריכים שיזכור כשבא הכתב לב"ד.

תקמ"ב סק"ד.

קושיית התומים שלפי ר"ת למה צורבא מרבנן פטור מלהעיד בפני ב"ד דזוטרי מיני' הלא הוא יכול לשלוח כתבו לב"ד.

תקמ"ב סק"ב.

דברי החת"ס שגם לפי ר"ת שסובר שעדות

בכתב כשירה אבל אינו מקיים בזה מצות הגדת עדות.
תקמ"ב סק"ב.

שגם לפי ר"ת כשכתוב בנוסח שטרות נתחדש דין חדש של שטר, וזה גורם שאם שנים מעידים שכך וכך כתוב בתוך השטר אין זה בגדר עד מפי עד, וכן שאם מתו העדים לפני שהשטר מגיע לב"ד הרי זה כשר, וכן שאין העדים צריכים לזכור את העדות כשהשטר מגיע לב"ד, וכן שאינם יכולים לחזור בהם אחרי שחתמו על השטר.
תקמ"א (קטע "והנה יש כמה").

בענין מהו הגדר של הפסול של אילם לפי ר"ת: האם זה פסול הגוף, או האם זה משום שבאילם לא חשיבא כתיבה כהגדה כי רק במי שראוי לדבר חשיבא כתיבה כהגדה, או האם זה משום שאע"פ שהיכא שהוא יכול לדבר אז אין הגדה מעכבת בו (ולעולם גם אז לא מיקרי כתיבה בגדר הגדה) אבל היכא שאינו יכול לדבר הרי זה כמו הציור של אינו ראוי לבילה דבילה מעכבת בו.
תקמ"ב סק"א.

שיטת הקצה"ח שלכו"ע יש פסול הגוף של אילם, ולכן אילם אינו יכול לחתום על שטר.
תקמ"ב סק"ג סק"ד.

"כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עלי' אפילו לאחר כמה שנים, אמר רב הונא והוא זוכרה מעצמו רבי יוחנן אמר אע"פ שאין זוכרה מעצמו" (כתובות דף כ' ע"א): ביאורים שונים במחלוקתם.
תק"מ (קטע "והנה יש עוד שיטה").

דברי האבן האזל שיש מ"ד שסובר שאפשר להעיד על סמך מה שכתוב בכתב ידו שיש לו בביתו אע"פ שאינו זוכר כלל, רק שלא יזכיר בפיו את הכתב, ודברי הירושלמי בענין זה.
תק"מ (קטע "והנה יש עוד שיטה").

נאמן עלי עד פסול או נאמן עלי אחד כשנים

דברי רעק"א בענין מה בין קיבל עליו אחד כשנים דאין העד חייב קרבן שבועת

העדות, לבין עד מיתה שיודע שמת בעלה, דהתם העד שפיר חייב קרבן שבועת העדות (היכא שהוא עד כשר אבל לא היכא שהוא עד פסול כי אע"פ שהאינו חכמים גם עד פסול שהעיד שמת בעלה אבל האימונהו רק בתורת אומדנא וראי' בעלמא אבל לא החשיבו אותו כשני עדים גמורים).
תכ"ז (קטע אחרון).

נמצא א' מהם קרוב או פסול כולם פסולים, ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה

בענין היכא שהגיד ב' הגדות, הגדה אחת על קרוב והגדה אחת על רחוק, האם שתיהן בטלות משום הדין בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה וכגון היכא שכתב אדם שטר שכל נכסיו יהיו לשני בני אדם והעדים הם קרובים לאחד מהם (דברי הרא"ש בשם הירושלמי).
תכ"ט (קטע "והנה הרא"ש" ולהלן שם).

דברי הרא"ש בשם הראב"ד שבעל דבר לא מיקרי בגדר עד ושלכן לא שייך לומר בגללו שבטלו שאר העדים.
תכ"ט (קטע ראשון), ת"ל סק"א (קטע אחרון).

עד מפי עד

בענין אם החסרון בעד מפי עד הוא משום שלא מיקרי שב"ד שמעו מהעדים, או האם שפיר מיקרי שב"ד שמעו מן העדים ההם רק שצריכים לשמוע בלי אמצעי.
תקמ"א (קטע "וע"ע בקצה"ח" ולהלן שם).

עד תלמיד חכם

בענין מה שתלמיד חכם פטור מלהעיד בפני ב"ד דזוטר מיני' משום שאינו לפי כבודו.
תקמ"ב סק"ב.

עדות אשה

שמה שע"א נאמן בעדות אשה, הגדר הוא

שחכמים נתנו לו את הכח שיש לשני עדים גמורים.
תכ"ז (קטע אחרון).

אבל בכל זאת הרי זה רק היכא שהעד מיתה הוא עד כשר, אבל לא היכא שהוא עד פסול, כי אע"פ שהאמינו חכמים גם עד פסול אבל האמינוהו רק בתורת אומדנא וראי' בעלמא אבל לא החשיבו אותו כשני עדים גמורים.
תכ"ז (קטע אחרון).

דברי רעק"א בענין מה בין קיבל עליו אחד כשנים דאין העד חייב קרבן שבועת העדות, לבין עד מיתה שידוע שמת בעלה דהתם העד שפיר חייב קרבן שבועת העדות (היכא שהוא עד כשר).
תכ"ז (קטע אחרון).

דברי הפוסקים שאפילו גזלן דאורייתא כשר לעדות אשה אם הוא מסיח לפי תומו.
תכ"ח (קטע "ועיין בשערי יושר").

דברי הנו"ב שאם העידו שלשה עדים בעדות אשה ואחד מהם פסול לא אמרינן שכולם בטלים.
תכ"ח (קטע אחרון).

עונשים

עי' בערך שכר ועונש.

עושה מעשה עמך

בענין כיבוד אב כלפי אביו רשע, עי' בערך כיבוד אב.

בענין איזו עבירות גורמות את השם של אינו עושה מעשה עמך.
ת"ו.

עיקרי הדת

דברי הרמב"ם בהל' איסורי ביאה שמודיעין

את הגר עיקרי הדת והזכיר רק יחוד ה' ואיסור עבודה זרה.
תשי"ז.

עמיתך

עי' בערך עושה מעשה עמך.

ערבות

דברי הרא"ש שאשה אינה מצווה בערבות.
תשט"ז.

עריות - חייבי לאו ועשה

בענין אין קידושין תופסין בעריות, עי' בערך קידושין.

בענין פלגש קרובו, וכן קרובי פלגשו, עי' בערך פלגש.

כללי

דברי הדרישה שקרוביו למעלה נחשבים יותר קרובים אליו מקרוביו למטה, ושלכן אסרה התורה אחות אביו ואחות אמו אבל התירה לו בת אחיו.

שפ"ט (קטע "וצ"ל"), שצ"ו (קטע "והנה הדרישה שם" ולהלן שם).

בענין יסוד הדין האמור בזה שקרובי אשתו אסורות לו גם לאחר מיתת אשתו משא"כ קרובי זקוקתו (דהיינו משום שהמעשה קידושין אוסר את הקרובות לעולם, אבל בנפילה ליבום אין מעשה קידושין ומש"ה התם אמרינן שהקרובות אסורות משום הזיקה של כל רגע וממילא כשמתבטלת הזיקה מתבטל גם האיסור).

ש"ב (קטע "וגם ביארנו"), ש"ט סק"ב (קטע ראשון) סק"ג, תנ"ט, תע"ח בההערה, תקמ"ז (קטע "ג'"), תרכ"ו (קטע "א'").

הדרך שהאיסור ביאה שיש על האשה הרי הוא תוצאה מהאיסור שיש על האיש.
תקמ"ו (קטע "והנה המקנה" ולהלן שם), תקנ"א.

דברי החזון איש שאם האיסור חל על האיש משום איסור מוסיף הה"נ שחל על האשה בדרך תולדה מהאיש אע"פ שלגבי האשה אינו בגדר איסור מוסיף, והנו"ב שחולק על זה.
תקמ"ו (קטע "מיהו החזון"א).

שאין איסור "כל כך" לקדש חייבי כריתות כיון שאדם יודע שאין קידושין תופסין בעריות וגמר ונתן לשם מתנה. שע"ד.

אשת איש

בענין אם אשת איש נאסרת בשעת הקידושין לעולם רק שאח"כ מיתת הבעל וגירושין מפקיעין את האישות, או האם מתחילה הרי היא נאסרת רק עד אותה שעה כי מה שאוסר אותה הוא המצב של כל רגע ורגע שהיא עוד אשת איש.
תקמ"ז (קטע "ג").

אמו

בענין מה שאם חמותו אסורה מהתורה משא"כ אם אמו.
שע"ו (קטע "ברם באמת").

אשת אביו

דברי האור שמח שהתורה אסרה אשת אביו גזירה אטו אמו.
שצ"ב (קטע ראשון).

אנוסת אביו

הדרך שיסוד האיסור של אנוסת אביו הרי זה משום שהתורה חישבה אותה לענין לאו כאילו היא אשת אביו וקרובה לו.
תשמ"ב.

שלענין הלא של אנוסת אביו, יודה הרמב"ם שלוקין על ביאה לחוד, אע"פ שבחייבי לאוין דקהל ס"ל שצריכים גם קידושין.
תשמ"א.

שומרת יבם של אביו

בענין מה היא הכוונה במאי דאמרינן ש"לא יגלה כנף אביו" איירי בשומרת יבם של

אביו לעבור עלי' בכ' לאוין: האם הכוונה היא ללאו חדש עבור השם של שומרת יבם של אביו, או האם הכוונה היא לעוד לאו עבור השם של אשת אחי אביו.
תשמ"ה.

כלתו

שלפי דברי האור שמח שהבאנו ב"אשת אביו" שהתורה אסרה אשת אביו גזירה אטו אמו, י"ל שהתורה אסרה כלתו גזירה אטו בתו.

שצ"ב (קטע ראשון).

בת בנו ובת בתו

שלפי דברי האור שמח הנ"ל י"ל שהתורה אסרה בת בנו ובת בתו גזירה אטו בתו.
שצ"ב (קטע אחרון).

אשת אחיו מאביו

הדרך שבשעת הקידושין נאסרת האשת אח לעולם, רק שאם ימות בלא ולד אז מיקרי שחל הפקעה על האיסור, אבל אין הכוונה שהיא נאסרת בתחילה רק עד שימות בלי ולד.
תקמ"ז (קטע "ג").

בענין האיסורים של אשת אח ואחות אשה, איזה נחשב איסור יותר חמור, והצד לומר שהם שוים.
תקנ"ח סק"ב, תקנ"ט.

אשת אחי אביו

דברי האור שמח שהתורה אסרה אשת אחי אביו גזירה אטו אחות אביו.
שצ"ב (קטע ראשון).

אשה ובתה

שלפי דברי האור שמח שהבאנו לעיל י"ל שהתורה אסרה אשה ובת בנה ובת בתה גזירה אטו אשה ובתה.
שצ"ב (קטע אחרון).

דעת הרמב"ם שבת אשתו אינה בשריפה לאחר מיתת אשתו.
שצ"ה.

חמותו ואם חמותו ואשת חמיו

בענין אם האיסור של חמותו ואם חמותו חשיבי ב' שמות או שם אחד.
תקנ"ב.

דברי המגיד משנה שמזה שאם אמו מותרת לו מן התורה ואילו אם אמה של אשתו (אם חמותו) אסורה לו מהתורה הרי אנו רואים שעריות הן בגדר חוק.
שצ"ו (קטע "והנה תוס").

עוד בענין מה שאם חמותו אסורה מהתורה משא"כ אם אמו.
שצ"ו (קטע "ובשם").

השיטות אודות חומר האיסור של חמותו לאחד מיתת אשתו.
שצ"ה, שצ"ה.

שגר מותר בחמותו לאחר מיתת אשתו.
שצ"ה.

בענין אשת חמיו.
שצ"ה - שע"ט, שצ"ה.

בענין אם הטעם לאסור אשת חמיו הוא מפני שהיא נראית כאשת אביו או האם הטעם הוא משום שהיא נראית כאם אשתו דהיינו חמותו.
שצ"ה.

אחות אשה

הדרך שהקידושין אוסרין את אחות אשתו עולמית, רק שאם אח"כ מתה אשתו הרי זה בגדר היתר הנולד והמתחדש.
תנ"ט.

בענין האיסורים של אשת אח ואחות אשה, איזה נחשב איסור יותר חמור, והצד לומר שהם שוים.
תקנ"ח סק"ב, תקנ"ט.

שניות לעריות

דברי המגיד משנה שלהאיסורים של שניות לעריות אין תמיד סברא.
שצ"ג.

בענין אם האיסורים של שניות הם סייגים

להעריות של תורה, או האם הם איסורים עצמיים.
של"ו.

לשון הרמב"ם שהן אסורות מדברי קבלה.
של"ו (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן שם).

שיש איסור לקדש שניות.
שצ"ד.

פירושו של הדרכי משה שכוונת הטור במה שכתב שהשניות אינן בני קידושין היא שאם קידש אדם את השני' שלו שאסורה עליו, והלכה וקיבלה קידושין מאדם אחר, הרי היא צריכה גט גם מהשני כאילו לא היתה בת קידושין להראשון, אבל בודאי קידושי הראשון תופסין בהשניות.
שצ"ד.

דברי האור שמח שאפשר מצד הסברא להחמיר ולאסור מספר יותר גדול של דורות בקרוביו שע"י קידושין, והיינו הסברא שלהן תקיף יצרא טפי.
שצ"ו (קטע "ברם באמת"), שצ"ו (קטע "והנה האור שמח" ולהלן שם).

דברי האור שמח שהטעם למה אסרו חכמים את אשת הזכר היכא שהנקיבה היא ערוה הרי זה משום שאנו רואים שכך עשתה התורה בכמה מן העריות.
שצ"ב (קטע ראשון).

גדר הדין שאם אמו אין לה הפסק.
ש"פ.

המחלוקת בין רש"י והרמב"ם בענין אם יש הפסק לאם אבי אביו ואם אבי אמו.
שפ"ו.

בענין כלת בנו.
שפ"ט.

בענין "לא אסרו כלת בתו אלא משום כלת בנו", וכן הסברא שהיא אסורה אטו בת בתו.
שפ"ז.

בענין אם כלת בתו אסורה רק כשיש גם כלת בנו בבית.
שפ"ז (קטע "והנה יש להעיר" ולהלן שם).

הדעה שכלת בתו אסורה רק בבעלי בתים "גדולים" "והיו כלות הבנות" מצוינות בבתיהם כמו כלות הבנים".
שפ"ז (קטע אחרון).

עוד בענין כלת בתו.
שפ"ח.

בענין אשת אחי אבי האב, ואחות אבי האב.
שצ"ג.

בענין אם שניות דבי רבי חייא יש להן הפסק או לא.
שצ"ו.

בענין אשת חתנו
שע"ה.

חייבי לאו ועשה

שיטת הרמב"ם שהלאוין והעשין של איסורי קהל אמורים רק היכא שבעל אחרי קידושין.
תשמ"א, תשמ"ט, תשנ"א.

בענין אם סובר כן הרמב"ם גם בנוגע להלאו של יבמה לשוק, עי' בערך יבום - הלאו של יבמה לשוק.

בענין אם סובר כן הרמב"ם גם בנוגע להלאו של נושא חלוצתו, עי' בערך יבום - האיסור שיש על היבם ועל האחים שלא לבעול אחרי יבום או חליצה את החלוצה או את הצרות.

בענין אם סובר כן הרמב"ם גם בנוגע להלאו של אנוסת אביו, עי' לעיל כאן ב"אנוסת אביו".

עשה דוחה לא תעשה

הציור של אפשר לקיים שניהם, והציור שאינו מוכרח לקיים את המצוה

דברי הרשב"א והשאגת ארי' והאמרי משה

בענין אם היכא שבציורים אחרים העשה יכול להתקיים בלא דחי', רק שבציור זה אינו יכול להתקיים בלא דחי', האם זה נחשב בגדר אי אפשר לקיים שניהם.
שנ"א.

המ"ד שסובר שהיכא שהוא יכול להפקיע מעל עצמו את החיוב של המצוה עשה לא אמרינן עדל"ת.
שס"א (קטע "ובדעת").

בענין אם מצוה קיומית דוחה לא תעשה.
שס"א (קטע "ולפי הדרך").

אין עשה דוחה לא תעשה ועשה, עשה נגד ב' לאוין, אין עשה דוחה עשה

בענין שיטת הריב"א שב"אין עדל"ת ועשה", הל"ת נדחה באמת, רק שהעשה אינו נדחה כי אין עשה דוחה עשה. ודברי תוס' בחולין שגם לפי הריב"א רק המלקות של הל"ת נדחה, אבל אכתי נשארת המדריגה של איסור של הל"ת.
שנ"ד, שס"ב (קטע "ושוב צידד" וקטע אחרון).

בענין אם שני עשין דוחין ל"ת ועשה.
שנ"ד ובהערה שם.

בענין אם עשה דוחה שני לאוין.
שנ"ד בהערה.

דברי הרשב"א שעשה דוחה איסור עשה.
שמ"ד, שס"ב (קטע "ובקונטרס").

הדרך שכתב הנו"ב דמה שאין עשה דוחה עשה הרי זה רק מדרבנן.
שס"ב (קטע "וע"ע בנוב"ק").

סברת השאגת ארי' שמה שאין עשה דוחה עשה הרי זה רק היכא שהעשה שרוצים לדחות מתקיים ע"י קום ועשה, אבל עשה שקיומו הוא ע"י שוא"ת הרי הוא שפיר נדחה מקמי עשה אחר.
שס"ב (קטע "והנה השאגת ארי'").

פּלגין דיבורא ופּלגין נאמנות

הדרך שאפילו המ"ד שסובר שלא פּלגין דיבורא הרי הוא מודה שפּלגין נאמנות. תכ"ו (קטע "בי"), תכ"ט בההערה השני, תל"ה.

המחלוקת בין רב יוסף ורבא בסנהדרין דף ט' ע"ב בפלוגי רבעני לרצוני. תכ"ו - תכ"ט.

הציור בסנהדרין דף י' ע"א של פלוגי בא על אשתי.

תכ"ו (קטע "די"), תכ"ט (קטע ראשון).

הציור של "הרגתיו". תכ"ו - תכ"ח.

פּלגש

דברי הירושלמי שפּלגי רבי יהודה ור"מ אם פּלגשות היא ע"י כתובה (רבי יהודה) או האם גם בלי כתובה (ר"מ), ומשמע שלכו"ע ליכא קידושין. שע"ז (קטע "והרש"ש").

הדרך שפּלגשות היא סוג מסוים של קנין אישות אבל לא האישות של פרשת כי יקח איש אשה.

שע"ז (קטע אחרון).

בענין אם פּלגש אסורה להדיוט. שע"ז.

בענין אם פּלגשי קרוביו אסורות, וכן קרובי פּלגשו. שע"ז.

פּסולי עבודה

ע"י עוד בערך עבודה.

דברי הספרי שגם זר מוזהר לא לעבוד בטומאה ולא רק על כניסה בטומאה. תקנ"ו.

הדרך שעבודה בטומאה ואכילה בטומאה נחשבות שם אחד, דהיינו "קריבה"

הדרך שכתב הנו"ב שאפילו אם מה שאין עשה דוחה עשה הרי הוא דין מן התורה, אבל בכל זאת אם עבר וקיים את העשה הרי זה נחשב שעשה מצוה. שס"ב (קטע "וע"ע בנוב"ק").

ציורים שונים בענין עשה דוחה ל"ת

הקושיא איך שייך לומר שהעשה של יבום דוחה לא תעשה הלא האשה עוברת על הלאו ואינה מצווה בהעשה, ותירוצים על זה. שמ"ה, תקמ"ו (קטע "והנה כעין").

(בענין מה שאין העשה של פרו ורבו דוחה לאוין כיון שהאשה אינה מצווה בהעשה. שמ"ה, תקמ"ו קטע "והנה כעין").

בענין מה שאין העשה של צפורי מצורע דוחה את העשה של שילוח הקן. שס"ב (קטע "והנה השאגת ארי" וקטע "ברם יש לתמוה").

בענין מה שאין העשה של טהרת מצורע דוחה את העשה של השלמה. שס"ב (קטע "מיהו השאגת ארי").

בענין היכא שעשה את העשה בציור שאינו דוחה, האם קיים מיהא את העשה

הדרך שכתב הנו"ב שהיכא שאין עשה דוחה לא תעשה ועשה, או שאין עשה דוחה לא תעשה משום שאפשר לקיים שניהם, אז אם עבר וקיים את העשה אין זה נחשב שעשה מצוה. שס"ב (קטע "וע"ע בנוב"ק").

הדרך שכתב הנו"ב שאפילו אם אין עשה דוחה עשה מן התורה, אבל אם עבר וקיים את העשה הרי זה נחשב שעשה מצוה. שס"ב (קטע "וע"ע בנוב"ק").

דברי המנחת חינוך שאע"פ שעשה דוחה לא תעשה, אבל אם לא נתכוין לקיים את העשה לפי המ"ד שסובר שמצות צריכות כוונה, או אם נתכוין שלא לצאת, יתכן שהוא לוקה על הלאו. תרי"ז סק"ג.

קדשים - קרבנות

שיסוד הדין של "משקה ישראל" הוא שהעובדא שהדבר אסור לגבוה הרי זה תולדה ותוצאה ממה שהוא אסור להדיוט. תקמ"ו (קטע "והנה המקנה").

דברי הרמב"ם והלח"מ ורש"י בענין אם חלק הכהנים מתחלק רק להבית אב של אותו יום או האם לכל המשמר. תר"כ.

בענין אם אחרי שקיבל אחד מכהני המשמר את חלקו הרי הוא רשאי לתתו לכהן ממשמר אחר. תר"כ.

הדרך שיש דין נוסף במנחה שאותו כהן שהקריב את המנחה צריך לאכול ממנה קצת. תר"כ.

הגדר של "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים": בענין אם היכא שהבשר של הקרבן קיים הרי אכילת הכהנים מעכבת את עיקר הכפרה, או האם גם בלי אכילת הכהנים ישנה לעיקר הכפרה ע"י הזריקה, רק שאין כפרה שלימה וע"י אכילתם יש כפרה שלימה, והיכא שנאבד הבשר ואינם אוכלים י"ל שחסרה באמת מדריגה זו של כפרה. תרי"ט.

הדרך שה"ה שבקרבנות נדבה אכילת הכהנים גורמת ריצוי. תרי"ח.

קהל

שקהל ה' הוא מושג של קדושה. של"ז סק"א.

קול

בענין אם קול מועיל במקום תרי ותרי. תקל"ט (קטע "והנה בב"ב").

בטומאה. א"נ משום הא לחוד שהן איסורי טומאה הרי הן נחשבות בגדר שם אחד. תקנ"ג סק"א, תקנ"ד.

(פרעה)

בענין למה נענש, הלא כן נגזר על כלל ישראל. תי"ט קטע "והנה הרמב"ן".

פצוע דכא

בענין מה שפצוע דכא פוסל את אשתו לתרומה וכהונה. תרס"ט, תרע"ח סק"ג.

בענין אם פצוע דכא אסור לבוא בקהל גם משום העשה של והתקדשתם. שמ"ט (קטע "וכן מוכח מהדרך"), ש"נ סק"ד.

בענין אם אומרים אם בעל קנה היכא שהיבם הוא פצוע דכא. שמ"ז (קטע "מיהו אכתי" וקטע "ואולי י"ל"), שמ"ח.

פרו ורבו

הדרך שרק ע"י גמר ביאה הרי הוא מקיים את העשה, אבל התחילת ביאה היא רק הכשר. שמ"ז (קטע "והנה לכאורה").

(בענין מה שאין העשה של פרו ורבו דוחה לאוין כיון שהאשה אינה מצווה בהעשה. שמ"ה, תקמ"ו (קטע "והנה כעין").

דברי הר"י בן פלאט שהאשה אינה מצווה בהמצוה של יבום כי אינה מצווה על פרו ורבו. שמ"ח, ת"כ (קטע "עכ"פ היוצא").

בענין שמקיים מצות פרו ורבו ע"י בן ממזר. ת"ה.

צער

בענין צער בעלי חיים, עי' בערך בעלי חיים.

קטורה

ע"י בערך בני קטורה.

קידוש לבנה

מחלוקת הפוסקים אם צריכים לקדש את הלבנה לפני מוצאי שבת משום ששהויי מצוה לא משהינן.
 תר"ח (קטע ראשון).

קידושין

דעת רש"י בדף מ"ט ע"ב שאם אין קידושין תופסין באשה מסוימת, ה"ה שאם בשעת הקידושין לא היתה קיימת הסיבה, רק שאח"כ נולדה הסיבה, הרי הקידושין נפקעין. ודעת תוס' שם שחולקים על זה וסוברים שאינן נפקעין.

ש"ב (קטע "ברם יש לומר"), ש"ט סק"ב (קטע "וכעין").

בענין אם קידש אדם חייבי לאו, והלכה וקיבלה קידושין מאדם אחר שהיא מותרת לו, האם היא צריכה גט מהשני (מדרבנן), או לא (דהא כבר תפסו קידושי הראשון).
 שע"ד.

בענין אם קידושין תופסין בשניות לעריות, ע"י בערך עריות - שניות לעריות.

קיום מצות

בענין כל ישראל ערבים זה לזה, ע"י בערך ערבות.

בענין אם אמרינן "שיהויי מצוה לא משהינן" אפילו כשעיי"ז נפסיד דין לכתחילה. וכן בענין אם אמרינן כן דוקא כשיש חשש שמא יפסיד המצוה לגמרי ע"י השיהוי.
 תר"ח.

מגדרי "אין עושים מצות חבילות חבילות".
 תרפ"ה (קטע אחרון).

המצות שנקראו קלות (לימוד לשון קדש, שמחת יו"ט, סוכה, שילוח הקן).
 תשי"א.

בענין אם מותר להפקיע מעל עצמו חיוב מצוה.

רצ"ח, שי"א.

בענין אם כדי לקיים מצות אכילה שבתורה צריכים לאכול כדרך אכילה כמו לענין לעבור על איסורי אכילה.
 תרכ"ב.

הדרך שמצות צריכות כוונה הוא רק מדרבנן.
 תרכ"א (קטע אחרון).

שאפילו למ"ד שמצות צריכות כוונה, מספיק בכוונה לשם מצוה ביחד עם כוונה לשם דבר אחר.
 תרי"ז סק"ד.

הסוברים שבמצוה של אכילה לכו"ע אין צריכים כוונה לצאת כיון שהוא נהנה.
 תרכ"א (קטע "ותי").

קיום שטרות

דרכו של השט"מ שלפני קיום אין ב"ד מקבלים את העדות של השטר, והדרך ששפיר מקבלים רק שעושים עיכוב על הגבי'.
 תל"ג, תקמ"א (קטע "מיהו יש לפקפק").

קנין ד' אמות

דברי הרמב"ן והרשב"א דמהני רק מדרבנן.
 תקל"ב סק"א (קטע "וז"ל").

קנס

בענין אם יש חיוב קנס היכא שהי' שוגג.
 תל"א (קטע ראשון).

קרבן חטאת יחיד

בענין למה היכא שאשת איש נשאת על פי עדים שמת בעלה ושוב בא בעלה הרי היא חייבת חטאת משום שנחשב שגגה ולא אונס כי היתה צריכה להמתין וכמו שפירש"י שם, ואילו היכא שראתה דם בשעת תשמיש (והרי היתה יכולה לעשות בדיקה לפי התשמיש), או חיכתה ג' חדשים ואח"כ נתיבמה ואח"כ גילתה שהיתה מעוברת, אינה חייבת חטאת כי נחשב אונס ולא שגגה ואין אנו אומרים שהי' לה להמתין.

תקס"ט.

קרבן פסח

בענין אם גם מילת עבד שקנוי רק למעשה ידיו מעכבת את האדון מלאכול פסח. תשכ"א.

קרבן ציבור

ע"י עוד בערך עבודה.

קרבן תמיד - השלמה

בענין אם העשה של השלמה הוא בגדר איסור עשה שעובר המקריב אחרי התמיד, או האם הוא בגדר קיום עשה, דהיינו שהעובדא שהוא מקריב לפני התמיד הרי זה נחשב קיום מצות עשה. שס"ב (קטע "ובקונטרס").

בענין הא שאין העשה של טהרת מצורע דוחה את העשה של השלמה. שס"ב (קטע "מיהו השאגת ארי").

רב ותלמיד

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם הראב"ד שאע"פ שרב שמחל על כבודו כבודו מחול אבל על בזיונות לא מהני מחילה.

תרנ"ט סק"ב (קטע "גם י"ל שלעולם"), תרצ"ה סק"א (קטע "ובאמת").

רוב

בענין רוב במקום תרי ותרי, ע"י בערך עדות - תרי ותרי.

בענין אם רוב מהני כשיש לו ריעותא (כגון כשיש רוב נגד רוב, ורוב אחד עדיף מהשני, דהרוב החלש פועל שהרוב הראשון נקרא רוב שיש בו ריעותא). תקפ"ב.

שאפילו רבי מאיר שחושש למיעוט אינו חושש למיעוט שאינו שכיח. תקפ"פ (קטע "ועיין"), תקפ"א.

בענין אם רבי מאיר חושש למיעוט במקום מצוה. תקפ"א.

שאע"פ שרבי מאיר חושש למיעוט אבל מודה הוא שמכריעים על פי ספק ספיקא. תק"פ (קטע "ועיין"), תקפ"א.

רובע

"פלוני" רבעני.
תכ"ו - תכ"ט, תקכ"ו.

רשע

בענין אינו עושה מעשה עמך, ע"י בערך עושה מעשה עמך.

בענין כיבוד אב כלפי אביו רשע, ע"י בערך כיבוד אב.

ע"י בערך אין אדם משים את עצמו רשע. בענין הפסול של רשע לעדות, ע"י בערך עדות - פסולי עדות.

שבועה

בענין נשבע לקיים או לבטל את המצוה, וכן שבועה על שבועה, ע"י בערך אין איסור חל על איסור.

דברי רעק"א בענין מה בין קיבל עליו אחד כשנים דאין העד חייב קרבן שבועת העדות, לבין עד מיתה שיודע שמת בעלה, דהתם העד שפיר חייב קרבן שבועת העדות (היכא שהוא עד כשר אבל לא היכא שהוא עד פסול כי אע"פ שהאמינו חכמים גם עד פסול אבל האמינוהו רק בתורת אומדנא וראי' בעלמא אבל לא החשיבו אותו כשני עדים גמורים).

תכ"ז (קטע אחרון).

דהיכא שהשבועה כוללת ב' פעולות, כגון שלא יאכל ושלא יעלה להגג, הרי זה נחשב ב' שבועות.

תקמ"ו (קטע "והקובץ").

שבת קודש

בענין אם גר שמל ולא טבל חייב לשמור שבת, ע"י בערך גרות - דיני גרים.

הדרך שמה שחילול שבת נחשב כעובר על האיסור של עבודה זרה הרי זה נאמר רק בנוגע להאיסור של עבודה זרה שנאמר לישראל, דבהאיסור הזה נאמר שגם חילול שבת הוא כעובר על האיסור, אבל לא נאמר כן בנוגע להאיסור עבודה זרה שנאמר לבני נח, ולכן בן נח אינו חייב לשמור שבת, אבל גר תושב חייב לשמור שבת כי גר תושב חייב בהז' מצות על פי הגדרים שנאמרו לישראל.
תש"מ.

בענין אם האיסור של טבילת גרות בשבת הוא על הגר או על ב"ד.
תרפ"ה (קטע "ודע" וקטע אחרון).

בענין שבעבד ערל מצווה הרב רק שלא יעבוד העבד בשבת בשבילו, אבל בעבד מהול הרי הוא מצווה שלא יעבוד העבד בשבת כל עיקר.
תשל"ג.

שומע כעונה

הדעה שבמי שאינו יכול לדבר לא אמרין שומע כעונה.
תקמ"ב סק"א.

שחיטה

בענין שחיטת קדשים, עי' בערך עבודה.
בענין פירש"י שהכוונה ב"בהמה בחיי" בחזקת איסור קיימא" היא להאיסור של אבר מן החי, דזה מהני לאוסרה משום נבילה היכא שיש ספק בהשחיטה, וקושיית תוס' דהא אין מחזיקים מאיסור לאיסור, כגון בהציור הנ"ל שרוצים להחזיק מהאיסור של אבר מן החי להאיסור של נבילה, ופירושם של תוס' שהכוונה בבהמה בחיי' וכו' היא להאיסור של אינו זבוח.
תקל"ד, תקל"ה, תקל"ו.

שטרות

בענין מפייהם ולא מפי כתבם, ופסול אילם, עי' בערך עדות - מפי כתבם, ופסול אילם.

הדרך של הנתיחה"מ שאפילו אם שטר ראי' מהני מהתורה אבל היינו רק אחרי שנתקבל בב"ד, ולכן צריכים העדים לזכור אז את העדות, ואע"פ שמהני אפילו אם מתו אבל הרי זה רק מדרבנן, ורבנן תיקנו רק כשמתו או שאינם נמצאים כאן לפנינו אבל כשישנם כאן ואינם זוכרים את העדות לא תיקנו.

תל"ג, תקמ"א (קטע "והנה יש כמה").

בענין מה ששטר שיוצא מתחת ידי העדים אינו כשר.

תק"מ (קטע "ושיטת הרי"ף" וקטע "מיהו יש להקשות").

בענין אם עדים שחתמו על שטר אמנה נפסלין לעדות.
ת"ל סק"ב.

שילוח הקן

דברי הירושלמי ששילוח הקן הוא מצוה קלה שבקלות.
תשי"א.

בענין מה שאין העשה של צפורי מצורע דוחה את העשה של שילוח הקן.
שס"ב (קטע "והנה השאגת ארי" וקטע "ברם יש לתמוה").

שכר ועונש

שיטות הראשונים בנוגע להמהות של כרת וערירי.
תשמ"ד.

שעטנז

עי' בערך כלאי בגדים.

תלמיד

עי' בערך רב ותלמיד.

תלמיד חכם

דברי הכסף משנה בשם הריב"ש בשם

תשובה

הדרך שהענין של מחילת עונות אחרי תשובה אינו שהקב"ה מוחל אחרי שאדם עוקר מעצמו את הרשעות והופך את עצמו מרשע לצדיק, אלא האדם צריך לעקור את כל קלקול העבירה, דהיינו בין מה שקלקלה העבירה את עצמו, ובין מה שקלקלה את הזולת, ובין מה שקלקלה המציאות של העבירה בכל העולמות, ובאמת התשובה שלו פועלת תיקון העולמות ע"י שהיא מהפכת את העבירה לשגגה או זכות, וכן הרי הוא צריך לתקן על ידי השבה וכדומה את מה שהרע להזולת, ורק אז הקב"ה מוחל לו.

שס"ו, שס"ז בהערה.

דברי הקובץ הערות שהענין של מעוות לא יוכל לתקן הוא שכיון שאי אפשר לתקן אין החטא נעקר למפרע ואינו נעשה כשגגה או כזכות.

שס"ז.

בענין אם הוא צריך לבקש מחילה על דבר שהוא משלם עבורו.

שס"ח.

תשעה באב

בענין אם אסור לארס בשבוע שחל בו תשעה באב, וכן בתשעה באב עצמו, וכן בענין שאר דברים האסורים.

תר"נ - תרנ"ז.

הראב"ד שאע"פ שרב שמחל על כבודו כבודו מחול אבל על בזיונות לא מהני מחילה.

תרנ"ט סק"ב (קטע "גם י"ל שלעולם"), תרצ"ה סק"א (קטע "ובאמת").

בענין מה שתלמיד חכם פטור מלהעיד בפני ב"ד דזוטר מיני משום שאינו לפי כבודו.

תקמ"ב סק"ב.

תפילין

דברי הרמ"א שאם יש לפניו תפילין יניחם ואל יחכה בשביל הטלית בשביל ההידור של תדיר קודם.

תר"ח (קטע ראשון).

תפיסה

ע"י בערך מוחזק.

תרומה

שיטת ר"ת ששומרת יבם של כהן אוכלת תרומה מדאורייתא.

ש"ח (קטע "וכן מוכח").

תרתית דסתרי

ציורים של תרתית דסתרי.

שצ"ג, תמ"ו (קטע "ונראה שכוונת"), תקל"ג סק"א, תק"ג, תקע"א (קטע "ועכ"פ ולהלן שם), תקפ"ו (קטע "והנה הרמב"ם").

גמרות ומפרשים במס' יבמות שנזכרים שלא במקומם

- ב' ע"א, תד"ה אשת אחיו (שיטות רש"י וריב"א בגדר כרת וערירי).
תשמ"ד.
- ב' ע"א, תד"ה ואחות אשה ("ועוד נראה לחלק וכו'").
ר"צ סק"א, רצ"א (קטע "ברם מרהיטת" וקטע "וע"ע לקמן"),
שי"ח (קטע אחרון), תפ"ג, תקכ"ו,
תרל"ג (קטע "מיהו").
- ב' ע"א, רא"ש סי' ב' (בנוגע להסוגיא בריש החולץ).
תקע"ג (קטע ראשון).
- ג' ע"א, אם אתה אומר חולצת מתיבמת.
תרנ"ט סק"א (קטע "והנה לעיל" וקטע אחרון).
- ג' ע"א, רש"י ד"ה הו"א מיחלץ חלצה.
תקע"ג (קטע "ועיין בקובץ").
- ג' ע"ב, טעמא דכתב רחמנא עלי' וכו' לא תעשה שיש בו כרת מי דחי.
ש"נ סק"ה.
- ג' ע"ב, תד"ה לא תעשה (שעשה דוחה ב' לאוין).
שמ"ד.
- ד' ע"א, מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה וכו'.
תרי"ג, תרי"ד.
- ח' ע"א, רבא אמר ערוה גופה לא צריכא קרא.
ש"ב (קטע "מיהו אכתי"), ש"נ סק"ז.
- ח' ע"א, ת"י ד"ה כי.
תנ"ד.
- ח' ע"ב, רבי אומר ולקח ולקחה.
תק"ל (קטע "ובסוף").
- ח' ע"ב, תד"ה מלמד.
שנ"ג.
- ח' ע"ב, רא"ש שגם בביאה שני' איכא מצוה קיומית.
שמ"ז (קטע "ועכ"פ לפי הרמב"ן"), שנ"ג.
- ט' ע"א, והרי איסור מצוה ואיסור קדושה דפליגי ר"ע ורבנן וכו'.
שנ"ה (קטע "והנה").
- ט' ע"ב, ורב יהודה מתרגם מחמתו ואילך.
שכ"ט (קטע "גם י"ל").
- י' ע"א, תד"ה לעולם ("קשיא ליתני אשת איש דמשכחת לה אפילו לרבנן כגון שבא ראובן וקדשה חוץ משמעון כו'").
תקמ"ה סק"א.
- י' ע"א, בא"ד (שיש קפידא על אשת שני מתים אפילו אם אין היא נופלת ליבום מחמת שניהם).
תק"ב סק"ב (קטע אחרון).
- י' ע"א, תוס' ד"ה לרבי.
ש"א בההערה השני', שע"ד (קטע "ועכ"פ"), ת"ג.
- י' ע"ב, מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש באם יש כרת על האחין והצרות לאחר יבום או חליצה.
ש"ט סק"א (קטע "שור" באמרי משה"), שט"ז סק"א (קטע "אולם"), תקמ"ז (קטע "מיהו לפ"ז"), תרכ"ט.
- י' ע"ב, תוס' המשך ד"ה לרבי יהודה ("היו פוטרות צרותיהן כחייבי כריתות").
שנ"ה (קטע "והנה").
- י"א ע"א, החולץ ליבמתו וחזר וקדשה וכו' כמאן כר"ש.
שט"ז סק"ב (קטע "מיהו לכאורה").
- י"ב ע"א, אמר רב יוסף זו היא וכו' זוהי

י"ז ע"ב, רש"י ד"ה המיוחדים בנחלה (השני).

רפ"ט (קטע ראשון).

י"ז ע"ב, רש"י ד"ה אין זיקה.

ש"ח (קטע אחרון), שי"ז סק"ב בהערה, שי"ט בהערה הראשונה.

י"ז ע"ב, רש"י ד"ה ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה.

תק"ה, תק"כ סק"א.

י"ז ע"ב, רש"י ד"ה אבל בחד.

שי"ז סק"ב ובהערה, שי"ט בהערה הראשונה.

י"ז ע"ב, רש"י ד"ה ולימא הלכה כדברי האומר אין זיקה אפילו בחד.

ש"ה בהערה השלישית, שי"ד, תמ"ד, תקט"ו, תק"כ סק"ב.

י"ז ע"ב, תד"ה ולימא הלכה.

שט"ו (קטע "מיהו הנ"י"), ת"מ, תק"ה, תק"כ סק"א סק"ג.

י"ז ע"ב, תד"ה אבל.

רצ"ח (קטע "איברא"), שי"ג.

י"ז ע"ב, הגהת ר' שמחה מדעסויא.

תט"ז (קטע "מיהו י"ל").

י"ח ע"א, ואי אמרת יש זיקה הויא לה צרת אשת אח שלא הי' בעולמו בויקה. תקכ"ד.

י"ח ע"א, והתנן ארבעה אחים וכו'.

רצ"ז בהערה הראשונה.

י"ח ע"א, אדמייבם חד מיית איך וקא בטלת מצות יבמין.

ש"ב (קטע "שו"ר במאירי"), שי"ז (קטע "מיהו לכאורה" וקטע "שוב ראיתי").

י"ח ע"א, רש"י ד"ה לעולם אין זיקה. תס"ט.

י"ח ע"א, תד"ה והאי דקתני.

תקכ"ה.

י"ח ע"א, תד"ה משום.

תמ"ד.

י"ח ע"א, תד"ה דלמא.

תפ"ח.

למעוטי מאי לאו למעוטי צרת אילונית וכו'. של"ד בהערה השני'.

י"ב ע"א - י"ב ע"ב, ביאור המחלוקת אם אילונית פותרת צרתה.

רפ"ו, של"ד, תקמ"ד סק"א.

י"ב ע"א - ע"ב, צרת בתו אילונית.

רפ"ו, של"ד (קטע "והנה בדברינו").

י"ג ע"ב, נשא מת ואח"כ נשא חי: המחלוקת בין ב"ש וב"ה וביאורו של הרמב"ן שם.

תקמ"ד סק"ב (קטע "גם ביאר").

י"ג ע"ב, נשא חי ואח"כ נשא מת: המחלוקת בין ב"ש וב"ה.

תקמ"ה.

י"ד ע"ב, דאמר רבי יוחנן בן גורי וכו'.

תרס"ט, תרע"ח סק"ג.

ט"ו ע"ב, רש"י ד"ה היא עצמה מתחללת (ומהרש"א שם).

תרס"ז, תרע"ח סק"ב.

ט"ו ע"ב, קרן אורה ד"ה ויש להסתפק. שמ"א.

ט"ז ע"א, תד"ה בני צרות.

ש"א (קטע אחרון), ש"ב (קטע "ועכ"פ"), שט"ו (קטע "והנה הרשב"א" וקטע "שו"ר"), ש"ס (קטע אחרון), תשנ"א.

ט"ז ע"ב, תד"ה קסבר.

תש"נ.

ט"ז ע"ב, קרן אורה ד"ה אך וכו'. תרפ"ג.

י"ז ע"א, עשה בה מאמר ומת וכו'. תקכ"ג, תקכ"ד.

י"ז ע"ב, שומרת יבם שמתה אסור באמה. תט"ו (קטע "והנה הפוסקים"), תע"ח בהערה.

י"ז ע"ב, והא כי פליגי בתרי פליגי. תקט"ז.

י"ז ע"ב, רש"י ד"ה המיוחדים בנחלה (הראשון).

רפ"ט (קטע "שוב הקשה").

י"ח ע"ב, נ"י על "זה יעשה מעשה ויקנה וכו'".

תק"ו סק"ג (קטע ראשון).

י"ח ע"ב, רש"ש בענין קידושין ונישואין מפקיעין זיקה.

ש"ג (קטע ראשון וקטע "ועכ"פ הטעם"), תט"ו (קטע "והנה הרש"ש").

י"ט ע"א, מה שמבואר שאם זיקה כנוסה מייבם חדא והשני פטורה. ש"כ.

י"ט ע"א, ג' אחים שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה וכו'. עי"ז סק"ח.

י"ט ע"א, רש"י ד"ה ולמיפטר. ש"כ.

י"ט ע"ב, תד"ה רבי שמעון אומר. ש"י (קטע "שור" בתוס").

י"ט ע"ב, מהרש"א, והגהות הב"ח שם אות א', ות"י שם. ש"כ.

י"ט ע"ב, רשב"א סד"ה האי. עי"ז סק"ד.

י"ט ע"ב, מאירי ד"ה רבי שמעון. ש"י (קטע "שור" בתוס").

כ' ע"א, בת ישראל לנתין וממזר. שצ"ט.

כ' ע"א, יבא עשה וידחה לא תעשה (ערל"ג שכיון שמותר להאיש הה"נ להאשה). תקמ"ו (קטע "והנה כעין הנ"ל").

כ' ע"א, אמר רב גידל אמר רב אמר קרא וכו'.

תמ"ב.

כ' ע"א, הס"ד שחייבי לאוין מתיבמין מדאורייתא. שצ"ח.

כ' ע"א, וכל שאין עולה לייבום אינו עולה לחליצה.

תקע"ג (קטע "ועיין בקובץ").

י"ח ע"ב, דאי אשמעינן יש זיקה הוה אמינא הני מילי בחד אבל בתרי לא קמ"ל, ורשב"א שם. רצ"ד.

י"ח ע"ב, אי נמי בתרי ולא ייבם ולא מית. ש"י (קטע ראשון).

י"ח ע"ב - י"ט ע"א, סוגיא דזיקה ככנוסה. ש"ה (קטע ראשון וקטע "וחידש הגרנ"ט"), ש"ט סק"א (קטע "שור" באמרי משה"), ש"י, תצ"ז, (קטע ראשון), תקי"ד, תקט"ו, תקצ"ט.

י"ח ע"ב, רש"י ד"ה ולא מת. עי"ז סק"ב.

י"ח ע"ב, רש"י מייבם לאיוו שירצה. שכ"ב.

י"ח ע"ב, תד"ה שומרת.

ש"א (קטע "והנה תוס"), ש"ב (קטע "ועכ"פ"), ש"ג (קטע ראשון וקטע "מיהו לכאורה"), ש"ד בהערה (דברי הקרן אורה על תוס'), ש"ו (קטע "והנה עוד"), ש"ט סק"ג, תט"ו (קטע "והנה יש ראשונים" וקטע אחרון), תי"ח (קטע "והנה הערל"ג" וקטע "וגם התיו"ט"), תק"ו סק"ב.

י"ח ע"ב, תד"ה אומרים לו המתן.

רצ"ז, תט"ז (קטע "והא דתנן"), תק"ה, תק"ו סק"א סק"ב סק"ג (קטע אחרון), תק"ז, תק"ח קטע ("ובתוך"), תק"ט, תק"י.

י"ח ע"ב, רמב"ן ד"ה אומרים לו ("מיהו י"ל וכו').

ש"ב (קטע אחרון), תק"ה, תק"ו סק"א סק"ג (קטע "מיהו צ"ב"), תק"ז, תקי"א סק"ב.

י"ח ע"ב, רשב"א ד"ה אומרים לו. תק"ו סק"א, תק"ז.

י"ח ע"ב, רשב"א ד"ה וצריכא. תקכ"ה.

י"ח ע"ב, ריטב"א בשם רבינו יונה על "זה יעשה מאמר ויקנה וכו'".

תק"ו סק"ג (קטע ראשון).

כ' ע"א, רש"י ד"ה איסור אחרותו.
שט"ז סק"א (קטע ראשון) סק"ב,
שי"ז סק"א (קטע "א"), סק"ב,
סק"ד (קטע שני).

כ' ע"א, רש"י ד"ה יש לך יבמה.
של"ח סק"א.

כ' ע"א, רש"י ד"ה תפסי בה קידושין.
של"ח סק"ב (קטע ראשון)
ובהערה הראשונה שם, ש"ס (קטע
ראשון וקטע "והנה לפי").

כ' ע"א, תד"ה האי.

שט"ז סק"א (קטע "א") סק"ב,
שי"ז סק"א (קטע "א"), סק"ד.

כ' ע"א, תד"ה בשלמא.
שמ"ט (קטע ראשון).

כ' ע"א, תד"ה יבא.
ת"כ (קטע "והנה כל זה"), תקע"ב,
תקע"ו.

כ' ע"א, רמב"ן ד"ה והא דאקשינן.
תצ"ה.

כ' ע"א, רשב"א ד"ה אחרותה.
ש"ז (קטע "והנה מצאתי"), תצ"ה.

כ' ע"א, ערל"ג ד"ה יבא עשה וכו' ולהלן
שם.
ת"כ (קטע "עכ"פ היוצא").

כ' ע"ב, מסתברא חייבי לאוין תפסי בהו
קידושין וכו'.
ש"ח (קטע "וכן הוכיח ממה שכתב
הרמב"ן"), שני"ה (קטע "והנה עיי").

כ' ע"ב, מתיב רבא איסור מצוה ואיסור
קדושה בא עלי' או חליץ לה נפטרה צרתה.
שמ"ט (קטע "מיהו לכאורה"),
תנ"ב, תס"ד (קטע "והנה כבר
הבאנו").

כ' ע"ב, אלא אמר רבא אלמנה מן האירוסין

נמי עשה ולא תעשה הוא דכתיב קדושים
יהיו וגו'.
שמ"ט (קטע "וכן מוכח מהדרך").

כ' ע"ב, המסקנא שקדושים יהיו לא קאי
על אלמנה לכהן גדול.
של"ז סק"א.

כ' ע"ב, מה שמבואר שהפסוק של
והתקדשתם קאי על כל המצות.
של"ז סק"א.

כ' ע"ב, גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה
שני'.

תמ"ב, תרי"ז סק"ג בההערה.

כ' ע"ב, רש"י ד"ה פוטרת.
של"ח סק"ב בההערה השני', ש"ס
(קטע "והנה המהרש"א").

כ' ע"ב, תד"ה מסתברא.
של"ח סק"א.

כ' ע"ב, תד"ה אמר קרא.
שנ"ב.

כ' ע"ב, תד"ה גזירה.
שמ"ט (קטע "וכן מוכח").

כ' ע"ב, תד"ה אטו (ורמב"ן רשב"א
ורמב"א ומאירי על זה).
שמ"ז (קטע "ועל פי"), ת"כ (קטע
"והנה כל זה"), תק"ט.

כ' ע"ב, תד"ה מיתיבי.
שמ"ט (קטע "והנה כל זה הוא").

כ' ע"ב, מהרש"א בסוף דבריו על דף כ'.
של"ח סק"ב (קטע ראשון).

כ' ע"ב, רמב"ן ד"ה ומפרקין וכו'.
ש"ח (קטע "וכן הוכיח ממה שכתב
הרמב"ן"), תק"ט.

כ' ע"ב, רשב"א ד"ה ופרקין.
של"ח סק"ב (קטע "ובאמת
הרשב"א"), ש"מ.

כ' ע"ב, רשב"א ד"ה אלא מעתה.
שמ"ז (קטע "מיהו הרמב"ן"), ת"כ
(קטע "מיהו יתכן"), תק"ט.

כ"ב ע"ב, מאירי ד"ה כל זה.
של"ח סק"ב (קטע ראשון).

כ"א ע"א, באלמנה מן הנשואין כו"ע לא
פליגי דלא פטרה.
שמ"ט (קטע ראשון).

כ"א ע"א, הדרשות בשביל שניות, ורבא
שלומד מ"האל, קשות, מכלל דאיכא רכות".
של"ו (קטע "ונראה דפליגי").

כ"א ע"א, אלא מדרבנן וקרא אסמכתא
בעלמא.
של"ו (קטע "והנה יש להוכיח").

כ"א ע"א, רש"י סד"ה ואשת אחי האב מן
האם (השני).
שפ"ד.

כ"א ע"א, דברי המהרש"ל והמהרש"א על
תד"ה אי הכי.
ש"פ (קטע "ונראה" ולהלן שם).

כ"א ע"א, דברי הערל"ג בריש דף כ"א
בענין אם בחייבי לאוין ועשה נשאר
האיסור של אשת אח.
ש"נ סק"ב.

כ"א ע"א, דברי הערל"ג על רש"י ד"ה
ואשת אחי האב מן האם (השני).
שצ"ג.

כ"א ע"ב, אמר רבא אטו כולהו לאו גזירה
לגזירה ניהו וכו', כולהו דבי אבא רבה קרו
לי.
ש"פ (קטע "ועי' בע"ב"), שפ"ה.

כ"א ע"ב, תד"ה לא אסרו.
שצ"ב (קטע "גם תי").

כ"ב ע"א, שניות דבי רבי חייא יש להן
הפסק או אין להם הפסק.
ש"פ, שפ"א, שפ"ב.

כ"ב ע"א, מהו דתימא לילף אחוה אחוה
וכו' ואימא הכי נמי, כיון דלענין יבום
מיפטר וכו'.
רצ"ג סק"ב.

כ"ב ע"א, תד"ה שניות.
שצ"ו (קטע ראשון ולהלן שם).

כ"ב ע"א, תד"ה מי.
שצ"ח.

כ"ב ע"א, תד"ה פשיטא.
שצ"ח, שצ"ט.

כ"ב ע"א, תוס' רי"ד ד"ה תני.
שפ"ב, שצ"ו (קטע ראשון).

כ"ב ע"ב, איזהו מעוות לא יוכל לתקן זה
הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר.
שס"ז.

כ"ב ע"ב, לומר שאין מזהירין מן הדין.
שצ"ו (קטע אחרון).

כ"ג ע"ב, מת ולו אח אחד וכו'.
ש"ג (קטע "ולפ"ז יש לדחות").

כ"ג ע"ב, היו לו שנים וכו'.
ש"ז (קטע "מיהו לכאורה").

כ"ג ע"ב, קדמו וכנסו אין מוציאין מידם.
תל"ו.

כ"ג ע"ב, אבל יבומי ברישא לא דקא פגע
באחות זקוקתו.
ש"ז (קטע ראשון).

כ"ג ע"ב, רש"י ד"ה חולץ לשתיהן.
תט"ו (קטע "והנה הב"ח").

כ"ג ע"ב, רש"י ד"ה אין מוציאין מידם.
ש"ג (קטע ראשון וקטע "ועכ"פ
הטעם" [רש"ש על דבריו]), ש"ט
סק"ב (קטע "והנה כעין דברי
המאירי") סק"ה [רש"ש על דבריו],
שי"ח (קטע "והנה יש עוד")
[רש"ש שם], תט"ו (קטע "והנה
הרש"ש" וקטע "ועוד רמז"), תי"ח
(קטע אחרון), תל"ו, תצ"ב, תקע"ז
(קטע "ועי' עוד באות ש"ט").

כ"ג ע"ב, רש"י ד"ה חולצות ולא
מתייבמות.
תי"ז (קטע "הנה הגר"א").

כ"ה ע"א, רש"י ד"ה ר' יהודה אומר.
תכ"ו (קטע "והנה מסוגיית").

כ"ה ע"ב, תד"ה לימא רב יוסף.
תכ"ו (קטע "וע"ע בקרן אורה"),
תש"ז בההערה.

כ"ה ע"ב, מהרש"א על תד"ה לימא.
תכ"ו (קטע "שו"ר").

כ"ו ע"א, ד' אחין וכו'.
שי"ב (קטע "וגם מרש"י"), תט"ז
(קטע "והא דתנן שאם קדמו").

כ"ו ע"א, ש"מ יש זיקה (אפילו בתרי).
ש"ה (קטע "עוד הקשה"), תקט"ז.

כ"ו ע"א, רש"י ד"ה ארבעה אחין, ולא
מתיבמות.
ש"ה (קטע "עוד הקשה דהנה").

כ"ו ע"א, רש"י ד"ה איסור ערוה.
שכ"ט (קטע "ועי' בדף").

כ"ו ע"א, רש"י ד"ה יש זיקה.
ש"ח (קטע אחרון), תקט"ו (קטע
"והנה על מאי").

כ"ו ע"א, חשק שלמה בשם ספר עמק
יהושע, ותירוצו של החשק שלמה על
קושייתו.
שי"א (קטע "שו"ר"), שס"א (קטע
"וע"ע בהגהות").

כ"ו ע"א, מאירי ד"ה לענין ביאור.
ש"ב (קטע "שו"ר במאירי" ולהלן
שם).

כ"ו ע"א, קרן אורה ד"ה ויש לדון.
רצ"ח בההערה הראשונה.

כ"ו ע"ב, רש"י ד"ה נפלה לה אידך.
תע"ה סק"ב (קטע "ועכ"פ").

כ"ו ע"ב, תד"ה מדקאמרת.
תס"ו (קטע ראשון וקטע אחרון).

כ"ג ע"ב, תד"ה קדמו.

ש"ז (קטע "שוב ראיתי"), תט"ו
(קטע "ברם מתוס").

כ"ג ע"ב, תד"ה ומאי שנא.
תי"ז (קטע "הנה הגר"א").

כ"ג ע"ב, ערל"ג על תד"ה קדמו (וק"ג
שם).
ש"ג (קטע "והנה צריכים").

כ"ד ע"א, הכא כל חד וחד אימור דידי' קא
מתרמיא לי'.
תל"ו.

כ"ד ע"א, פרט לסריס.
תי"ז סק"ב.

כ"ד ע"א, יקום על שם אחיו לנחלה.
שמ"ז (קטע אחרון).

כ"ד ע"א, אמר רבא אע"ג דבכל התורה
כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו וכו'.
שמ"ז (קטע אחרון).

כ"ד ע"א, רש"י ואי למ"ד.
תי"ז (קטע "הנה הגר"א").

כ"ד ע"א, רש"י ד"ה הולכין אצל אחיו
הקטן.
תי"ט בההערה הראשונה.

כ"ד ע"א, תד"ה אי למ"ד.
שי"ב (קטע ראשון וקטע "א"),
תי"ז (קטע "הנה הגר"א"), תנ"ח
(קטע "והנה הר"י"), תצ"א סק"ב,
תצ"ד (קטע "אבל אין לומר").

כ"ד ע"א, תד"ה או אינו.
תי"ז סק"ב.

כ"ד ע"א, רשב"א ד"ה הכא.
ת"כ (קטע "מיהו יתכן").

כ"ד ע"ב, תד"ה אי הכי.
תכ"ה סק"א (קטע "וכעין הקושיא").

כ"ד ע"ב, רשב"א ד"ה הא דאמרינן מה
בכור.
ת"כ (קטע "מיהו יתכן").

כ"ז ע"ב, תד"ה וחליצה פסולה.
 תל"ט, תמ"ו (קטע "ונראה"),
 תמ"ט, תס"ח, תס"ט בההערה,
 תע"א (קטע ראשון), תקמ"ד סק"ב
 (קטע "גם ביאר").

כ"ז ע"ב, תד"ה דנפול.
 שי"ב (קטע "א"), תפ"ה, תפ"ו,
 ת"צ.

כ"ז ע"ב, תוס' חד מקמאי ד"ה ובמאי דאמר
 שמואל ("דוקא אליבא דמ"ד אין זיקה וכו'").
 ש"ב (קטע "ושוב כתב"), תס"א
 (קטע "שו"ר בתוס").

כ"ז ע"ב, מאירי ד"ה ולמדת.
 תס"א (קטע "שו"ר בתוס").

כ"ז ע"א, ואיבעית אימא כי קאמר שמואל
 חליצה מעליא בעינן ה"מ למיפטר צרתה
 אבל מפטרא נפשה פטרה.
 תנ"ב.

כ"ז ע"א, רש"י ד"ה חלץ לה ראובן.
 תמ"ח (קטע "מיהו לכאורה" ולהלן
 שם), תס"א (קטע "ועי' ברש"י").

כ"ז ע"א, תד"ה מאי.
 תס"ד (קטע ראשון), תס"ו (קטע
 ראשון), תס"ז, ת"ע סק"א, תע"ז
 (קטע ראשון).

כ"ז ע"א, תד"ה אלא וכו'.
 תנ"א (קטע ראשון), תס"ט.

כ"ז ע"א, תד"ה שמואל.
 תנ"ז, תנ"ח (קטע אחרון), תס"א
 (קטע "והנה הרא"ש" וקטע "והנה
 יש לעיין" וקטע "ועכ"פ").

כ"ז ע"א, תד"ה אחריו.
 תע"ז (קטע "והקרבן נתנאל").

כ"ז ע"א, רשב"א ד"ה אלא צרה.
 תנ"א (קטע ראשון).

כ"ז ע"א, רשב"א ד"ה הא דאמרינן שמואל
 (וריתב"א שם).

רצ"ח (קטע אחרון), תנ"א (קטע
 ראשון וקטע "ברם סו"ס").

כ"ז ע"א, רשב"א ד"ה רב אשי.
 תנ"א (קטע ראשון).

כ"ז ע"א, תוס' הרא"ש ד"ה אלא צרה.
 תנ"ד.

כ"ז ע"ב, בעלת הגט ובעלת מאמר איזו
 מהן קודמת.
 תמ"ח (קטע "ועל כל פנים").

כ"ז ע"ב, אלא לאו ש"מ כי הדדי נינהו.
 תס"ו (קטע "והנה בע"ב").

כ"ז ע"ב, מחלוקת רב ורבי יוחנן.
 שי"ב (קטע "א" ולהלן שם),
 תנ"ח, תק"ח (קטע ראשון).

כ"ז ע"ב, אבל הכא זיקה דרבנן היא.
 תקכ"ד (קטע "ועיין בבית שמואל").

כ"ז ע"ב, איתבי' ר' יוסי בר חנינא לרבי
 יוחנן וכו'.
 ש"ט סק"ה, תנ"ח (קטע ראשון).

כ"ז ע"ב, אחיות איני יודע מי שנאן.
 תמ"ד, תנ"ח (קטע ראשון).

כ"ז ע"ב, מה שמבואר שם שהיכא שהיתה
 היבמה אסורה על היבם בשעת נפילה
 משום אחות זקוקתו הרי היא נשאת אסורה
 אפילו אחרי שהשני חולצת מאח אחר.
 שי"ח (קטע "והנה יש עוד").

כ"ז ע"ב, רש"י ד"ה כי הדדי נינהו.
 תנ"ב.

כ"ז ע"ב, רש"י ד"ה מתה ראשונה.
 שי"ב (קטע "וגם מרש"י"), תנ"ח
 (קטע "והנה רש"י").

כ"ז ע"ב, תד"ה אלא.
 תמ"ח (קטע "ועל כל פנים"),
 תנ"ב, תס"ו (קטע "והנה בע"ב").

כ"ז ע"ב, תד"ה אבל.

רצ"ח (קטע אחרון), שי"ב (קטע
 "א"), תנ"ח (קטע "והנה רש"י"),
 תצ"ד (קטע "וי"ל"), תק"ח (סוף
 קטע ראשון).

כ"ז ע"ב, תד"ה איתיבי' (בשם הר"ח).

שי"ב (קטע "תירוץ ב'"), תנ"ח (קטע
 "והנה רש"י" וקטע "והנה הר"י"),
 תצ"ד, תקכ"ד (קטע "ועיין").

כ"ז ע"ב, מסקנת הרמב"ן והרשב"א שגם
 המ"ד שסובר יש זיקה סובר דהוי רק מדרבנן.
 רצ"ח בההערה הרביעית, ש"ב
 בההערה השלישית, ש"ד (קטע
 ראשון), ש"ה (קטע ראשון),
 (ת"מ), תק"ד, תקי"ד, תקכ"ד (קטע
 ועיין בבית שמואל").

כ"ז ע"ב, דברי הרשב"א שהביא דעות
 שקרובי זקוקתו אסורות מהתורה.
 תרכ"ז (קטע "והנה אכתי").

כ"ח ע"א, בשלמא ראשון אמרינן ל' וכו'.
 תי"ז (קטע "שוב כתב הגר"א").

כ"ח ע"א, רש"י ד"ה דנפלה חמותו ברישא.
 שכ"ט (קטע "שור" בגמרא").

כ"ח ע"א, תד"ה הך, ודברי המהרש"א
 והקרני ראם על דבריהם.
 תפ"ז.

כ"ח ע"א, דברי הקרן אורה שאם חליצה
 מפקעת את הזיקה למפרע אין זה נקרא
 שנאסרה שעה אחת.
 ש"ט סק"ה.

כ"ח ע"ב, כיון דמדאורייתא רמיא קמי' קא
 פגע באחות זקוקתו.
 תמ"ב.

כ"ח ע"ב, ורב יהודה מתרגם מחמתו ואילך.
 שכ"ט (קטע "גם י"ל").

כ"ט ע"א, מאמר לב"ש.
 ש' ובההערה.

כ"ט ע"א, תד"ה ב"ש.

ת"ק, תק"כ סק"ג.

כ"ט ע"א, תד"ה אי כר"ג.
 שי"ג.

כ"ט ע"א, תד"ה לא תימא.
 תקכ"ד.

כ"ט ע"א, תד"ה אלא.
 תצ"ד (קטע "ואולי"), ת"ק, תק"ו
 סק"ג (קטע "וראיתי"), תק"ח
 (קטע "ובתוך").

כ"ט ע"א, ת"י ד"ה אשתו עמו.
 תק"ו סק"ג (קטע "וראיתי"), תק"ח
 (קטע "ובתוך").

כ"ט ע"ב, רבי יהושע אומר לאחד ולא
 לשנים.
 שי"ז סק"ז.

כ"ט ע"ב, בשלמא ר"ע סבר אין זיקה
 אפילו לחד וכו'.
 ש', ש"ה בההערה השלישית, ש"ח,
 תרס"א.

כ"ט ע"ב, רש"י ד"ה ואי מאמר לב"ש
 קונה.
 תק"א סק"א.

כ"ט ע"ב, רש"י ד"ה אלא מאי.
 תק"א סק"א.

כ"ט ע"ב, תד"ה כגון.
 ש', ש"ה בההערה השלישית, תמ"ד,
 תק"כ סק"ג סק"ד.

כ"ט ע"ב, רמב"ן ד"ה השתא.
 תק"א סק"ב.

כ"ט ע"ב, רשב"א ד"ה אף אנן.
 תצ"ד (קטע "ואולי").

כ"ט ע"ב, רשב"א ד"ה השתא.
 תק"א סק"ב.

כ"ט ע"ב, קרן אורה ד"ה אי וכו'.
 ש' בההערה.

- כ"ט ע"ב, ישרש יעקב על תד"ה יעשה.
ש"ו (קטע אחרון בסופו).
- ל' ע"א, הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל
ונאסרה עליו שעה אחת.
תע"א (קטע אחרון), תרל"ג (אפילו
כשלא אידחי לה מהאי ביתא לגמרי).
- ל' ע"א, רש"י ד"ה הרי היא כאשת אח.
תק"ל (קטע "וביותר").
- ל' ע"א, רש"י ד"ה טעמא דגירש.
תקכ"ה, תקל"א (קטע אחרון).
- ל' ע"א, ת"י ד"ה זאת אומרת.
תקכ"ה.
- ל' ע"א, מהרש"א.
תק"ב (קטע אחרון).
- ל' ע"ב, אשה זו בחזקת היתר ליכס עומדת
וכו' אל תאסרנה מספק.
תקס"ח סק"ב.
- ל' ע"ב, רש"י ד"ה זו היא למעוטי מת בלא
גירש.
ש"י (קטע "ברם שורר" וקטע
אחרון), שי"ט בההערה השני',
תקכ"ד (קטע "ועיין"), תקל"א.
- ל' ע"ב, רשב"א ד"ה הגרש"י.
ש"י (קטע "שורר שנקודה זו"),
תקכ"ה.
- ל"ב ע"ב, לקברו בין רשעים גמורים.
תקמ"ד סק"א בההערה השני',
תקמ"ח, תקנ"ז, תקס"א.
- ל"ב ע"ב, רש"י ד"ה אלא אמר רבא.
תקנ"ח סק"ב.
- ל"ב ע"ב, תד"ה בין רשעים גמורים.
תקמ"ח סק"א (קטע "ולכאורה
י"ל").
- ל"ב ע"ב, ריטב"א ד"ה אמר רבי אבהו
(בנינו אם איסור חמור מיקרי איסור מוסיף).
תקס"ו סק"א (קטע "ובע"כ צ"ל").
- ל"ג ע"א, באיסור כולל ואליא דר' יוסי.
תקנ"א.
- ל"ג ע"א, זר מעיקרא שרי במלאכה ואסור
בעבודה וכו'.
תקמ"ו (קטע "ועוד הוכיח").
- ל"ג ע"א, רש"י ד"ה מגו דמיתסר באכילה.
תקנ"ג סק"א, תקנ"ד.
- ל"ג ע"א, תד"ה באיסור.
תקמ"ט (קטע "עוד ביאר"), תקס"ד
סק"ד.
- ל"ג ע"א, תד"ה בר קפרא.
תקס"ב (קטע "והנה התוס'
הרא"ש"), תקס"ה סק"א.
- ל"ג ע"א, ת"י ד"ה מגו.
תקנ"ד.
- ל"ג ע"א, רמב"ן ד"ה במאי.
תקס"א.
- ל"ג ע"א, תוס' הרא"ש ד"ה אלא לב"ק ר'
חייא.
תקס"ב.
- ל"ג ע"א, תוס' הרא"ש ד"ה בר קפרא.
תקס"ב, תקס"ד סק"ד (קטע אחרון).
- ל"ג ע"א, מאירי ד"ה זה וכו' ("שהרי זר
ששימש בשבת מתחלה הי' מותר בכל
המלאכות וכו').
תקמ"ו (קטע אחרון).
- ל"ג ע"א, קרן אורה סד"ה אלא מליקה.
תקס"ו סק"א בההערה השני'.
- ל"ג ע"א, קרן אורה ד"ה שוב.
תקס"ו סק"א בההערה השני'.
- ל"ג ע"א, קרן אורה ד"ה וראיתי שם ברש"י.
תקנ"א.
- ל"ג ע"ב, אי בהקטרה.
תקמ"ו (קטע "ועוד הוכיח").

ל"ג ע"ב, זר ששימש בשבת ובעל מום ששימש בטומאה.

תקמ"ח סק"ב (קטע "עוד כתב לצדד").

ל"ג ע"ב, המחלוקת בין רב אחא בר יעקב ורב אשי בענין מה היא כוונת רבי יוסי בזר ששימש בשבת.

תקנ"ז (קטע "והנה לקמן").

ל"ג ע"ב, לקוברו בין רשעים גמורים. תקמ"ח סק"ב (קטע "עוד כתב הבית הלוי" נוגירסת הריטב"א והרשב"א [שם], וקטע עוד כתב לצדד), תקס"א.

ל"ג ע"ב, רש"י ד"ה אי בהקטרה. תקמ"ח סק"ב (קטע "עוד כתב הבית הלוי" וקטע "עוד כתב לצדד").

ל"ג ע"ב, תד"ה ואיסור כולל. תקמ"ח סק"ב (קטע "מיהו מתוס"), תקנ"ט.

ל"ג ע"ב, תד"ה אמר ר' יוסי. תקמ"ח סק"ב (קטע "עוד כתב לצדד"), תקמ"ט (קטע "עוד ביאר"), תקנ"נ (קטע "מיהו"), תקנ"ח סק"א, תק"ס סק"א (קטע "ועיין בקרן אורה"), תקס"ה סק"א.

ל"ג ע"ב, ת"י ד"ה באיסור. תקמ"ח (קטע אחרון).

ל"ד ע"א, רש"י ד"ה אם היתה שבת (שאיסור הנאה מיקרי מוסיף). תקמ"ו (קטע "והנה יש לומר"), תקנ"א בההערה, תקנ"ג סק"א.

ל"ד ע"א, תד"ה והוציאו. תקס"ו סק"ב.

ל"ד ע"א, קרן אורה ד"ה ועיין. תקמ"ו (קטע "והנה צריכים").

ל"ד ע"ב, הגהות מריעב"ץ בסוף המסכתא. שמ"ח.

ל"ה ע"א, רש"י ד"ה נפסלו מתרומה. תרע"ח סק"א (קטע אחרון).

ל"ה ע"א, תד"ה אע"פ. תרע"ח סק"א (קטע אחרון).

ל"ה ע"ב, אם אין הולד של קיימא יקיים. ש"ט סק"ב (קטע "והנה כעין דברי המאירי").

ל"ה ע"ב, רבי יוחנן שסובר ביאת מעוברת שמה ביאה. שמ"ח.

ל"ה ע"ב, מה שמבואר שלפי ר"ל שסובר שביאת מעוברת לא שמה ביאה, ואם שוב הפילה לא קיים בביאה זו מצות יבום, אבל בכל זאת גם אין בזה משום אשת אח. ש"ט"ז סק"א (קטע "והנה לכאורה"), שמ"ב, תרי"ז סק"א.

ל"ה ע"ב, מה שמבואר שיבמה שהפילה מתיבמת אע"פ שבעודה מעוברת אינה בת יבום אפילו בדיעבד לפי ריש לקיש. ש"ט סק"ה, שי"ח (קטע "והנה הרשב"א").

ל"ה ע"ב, תד"ה והא. תק"פ (קטע "מיהו לכאורה").

ל"ה ע"ב, תד"ה וריש לקיש. תקע"ה (קטע ראשון וקטע "ועכ"פ").

ל"ה ע"ב, תד"ה תגלי. ש"ט"ז סק"א (קטע "והנה לכאורה"), שמ"ב, שמ"ז (קטע ראשון), תרי"ז סק"א סק"ג.

ל"ו ע"א, והולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם. רצ"א בההערה הראשונה.

ל"ו ע"א, רש"י ד"ה דכל העולה לייבום. תקע"ג (קטע "ועיין בקובץ").

ל"ו ע"ב, תנא משום רבי אליעזר אמרו יוציא (ודברי הקר"א על זה). תקע"ד.

ל"ז ע"א, תד"ה וזו.

תקס"ח סק"א (קטע אחרון) סק"ב.

ל"ז ע"ב, רש"י ד"ה ממון המוטל בספק.
תקפ"ד, תקצ"ב סק"א.

ל"ח ע"א, ספק ובני יבם שבאו לחלוק
בנכסי סבא.

תקפ"ו (קטע "ועכ"פ" וקטע "מיהו
לפי").

ל"ח ע"א, רש"י ד"ה הוי יבם ודאי.
תקצ"ב סק"ד.

ל"ח ע"א, רש"י ד"ה ה"ג אמר עולא.
ת"ר.

ל"ח ע"א, ערל"נ ד"ה ונלענ"ד וכו'.
תקפ"ה (קטע "והערל"נ").

ל"ח ע"ב, רש"י ד"ה זיקת ארוסה.
תקצ"ח (קטע "והנה אם נאמר"),
תקצ"ט.

ל"ח ע"ב, רש"י ד"ה עושה ספק נשואה.
ת"ר.

ל"ט ע"א, ביאת קטן וחליצת גדול וכו' חד
אמר ביאת קטן עדיפא.
תי"ט (קטע אחרון).

ל"ט ע"א, וחד אמר חליצת גדול עדיפא.
ש"ט (קטע אחרון).

ל"ט ע"א, כל שהויי מצוה לא משהינן.
ש"ט (קטע אחרון).

ל"ט ע"א, רש"י ד"ה ביאת קטן וחליצת
גדול.

תר"ה (קטע "גם צ"ע" [הראשון]),
תר"ט.

ל"ט ע"א, רש"י ד"ה ואמאי חוזרין אצל גדול.
תר"ה (קטע "גם צ"ע" [השני]),
תר"י (קטע אחרון).

ל"ט ע"א, תד"ה גבי אחין.
תר"י סק"א (קטע "והנה עי").

ל"ט ע"א, הגהות חשק שלמה.

תכ"ב (קטע "גם יש לחקור").

ל"ט ע"א, ערל"נ ד"ה מתניתין וד"ה וכו'.
תי"ט (קטע "שו"ר").

ל"ט ע"ב, חליצת קטן וחליצת גדול וכו'
חד אמר חליצת גדול עדיפא.
ש"ט (קטע אחרון), תי"ט (קטע
אחרון).

ל"ט ע"ב, רש"י ד"ה אמר רב אין כופין.
תרנ"ז (קטע "ונראה שרבינו נסים").

ל"ט ע"ב, רש"י ד"ה מצות תאכל.
תרי"ח.

מ' ע"א, מידי יקום על שם אביו כתיב יקום
על שם אחיו כתיב ולא על שם אביו
(ורש"י שם).
תכ"ג.

מ' ע"א - ע"ב, החולץ ליבמתו הוא אסור
בקרובותי וכו' והאחין מותרין.
ש"ט סק"א (קטע ראשון).

מ' ע"א - ע"ב, שמהמשה והגמ' משמע
שקרובי חלוצתו הוא אסור חדש ולא בגלל
הזיקה שהיתה כאן קודם.
ש"ט סק"א (קטע "מיהו לכאורה").

מ' ע"א - ע"ב, מאירי ד"ה אמר המאירי
(שכתב כהנ"ל).
ש"ט סק"א (קטע "מיהו לכאורה").

מ' ע"ב, והאחין מותרין.
ש"ט סק"ב (קטע "והנה כעין דברי
המאירי"), שי"ח (קטע "והנה יש
עוד").

מ' ע"ב, מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו.
ש"ט סק"ה.

מ' ע"ב, רש"י ד"ה ה"א האחין מותרין
(דלא גזרו שניות בזיקה).
ש"ט סק"א (קטע "ודוחק מאד").

מ"א ע"א, המתן עד שיעשה אחין מעשה.
ש"ט סק"א (קטע ראשון).

מ"א ע"א, מת יבם יוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה.
רצ"ט, ש"ב (קטע "ודע עוד" וקטע "שו"ר במאירי"), שט"ו (קטע אחרון), ת"מ.

מ"א ע"א, אמר רבא מאי טעמא דרב משום דהואי יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון.

שי"ב בההערה, שט"ז (קטע "אולם"), של"ט (קטע "והנה הרשב"א"), תנ"ד (המ"ד שסובר אסורה), תנ"ח (קטע "והנה רש"י"), תע"א [ושמואל שחולק על רב] (קטע אחרון), תפ"ט, ת"צ, תצ"ז, תק"ב סק"ב, תרי"ז סק"א בההערה.

מ"א ע"א, היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם עד שיש לה שלשה חדשים.

ש"ט סק"ג, תקס"ח סק"ב, תקע"א (קטע "מיהו אכתי"), תקע"ג (קטע אחרון).

מ"א ע"א, רש"י ד"ה הך דאזלא וכו' וד"ה האי דלא אזלא וכו'.

תרכ"ה (קטע "ובאמת להלן").

מ"א ע"א, רש"י ד"ה הלכה.

ש"ח (קטע אחרון), תק"ה.

מ"א ע"א, תד"ה הך וכו'.

תרכ"ה (קטע "ובאמת להלן").

מ"א ע"א, רשב"א שהחויב של חליצה (במת יבם יוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה) הוא רק מדרבנן.

ש"ב (קטע "שו"ר במאירי"), ת"מ.

מ"א, רשב"א בענין קידושין או נישואין מפקיעין זיקה.

ש"ב (קטע "ועכ"פ"), ש"ד, שט"ו (קטע "והנה הרשב"א").

מ"א ע"א, רשב"א (בתחילת דף י"ד ע"ב בחידושי הרשב"א הישן) שמאי דאמרינן

שבהציוור של הותרה ונאסרה וחזרה והותרה הרי היא חוזרת להיתירה הראשון, הכוונה היא שהיא מותרת משום דליכא איסור אשת אח, אבל מצות יבום ליכא.

שט"ז סק"א (קטע "אולם"), של"ט (קטע "והנה הרשב"א"), תנ"ד, תצ"ז, תק"ב סק"ב, תקמ"ד סק"ב בההערה הראשונה, תרי"ז סק"א בההערה וסק"ג, תרל"ג.

מ"א ע"א, תי"ט ד"ה שקידש וכו' על המשנה של ריב"ב ורבנן.

תט"ו (קטע "והנה הרש"ש"), תי"ח (קטע אחרון).

מ"א ע"א, קרן אורה ד"ה רב וכו' (שהקשה על תוס' בדף ט"ז).

שט"ו (קטע "שו"ר בקרן אורה").

מ"א ע"ב, התם אם יבוא אליהו ויאמר דהא קידש בת חליצה ויבום היא.

שי"ח (קטע "עוד הביא הקה"י מדרף מ"א"), תקע"ז (קטע "והנה יש לומר").

מ"א ע"ב, הכא אם יבוא אליהו ויאמר דהא לא איעברה וכו'.

שי"ח (קטע "והנה הרשב"א"), תקע"א (קטע "ובאמת"), תקע"ז (קטע "והנה יש לומר").

מ"א ע"ב, רש"י ד"ה אלא משום דרבי יוסי. תקע"ז (קטע "והנה יש לומר").

מ"א ע"ב, דו"ח לרעק"א (בענין שלפעמים אין הזרע נקלט עד ג' ימים).

תק"פ (קטע "ועיין בקרן אורה").

מ"ב ע"א, תד"ה לאחר.

תרמ"ו, תר"נ.

מ"ב ע"א, תד"ה ותמתין משהו.

תק"פ בההערה.

מ"ג ע"א, תד"ה במקום.

תרנ"ה.

מ"ה ע"ב, דברי המאירי שגרים היו נכנסים להמים כבר בשעת קבלת מצות. תשי"ב.

מ"ו ע"א, עובד כוכבים גופא לא קני לי מאי דקני לי' הוא דמקני לי' לישראל וכו'. תשכ"א, תשל"ז.

מ"ו ע"א, רש"י ד"ה באבותינו שמלו. תשי"ז (קטע "וביותר").

מ"ו ע"א, רמב"ן ד"ה מסרי ניהליהו וכו'. תשי"ח (קטע "והנה עיין ברמב"ן").

מ"ו ע"א, רמב"ן ד"ה שכן מצינו באבותינו וכו'. תשכ"ה (קטע ראשון).

מ"ו ע"ב, מטבילין גר בשבת דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אין מטבילין. תרפ"ה.

מ"ו ע"ב, מי שבא ואמר גר אני יכול נקבלנו וכו'. תרפ"ט (קטע ראשון).

מ"ו ע"ב, רש"י ד"ה אין מטבילים. תרצ"ה סק"ב.

מ"ו ע"ב, רש"י ד"ה בא ועדיו עמו מנין. תש"ד (קטע "והנה עיין לקמן בדף מ"ז").

מ"ו ע"ב, רש"י ד"ה תלמוד לומר. תש"ד (קטע "והנה עיין לקמן בדף מ"ז").

מ"ו ע"ב, תד"ה ורבי יהושע. תרצ"ב (קטע "מיהו זה אינו"), תרצ"ג (קטע "מיהו אכתי").

מ"ו ע"ב, תד"ה אין. תרפ"ז סק"ב (קטע ראשון ולהלן שם).

מ"ו ע"ב, ת"י אות ב'. תרצ"ג (קטע "ועיין בת"י").

מ"ו ע"ב, נ"י ד"ה אין מטבילין (דף ט"ז ע"א בדפי הרי"ף).

תרפ"ז סק"ב (קטע "ונראה דפליגי").

מ"ד ע"א, תני קרובת גרושתו. תרס"ב.

מ"ד ע"א, הכתוב קראו ביתו. תרס"ב, תשמ"ג.

מ"ד ע"א, רש"י ד"ה כל שאינו עולה. תקע"ג (קטע "ועיין בקובץ").

מ"ד ע"ב, רש"י ד"ה שכן. תרע"ח סק"ב סק"ג.

מ"ד ע"ב, רש"י ד"ה והיא פסולה. תרע"ח סק"א (קטע "עוד כתבו").

מ"ד ע"ב, תד"ה הכא נמי. תרע"ח סק"א סק"ב סק"ג.

מ"ה ע"א, רש"י ד"ה שבנה פגום. תרס"ו.

מ"ה ע"א, תד"ה יצאו. תרס"ד.

מ"ה ע"א, רמב"ן ד"ה וכלהו. תרס"ו.

מ"ה ע"א, רשב"א ד"ה הא. תרס"ו.

מ"ה ע"ב, ומאן דמכשר סבר וכו' לאפוקי עכ"ם ועבד דלא תפסי בהו קדושין כלל. תשנ"ג.

מ"ה ע"ב, תד"ה מי וכו' (ורא"ש שם). תרצ"ח, תרצ"ט (קטע "והנה אע"ג"), תש"י.

מ"ה ע"ב, דברי הרא"ש בסי' ל"א שצריכים טבילה ביום לכתחילה אבל בדיעבד הרי היא כשירה בלילה. ת"ש, תשט"ו (קטע "ועכ"פ").

מ"ה ע"ב, רשב"א ד"ה הכין. תשנ"ג.

מ"ה ע"ב, ריטב"א ד"ה ג"ה ומאן דמכשר וכו'. תשנ"ג.

מ"ז ע"ב, נתרפא מטבילין.
תשל"ה (קטע "מיהו העירוני").

מ"ז ע"ב, ושני תלמידי חכמים וכו'.
תרצ"ט (קטע "והנה מדברי רש"י"
ולהלן שם), תש"מ (קטע "והנה
עיין ברמב"ם").

מ"ז ע"ב, שהווי מצוה לא משהינן.
תרצ"ג (קטע ראשון).

מ"ז ע"ב, רבנן דרשב"א שסוברים שאי
אפשר להטביל בע"כ לשם שפחה.
תכ"ה סק"א (קטע "ובתחילת").

מ"ז ע"ב, רש"י ד"ה ומודיעין.
תרפ"ז סק"א בההערה הראשונה,
תרפ"ח (קטע אחרון בסופו), תשי"ב
(קטע "ובלא"), תשט"ו (קטע "והנה
יש לעיין").

מ"ז ע"ב, רש"י ד"ה אבל עבד אין צריך
לקבל.
תשל"ג.

מ"ז ע"ב, תד"ה שם.
תשט"ו (קטע "והנה יש לעיין").

מ"ז ע"ב, ת"י אות י'.
תשל"ט.

מ"ז ע"ב, נ"י ד"ה בר"ה שלא קיבלה (דף
ט"ז ע"ב שברי"ף).
תשכ"ח.

מ"ז ע"ב, דברי הרמב"ן בסוף דבריו.
תרפ"ח בההערה השני, תרצ"ה
בההערה, תשכ"ה (קטע ראשון).

מ"ז ע"ב, רשב"א ד"ה נתרפא.
תרפ"ו (קטע "ובביאור") ובההערה
השני, שם, תרצ"ג (קטע "עי"ל").

מ"ז ע"ב, ריטב"א ד"ה שהווי מצוה.
תרפ"ו (קטע "ובביאור").

מ"ז ע"ב, ערל"נ ד"ה ושני ת"ח.
תרפ"ח (קטע ראשון).

מ"ז ע"ב, רמב"ן ד"ה וש"מ (הראשון).
תרצ"ג (קטע "והנה על פי"), ת"ש.

מ"ז ע"ב, רשב"א ד"ה הא דאמרינן.
תרצ"ג (קטע ראשון ובקטע "והנה
על פי"), ת"ש.

מ"ז ע"ב, רשב"א ד"ה וש"מ.
תרפ"ז סק"א בההערה השלישית,
סק"ב (קטע "והנה לפי הדרך
הזה"), ת"ש, תשט"ו (קטע אחרון).

מ"ז ע"ב, קר"א ד"ה והנה עבד.
תשכ"ה (קטע "עי"ל"), תשל"ה
(קטע "והנה כל דברינו").

מ"ז ע"א, שמענו שנתגייר בב"ד של פלוני.
תרפ"ט (קטע "היוצא"), תש"ד
(קטע "והנה עיין לקמן בדף מ"ז").

מ"ז ע"א, סד"א לא ליהמנייהו.
תש"ד (קטע "והנה עיין לקמן בדף
מ"ז").

מ"ז ע"א, סד"א לא ליהמנייהו (תוס'
הרא"ש שגורס לא ניהמני).
תש"ד (קטע "והנה עיין לקמן בדף
מ"ז").

מ"ז ע"א, רש"י ד"ה ה"ג מהו דתימא.
תש"ד (קטע "והנה עיין לקמן בדף
מ"ז").

מ"ז ע"א - מ"ז ע"ב, שתי הקבלות מצות
שנוכרות בתוך הברייתא של סדר גירות.
תרפ"ז סק"א (קטע "ולפי").

מ"ז ע"א, תד"ה במוחזק.
תרפ"ט (קטע ראשון), תרצ"ה סק"ג,
תש"ב, תש"ג.

מ"ז ע"א, רא"ש סי' ל"ד.
תרפ"ט (קטע אחרון).

מ"ז ע"א, קרן אורה ד"ה נתגיירתי.
תרפ"ט (קטע "ועיין במרדכי").

מ"ז ע"ב, קרן אורה ד"ה אלא וכו'.
 תרצ"ג (קטע אחרון), תרצ"ה
 בההערה, תשכ"ה (קטע "עי"ל"),
 תשל"ה (קטע "והנה כל דברינו"
 וקטע "והנה יש לעיין").

מ"ח ע"א, אבל עבד דשייך במצות הכי נמי
 דאפילו רבנן מודו.
 תרפ"ט (קטע "אולם").

מ"ח ע"א, רש"י ד"ה עבד איש ולא עבד
 אשה (שיטתו שאפשר למול עבד בעל
 כרחו).

תכ"ה סק"א (קטע "ובתחילת
 הסימן").

מ"ח ע"א, רש"י ד"ה אבל עבד.
 תרפ"ט (קטע "אולם").

מ"ח ע"א, תד"ה אלא וכו' (שיטתם שעבד
 אינו נימול בע"כ).

תכ"ה סק"א (קטע "ובתחילת
 הסימן"), תשל"ה (קטע "והנה גם").

מ"ח ע"ב, רש"י ד"ה היכא.
 תשל"ה (קטע "והנה גם").

מ"ח ע"ב, רש"י ד"ה אבל.
 תשל"ה (קטע "והנה גם").

מ"ח ע"ב, רש"י ד"ה הפסד טהרות.
 תשל"ה (קטע "והנה גם").

מ"ח ע"ב, תד"ה אין מקיימין.
 תשל"ו סק"א.

מ"ט ע"ב, רש"י ד"ה דהא תפסי בה
 קידושין.
 ש"ב (קטע "ברם יש לומר"), ש"ט
 סק"ב (קטע "וכעין דרך זה").

מ"ט ע"ב, המשך תד"ה הכל מודים
 ("וליבם נמי לאו בת קידושין היא").
 שמ"ב, תרי"ז סק"א.

מ"ט ע"ב, תד"ה סוטה.
 ש"ב (קטע "ברם יש לומר"), ש"ט
 סק"ב (קטע "וכעין דרך זה").

נ"ו ע"ב, כל כי הני תחלוץ ותיזיל (ודברי
 הרשב"א על זה).
 תרנ"ט סק"א.

נ"ו ע"ב, רש"י ד"ה וחליצה.
 תע"ה סק"א.

נ"ו ע"ב, רש"י ד"ה כל כי הני תחלוץ
 ותיזיל.
 תרנ"ט סק"א.

נ"א ע"א, ומודה ר"ג שיש גט אחר מאמר.
 ש' בההערה, תק"כ סק"ד.

נ"א ע"א, ר"ג אומר חולץ לראשונה וכו'
 ור"ג סבר אין זיקה.
 תס"ו.

נ"א ע"א, תד"ה עדיפא.
 ש' בההערה.

נ"א ע"א, רמב"ן ד"ה והא.
 תמ"ו.

נ"א ע"ב, אמר לך רבה בר רב הונא בין
 לר"ג בין לרבנן סברי אין זיקה וכו'.
 תס"ו בההערה.

נ"א ע"ב, תד"ה כולהו.
 תק"כ סק"ד.

נ"ב ע"א, רש"י ד"ה נתן לה כסף או שוה
 כסף.
 ש"ט"ז סק"א (קטע "וצ"ל"), של"ט
 (קטע ראשון), שמ"ב, תצ"ח.

נ"ג ע"א, מאי צריכות צריכות דעלמא.
 תס"ו (קטע "וע"ע").

נ"ג ע"ב, הבא על יבמתו בין בשוגג בין
 במזיד בין באונס וכו' קנה.
 תרי"ז סק"ב (קטע ראשון וקטע
 "ועיין בני"י").

נ"ג ע"ב, נ"י בתחילת הפרק בד"ה קנה
 (שהמשנה שם אזלה גם כאבא שאול).
 תרי"ז סק"ב (קטע "ועיין בני"י").

נ"ג ע"ב, ריטב"א שם כהנ"ל.
 תרי"ז סק"ב (קטע "ועיין בני"י").

נ"ד ע"א, ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרין בה.

של"ט (סוף קטע "והנה הרשב"א"), שמ"ב, תצ"ח.

נ"ה ע"א, כתב קרא אחרינא ערות אחיו גלה.

תקס"ה סק"ב.

נ"ה ע"ב, דסד"א [הואיל] לאחר מיתה נמי איקרי שארו וכו' קמ"ל, ורש"י ותוס' על זה.

תע"ח בההערה.

נ"ז ע"א, או דלמא קדושה מיתוספא בה. של"ז סק"א.

ס"א ע"א, וחכ"א אין זונה אלא גיורת ומשוחרת ושנבעלה בעילת זנות. תרע"ח סק"א.

ס"א ע"א, רש"י ד"ה ושנבעלה בעילת זנות. תרע"ח סק"א.

ס"א ע"א, תד"ה שנבעלה. תרע"ח סק"א.

ס"ז ע"ב, תד"ה קנין. ש"ח (קטע "וכן מוכח").

ס"ח ע"א, עשו ביאת בן ט' שנים ויום אחד כמאמר בגדול. תר"ה (קטע "גם צ"ע" הראשון).

ס"ח ע"א, ובת כהן כי תהי' לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה. תרס"ז, תרע"ח סק"ג.

ס"ח ע"א, רשב"א ד"ה מנא וכו'. תרע"ג.

ס"ח ע"ב, גילוי מילתא בעלמא הוא. תרע"ח סק"ג.

ס"ח ע"ב, כי תהי' אמר רחמנא הנך דאית בהו הוי'. תרע"ח סק"ג.

ס"ח ע"ב, רש"י ד"ה עבד כנעני לית ל' קידושין וכו'.

תרע"ד, תקע"ח סק"א (קטע אחרון).

ס"ט ע"א, מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עכו"ם ועבד שאין לו אלמנות וגירושין (וממילא אם נבעלה לעכו"ם ועבד פסולה מתרומה).

תרע"ח סק"א.

ס"ט ע"א, ולרבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ומאי כי תהי' לאיש זר כי תיבעל וכו'.

תשמ"ח.

ס"ט ע"א, מי שזר אצלה מעיקרא. תרע"ח סק"ג.

ס"ט ע"א, רש"י ד"ה מקיש. תרס"ז, תרע"ח סק"ב.

ע' ע"א, פצוע דכא וכרות שפכה וכו' ונשיהן לא יאכלו.

תרס"ט, תרע"ח סק"ג.

ע"א ע"א, רשב"א ד"ה אלא. תרפ"ו בההערה הרביעית.

ע"א ע"א, ריטב"א ד"ה לאתווי. תרפ"ו בההערה הרביעית.

ע"א ע"ב, מהרש"א בנוגע להגמ' לעיל בדף מ"ח.

תשכ"א, תשל"ה (קטע "ברם הנ"ל").

ע"ב ע"א - ע"ב, המחלוקת בין רבי אלעזר ב"ר שמעון ורבנן באם גר שנולד מהול צריך הטפת דם ברית ביום כשהוא מתגייר או האם יכול להיות בלילה. תרצ"ו בההערה.

ע"ז ע"א, בת גר עמוני ובת מצרי שני תרע"ח סק"ד.

פ"ד ע"א, רש"י ד"ה והא כולי' פירקין. של"ז סק"א.

פ"ד ע"א, תד"ה והא.
של"ז סק"א.

פ"ד ע"ב, אמר רבא כל היכא דהוא מוזהר
היא מוזהרת וכו'.
תקמ"ו (קטע "והנה כעין הנ"ל").

פ"ז ע"ב, לא ניסת על פי ב"ד (אלא על פי
עדים) תצא וחייבת בקרבן.
תקס"ח סק"ב, תקס"ט.

פ"ז ע"ב, רש"י ד"ה דרכי דרכי נועם.
ר"צ סק"א.

פ"ז ע"ב, רש"י ד"ה שלא על פי ב"ד.
תקס"ט.

פ"ח ע"א, משום דבידו לאיתשולי עלי.
תרצ"ט (קטע "והנה הרמב"ם").

פ"ח ע"א, רמב"ן ד"ה מי דמי (שע"א נאמן
באיסורין אפילו כנגד חזקה).
ת"ל (קטע "ברם").

פ"ח ע"א, רשב"א ד"ה הא דאמרינן אי
לדידי.
תרצ"ט (קטע "והנה הרמב"ם").

צ"ז ע"א, באונסין ליכא שאר.
תשמ"ב.

צ"ח ע"ב, תד"ה מותר.
שצ"ה.

ק' ע"ב, הוא אינו יורש אותם.
תקצ"ה (קטע ראשון).

ק"ב ע"א, רש"י ד"ה גר דן.
תרע"ט.

ק"ב ע"א, רשב"א ד"ה אמר רבא וכו'.
תרע"ט בההערה, תרפ"ד.

ק"ג ע"א, ת"ש לא עשה רגליו וכו'.
תשכ"ז.

ק"ד ע"ב, רא"ש סי' י'.
תרפ"ז סק"א.

ק"ט ע"א, רבן גמליאל אומר אם מיאנה
מיאנה.
שי"ח (קטע "עוד הביא הקה"י
ראי").

ק"א ע"ב, בא על יבמה גדולה תגדלנו.
ש"ט סק"ה, שט"ז סק"א (קטע
"והנה לכאורה"), שמ"ב, שמ"ז
(קטע ראשון), תקע"ו, תרי"ז סק"א.

ק"א ע"ב, רשב"א ד"ה רבא אמר.
ש"ט סק"ה, שי"ח (קטע "והנה
הרשב"א" וקטע "עוד הביא הקה"י
ראי").

ק"ז ע"ב, עד אומר מת ונשאת.
תכ"ט בההערה השני'.

ק"ט, רשב"א בקונטרס אחרון (דבריו על
דברי הירושלמי בפ"ב ה"א במת והניח את
אשתו מעוברת).
רצ"א (קטע "והנה את היסוד"
וקטע אחרון).

ק"ט ע"ב, סמוך (מיעוטא) לחזקה והוה ל"י
פלגא ופלגא.
תקפ"ב (קטע "ברם יש לפקפק").